

RADU TEODORESCU

DISCRIMINAREA: O MARE PROBLEMĂ A SOCIETĂȚII NOASTRE

Cugir 2026

CUPRINS

Introducere

1. Discriminarea între popoare și etnii
2. Discriminarea în viața socială
3. Discriminarea ca stigmatizare socială și morală
4. Discriminarea în materie de economie
5. Falsele criterii ale discriminării
6. În fața mântuirii Iisus nu discriminează pe nimeni (a se vedea tâlharul de pe cruce)

Concluzii

INTRODUCERE

De cele mai multe ori – după cum arată experiența – devenim interesați și preocupați de discriminare numai când ajungem să îi fim victime. Totuși este bine să știm că în sens generic discriminarea nu este neapărat un lucru rău: aceasta fiindcă este bine să știm că a discrimina poate însemna și capacitatea

- de a face distincții,
- de a distinge,
- de a face diferențe
- de a vedea nuanțele.¹

Totuși sensul generic al discriminării este unul negativ. Se poate spune că culmea discriminării în lumea noastră a fost atinsă în timpul celui de al doilea război mondial care a promovat fâțiș rasismul. Rasismul știm că este o ideologie degenerată care ne spune că popoarele nu se deosebesc prin cultură și mentalitate ci mai mult prin constituția genetică. În concepția naziștilor germani dacă erai născut german erai menit să fi stăpân, iar dacă nu ești născut german erai menit să fi un sclav.²

„Discriminarea este o acțiune care presupune un tratament diferit, nedrept față de persoane din cauza apartenenței lor la un anumit grup social. Există mai multe forme de comportamente discriminatorii, dar toate au comun faptul că implică o anumită formă de excludere sau de respingere.

În majoritatea țărilor democratice există legi împotriva discriminării, iar egalitatea de tratament este în general garantată de Constituție. Cu toate acestea, fenomenele de discriminare există și în absența unor legi pro-discriminare, și împotriva eforturilor legislative de combatere a fenomenului.

Printre cele mai frecvente fenomene de discriminare se află: discriminarea pe criterii de vârstă, de avere, de convingeri politice, de naționalitate, de rasă, de sex, de religie, de orientare sexuală etc.”³

Am găsit de cuviință să scriem o carte despre discriminare fiindcă ea este un lucru destul de prezent în lumea noastră. În acest sens de mai multe ori s-au adus chiar și Bisericii Creștin Ortodoxe obiecții că discriminează. Aceasta fiindcă se poate vedea că în biserică există o ierarhie:

- episcopi,
- preoți,
- diaconi
- laici.

Este bine să știm că de exemplu Biserica Ortodoxă are chiar și câțiva sfinți africani, adică sfinți negrii. Dintre ei poate cel mai cunoscut caz este cel al Sfântului Moise Etiopianul sau Moise cel Negru.⁴

Discriminarea este o problemă în zilele noastre fiindcă de multe ori ne face să ne vedem ca unii care suntem tratați ca fiind inferiori sau de ce nu de “rasă diferită.” Aceasta fiindcă este bine să știm că în cele din urmă oamenii prin discriminare nu fac decât să își manifeste

- ura,
- disprețul
- și răutatea.

De ce? Fiindcă evident că sunt unii care nu sunt simpli ci simpliști. Ei sunt cei care nu vor să facă efortul de a vedea persoana umană așa cum este ea ci mai mult de a o trata ca un număr sau ca pe o cantitate neglijabilă.

“În sociologie, termenul "discriminare" este tratamentul defavorabil al unui individ sau al unui grup de indivizi bazat pe apartenența lor la o anumită "clasă" sau "categorie". Discriminarea se referă la comportamentul pe care o persoană, o instituție sau un grup de persoane îl au împotriva membrilor respectivei clase sau categorii. Poate implica excluderea sau limitarea accesului membrilor grupului de persoane discriminat de la exercițiul anumitor drepturi și șanse care altfel sunt disponibile celorlalte grupuri sociale. Filosofii morali l-au definit ca fiind un tratament sau o atenție defavorabilă. Aceasta este o definiție comparativă. Un individ nu trebuie neapărat să fie lezat pentru a fi

¹ După Dicționarul explicativ.

² A se vedea Lucia Butaru, *Rasism românesc. Componenta rasială a discursului antisemit din România, până la Al Doilea Război Mondial* (Editura Fundației pentru studii europene, 2010).

³ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

⁴ https://ro.orthodoxwiki.org/Moise_Arapul (accesat pe 30.05.2026).

discriminat. El sau ea trebuie doar să fie tratați mai rău decât alții pentru anumite motive arbitrare, pentru a fi discriminați. Ca exemplu, dacă cineva decide să doneze pentru a ajuta copiii orfani, dar decide să doneze mai puțin, să spunem, pentru un copil negru dintr-o atitudine rasistă, donatorul va acționa în mod discriminatoriu, chiar dacă îi ajută cu bani.”⁵

În această carte vom vorbi și de implicațiile spirituale ale discriminării. De ce? Fiindcă este bine să știm că creștinismul ortodox a vorbit din cele mai vechi vremuri că în fața mântuirii nu toți sunt la fel. Cei răi și neleguiți nu vor moștenii Împărăția Cerurilor după cum ne învață Iisus. Vom vorbi în această carte de faptul că pe cruce Iisus a demonstrat că nu face nici un fel de discriminare. De ce? Fiindcă știm că Iisus a fost răstignit dimpreună cu doi tâlhari. Unul dintre ei s-a pocăit de faptele lui rele pe cruce și i-a spus: Pomeniște-mă Doamne când vei veni întru împărăția Ta. Al doilea tâlhar știm că nu a voit să se pocăiască și chiar i-a cerut lui Iisus să facă o minune și să îi dea jos de pe cruce. Faptul că un tâlhar a fost primul om din lume care a intrat în rai ne spune că cu adevărat Iisus nu discriminează: dacă suntem buni și atunci când facem fapte rele ne pocăim, ei Iisus ne iartă și deschide ușile raiului pentru noi.

“Discriminarea directă are loc atunci când o persoană este tratată într-un mod mai puțin favorabil decât o altă persoană care a fost, este sau ar putea fi într-o situație comparabilă, iar diferența de tratament are la bază oricare criteriu de discriminare prevăzut de legislația în vigoare. Acest tip de discriminare poate izvorî din prevederile legii, altor acte juridice sau din comportamentul real față de grupul social vizat.”⁶

Este foarte ușor să discriminezi în zilele noastre fiindcă de multe ori este un lucru mult mai simplu și mai ușor decât să faci efortul de a vedea persoana umană așa cum este.

Dacă este ne luăm după legile discriminării din lumea noastră foarte puțini dintre noi am mai crede că Albert Einstein a fost un geniu al fizicii. De ce? Fiindcă se știe că pe la 15 ani Einstein a ajuns să renunțe la școală pentru a nu fi înrolat în armata germană. Deși a fost o minte scilicet, se pare că geniul științific al lui Einstein a venit la maturitate.⁷ La fel de bine putem să mai vorbim de informaticianul Bill Gates care se știe că prima sa companie, Traf-O-Data, care analiza datele de trafic, a fost un eșec total. Lecțiile învățate i-au permis să creeze gigantul Microsoft câțiva ani mai târziu. Cel care a inventat computerul Steve Jobs a fost dat afară chiar din compania pe care a fondat-o (Apple) în 1985. În timpul exilului, a fondat NeXT și Pixar. Revenirea sa la Apple a salvat compania și a revoluționat industria tehnologică.

“Discriminarea indirectă survine atunci când o prevedere, un criteriu, o practică aparent neutră dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute de legislația în vigoare, cu excepția cazurilor în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare. De asemenea, discriminarea indirectă este orice comportament activ sau pasiv care, prin efectele pe care la generează, favorizează sau defavorizează nejustificat, supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de altele care se află în situații egale.”⁸

Prin urmare este bine să știm că creștinismul ortodox este o religie și o credință care din cele mai vechi timpuri a condamnat discriminarea. De ce? Fiindcă ea nu este după legea lui Dumnezeu Tatăl. Este bine să știm că lumea noastră a fost creată să fie un fel de diversitate în unitate. Cu toții suntem diferiți unii de alții dar avem un Tată din cer în comun.

În acest sens este bine să știm că lagărul de exterminare nazist a fost o dovadă de discriminare. Pentru Hitler simplu fapt de a fi evreu era de neacceptat. Este bine să știm că și dintre evrei au fost oameni buni și morali. Unii au devenit chiar creștini. Cazul părintelui Nicolae Steinhardt de la Mănăstirea Rohia din Maramureș, român de origine evreiască trebuie să știm că a fost unul care a creat multă vervă în epocă fiindcă știm că evreii nu sunt creștini. Aceasta fiindcă sunt totuși rare cazurile de evrei care s-au convertit la Hristos.

“Discriminare rasială diferențiată între indivizi, pe bază de rasă a fost politica oficială a guvernului în mai multe țări, precum Africa de Sud în epoca apartheid, și Statele Unite ale Americii, înaintea Războiului de Secesiune. Încă din timpul Războiului Civil American, termenul de "discriminare", în general, a evoluat în limba engleză americană fiind

⁵ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

⁶ Idem.

⁷ <https://descoperiri.ro/curiozitati-despre-albert-einstein/> (accesat pe 30.05.2026).

⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

utilizat ca si tratament defavorabil al unui individ - termenul reoferindu-se inițial numai la Înțeleșul de rasă, mai târziu generalizându-se ca membru într-un anumit grup social sau categorie socială nedorită.”⁹

Evident că este bine să știm că ortodoxia totuși îi favorizează pe cei care sunt membrii ai Bisericii Ortodoxe fiindcă este bine să știm că sunt mulți care deși se declară creștini ei bine sunt de fapt numai nominali în biserică.

Doi sociologi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Încerc să mă gândesc.
- La ce?
- La o soluție.
- Ce soluție?
- La o soluție la problema discriminării.
- Discriminarea?
- Da.
- Știi cum se pune problema?
- Nu.
- Discriminarea nu este niciodată personală.
- Adică?
- Cel care discriminează evită să vadă omul ca persoană.
- Dar ca ce?
- Ca individ, ca număr social, ca apartenență etnic, ca rasă etc.
- Și ce este de făcut?
- Cum am spus Dumnezeu ne-a creat persoane și nu idei.
- Înțeleg.
- Deci dacă nu privești omul ca persoană îl vei discrimina.
- De ce?
- Fiindcă după cum am spus omul are trăsăturile lui.
- Trăsături persoanele?
- Da.
- Așa este.
- Vezi?
- Dar totuși sunt și grupuri sociale care sunt rău famate.
- Așa este.
- Și atunci?
- A îți lua măsuri de precauție nu înseamnă că discriminezi.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- După cum am spus unii se complac în cloaca murdară a mediului social din care provin.
- Cum ar fi interlopii?
- Da.
- Așa este.
- O să îți spun ceva.
- Ce?
- Trebuie să îi privești pe toți oamenii ca fiind egali dacă sunt pe drumul virtuții și al binelui.
- Adică?
- O să te fac să înțelegi.
- Te rog.
- Îți voi spune o întâmplare adevărată care am auzit-o recent.

⁹ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

- Te rog.
- Doi plugari plecară cu barca la pescuit.
- Frumos.
- O furtună îi duse cu barca pe o insulă necunoscută.
- Și?
- Era primăvară, dar plugarii n-au lucrat pământul, căci găsiră o mină de aur și de acolo scoteau mare bogăție.
- Cred.
- Așa a trecut timpul.
- Și?
- Au trăit ei acolo cum au trăit până li s-a isprăvit hrana ce o aflare pe insulă, dar apoi începură a flămânzi.
- Nu se poate.
- De semănat nu mai puteau semăna nimic, căci era deja toamnă târzie.
- Evident.
- Acolo pe insulă cu aurul lângă ei, pieriră de foame.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Și care este morala?
- Așa pățește cel ce nu întrebuințează vremea când trebuie.¹⁰
- Deci trebuie să ne facem datoria.
- Da.
- Până la capăt?
- Da.
- Așa este.
- Evident.
- Touși să știi că este greu să ajungi să nu discriminezi.
- A discrimina pe un om nevinovat este un păcat?
- Un păcat?
- Da.
- Vai de mine!
- Ce este?
- Nu știam.
- Știi acum.
- Nu credeam că problema este așa de morală.
- Ba este.
- De ce?
- Dacă ai avea nevoie de un loc de muncă și nu ți-ar fi dat din cauza etniei tale ți-ar convenii?
- Nu.
- Deci vezi, a discrimina este un mare păcat.
- Și el are loc destul de des în lumea noastră.
- Din nefericire.
- Știi ce?
- Ce?
- Cred că sociologia din zilele noastre cam desconsideră discriminarea.
- Fiindcă nimeni nu vrea să ia taurul de coarne.
- Bună comparația.
- Păi nu este așa?
- Ba da.
- Mă bucur că ești de acord.
- Cum să nu fiu!

¹⁰ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde despre viața creștină* (Arad, 1929).

În zilele noastre ei bine de cele mai multe ori avem de a face cu discriminarea la locul de muncă. “Discriminarea la locul de muncă se referă la interzicerea anumitor persoane să aplice și să primească anumite locuri de muncă pe baza de rasă, vârstă, sex, religie, înălțime, greutate, naționalitate, handicap, orientare sexuală sau identitatea de gen. În relația cu sociologia, discriminările la angajare, de obicei, se referă la ce evenimente se întâmplă în societate la momentul respectiv. De exemplu, în anii 1950-1960 părea ridicol să se angajeze un bărbat afro-american și absolut nemaiauzit de a se angaja o femeie afro-americană în multe slujbe din SUA. Cu toate acestea, astăzi în societatea noastră, este norma absolută de a angaja orice persoană calificată.

Discriminarea la locul de muncă s-a redus enorm comparativ cu anii anteriori. Acest lucru se datorează unor legi care interzic discriminarea în relațiile de muncă. În societatea noastră de astăzi, toată lumea este obligată să trateze toate tipurile diferite de oameni la fel și să le acorde aceleași șanse. Dacă un angajator încalcă aceste reguli, el poate fi acționat în justiție pentru motive de discriminare.”¹¹

CAPITOLUL 1

DISCRIMINAREA ÎNTRE POPOARE ȘI ETNII

Din cele mai vechi timpuri oamenii au ajuns să se împartă în popoare și etnii fiindcă acest mod a fost unul dintre cele mai bune pentru organizare. Ei bine se poate vedea că aceste popoare și etnii diferă prin mai multe lucruri:

- cultură,
- mentalitate,
- tradiții,
- istorie etc.

Discriminarea apare atunci când ajungem să judecăm un om pentru simplul fapt că el face parte dintr-un popor și etnie alta decât a noastră. Așa se face că sunt unii care vor să își impună modul lor de viață asupra altor popoare și etnii. De aici și până a începe un război trebuie să știm că nu este mult.¹²

Ceea ce se poate vedea este că în lumea noastră ei bine discriminarea este una care merge pe principiul: dacă îmi place acel popor voi fi bun cu toții din el pe care îi voi întâlni. Dacă nu îmi place de acel popor voi fi rău cu toți cei care îi voi întâlni și care fac parte din el.

Gânditorul Sorin Lavric ne spunea că trebuie să știm că în cele din urmă discriminarea este o formă de lipsă de corectitudine: „cuvintele "corect" și "corectitudine" au avut parte de o carieră nesperată și de o metamorfoză surprinzătoare: din două vocabule de rând, al căror înțeles nu sârea cu nimic în ochi altădată, ele au devenit azi emblema gândirii de stânga. A fi corect din punct de vedere politic înseamnă a proslăvi omogenitatea în numele egalității dintre oameni. Și mai înseamnă punerea la stâlpul infamiei a oricărei diferențe. Grație unei asemenea optici, diferența este în ea însăși tot ce poate fi mai dubios, căci din ea pot încolții oricând germenii virulenți ai discriminării umane. Iar discriminarea, se știe prea bine, înseamnă nedreptate, iar nedreptatea e totuna cu anihilarea statutului de om, adică de ființă ale cărei șanse trebuie să fie egale cu ale altora.”¹³

Este bine să știm că în lumea noastră se fac multe nedreptăți din cauza discriminării. Aceasta fiindcă știm că sunt mai mulți care au ajuns să împartă lumea în trei categorii:

1. lumea întâi care este formată mai ales din țările occidentale,
2. lumea a doua care este formată din țările din estul Europei,
3. și lumea a treia care este formată din țările africane sau unele țări asiatice.

Este bine să știm că mai înainte de a respinge pentru un loc de muncă un om din lumea a treia trebuie să îi dăm cel puțin șansa să știm cine este el cu adevărat. Aceasta fiindcă trebuie să știm că sunt mulți care nu dau nici un drept persoanei lor de a se exprima și a se face cunoscuți.

¹¹ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

¹² A se vedea Răzvan Brudiu, Mihail K. Qaramah, *Biserica și războiul - credință, ideologie, politică* (Alba Iulia, 2025).

¹³ Sorin Lavric, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/despre-discriminare-27348.html> (accesat pe 22.10.2025).

Discriminarea între popoare și etnii trebuie să știm că ajunge la ură de rasă. Aceasta fiindcă oamenii pur și simplu nu pot să accepte că sunt unii care nu gândesc și nici nu vorbesc aceiași limbă ca ei. La fel de bine acest lucru duce la ceea ce se cunoaște în zilele noastre ca xenofobie. Xenofobia este ura spontană a oricărui care este străin.

Este bine totuși să știm că de multe ori sunt uni care sunt acuzați de discriminare pe nedrept. De ce? Fiindcă sunt unii care toți țin la anumite standarde sociale pe care de mai multe ori societatea le ignoră. Iată ce spunea în acest sens tot gânditorul Sorin Lavric: „Urmarea? Diferența trebuie înlăturată cu orice preț, chiar cu prețul săvârșirii unor discriminări cu mult mai mari decât cele pe care le-ar fi putut naște diferența inițială. Și chiar dacă diferența nu poate fi desființată, ea poate totuși să fie ignorată, sau, mai bine spus, ea poate fi tratată ca și cum nu ar exista, cu toate că orice orb simte de la o poștă cât de evidentă este diferența în cauză. Dacă nu o ignori și o iei în seamă, ești trecut dintr-odată în rândul celor care săvârșesc cu bunăștiință discriminări. Și astfel, ajungi să fii privit ca un agent al nedreptății sociale față de care mentalitatea dominantă - a se înțelege optica omogenizării cu orice preț - nu poate rămâne nepăsătoare. Ești arătat cu degetul ca un potențial răufăcător, căci făcătorul de discriminări este un răufăcător suferind de morbul ideologiilor de dreapta.”¹⁴

Este bine să recurgem la modul în care au gândit sfinții cu privire la discriminare. Ce s-ar fi întâmplat dacă sfinții apostoli ne discriminau? Ei bine Evanghelia lui Iisus nu mai era propovăduită în toată lumea și probabil că rămânea o chestiune strict evreiască. Să ne aducem aminte de Iisus. Iisus a propovăduit pocăința. În acest sens știm că la un moment dat când era la masa unor farisei o desfrânată a venit cu un alabastru cu mir și l-a turnat pe Iisus și i-a șters picioarele cu lacrimile sale. Dacă Iisus ar fi fost discriminatoriu în nici un fel nu accepta ceea ce a făcut această desfrânată. Totuși Iisus nu a discriminat și și-a dat seama că femeia voia să se schimbe, să se pocăiască.¹⁵

Prin urmare între popoare și etnii trebuie să știm că discriminarea are mai multe forme de manifestare:

- război,
- xenofobie,
- rasism,
- persecuție,
- crimă
- sau violență.

Toate acestea fiindcă sunt unii care ajung să susțină că poporul și etnia lor sunt superioare și restul trebuie să se plece în fața lor.

Că mai nou corectitudinea politică a ajuns o formă de discriminare ne-o spune tot gânditorul Sorin Lavric: „și astfel, discriminarea devine motiv de incriminare. Mai mult, ni se cere să fim bănuitori în chip profilactic, privind cu suspiciune cea mai mică sursă de inechitate pe care o pot pricinui diferențele de limbă, de sex, de rasă, de religie sau de înzestrare nativă. Totul se cere nivelat și netezit, până la ștergerea oricărei asperități aducătoare de ierarhie valorică, până la înăbușirea oricărei surse de nedreptate. Căci ierarhia este ipostaza pură a nedreptății sociale. Ierarhia, s-o spunem de-a dreptul, este incorectă politic. Ierarhia pute, cum pute orice ordonare pe verticală având la un capăt inferiorul și la celălalt capăt superiorul. De aceea, toate aluziile ce pot aminti de lucruri incorecte trebuie desființate, toate cuvintele cu conotație incorectă trebuie scoase din uz, și până și cărțile de literatură sau de istorie trebuie citite cu un ochi critic, ca nu cumva în înțelesul lor să se strecoare strigoii de dreapta al incorectitudinii politice. Și dacă totuși în paginile lor un atare înțeles malefic persistă, ele trebuie supus purgatoriului interpretării moderne: trebuie să li se pună în lumină abaterile doctrinare, inerente înapoierii epocii în care au fost scrise, asta dacă nu e nevoie de o rescriere a lor în întregime, spre a îndrepta în mod tacit greșelile de mentalitate ale acelor vremuri atât de retardate ideologic.”¹⁶

Discriminarea între popoare și etnii de multe ori trebuie să știm că are motive și motivații

- ilare,
- copilărești
- și naive.

Aceasta fiindcă ea se bazează pe faptul că nu poți să accepți că sunt mai mulți și alții care nu gândesc ca tine și nu au aceleași valori naționale ca tine.

¹⁴ Idem.

¹⁵ A se vedea Benedicta Ward, *Viețile sfințelor care mai înainte au fost desfrânate* (Sibiu, 2007).

¹⁶ Sorin Lavric, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/despre-discriminare-27348.html> (accesat pe 22.10.2025).

Ceea ce se poate vedea în lumea noastră este că oamenii nu mai ajung să își gândească țara de proveniență ca un spațiu geografic ci mai mult ca un spațiu al dominației globale. Mai multe mari imperii ale lumii au mers pe această mentalitate. De ce? Fiindcă evident că între popoare de cele mai multe ori nu există prietenie ci mai mult dușmănie. Pentru a ajunge să eviți un război cu alte popoare ei bine trebuie să cultivi mai mult decât orice și mai presus de orice prietenia.¹⁷

La fel de bine trebuie să știm că o altă formă de discriminare este de a ajunge să falsifici istoria unui popor sau a unui neam. Sunt mai multe ideologii politice care odată ce au ajuns la putere găsesc mai multe date istorice care nu sunt conforme cu programele lor politice. Atunci apare falsificarea istoriei care după cum am spus este tot o formă de discriminare. Iată ce spunea în acest sens tot gânditorul Sorin Lavric: „corectitudinea istorică vrea să ne îndrepte tacit imaginea greșită pe care ne-am făcut-o despre trecut. Și o face până într-atât de tacit că nici măcar nu ne dăm seama cum, chiar sub ochii noștri, o istorie pe care o credeam știută capătă treptat un chip cu totul și cu totul străin, străin până la a deveni de nerecunoscut. Pe deasupra, aceeași istorie pe care o credeam știută începem s-o înțelegem tot mai puțin. Pur și simplu nu ne mai regăsim în ea, și aproape ne întrebăm mirați cum de se face că, la capătul ei, se întâmplă să fim noi, cei de acum, și nu alții. Explicațiile istorice pe bază de scopuri, de conjuncturi sociale și de personalități au dat ortul popii, conexiunile și explicațiile cauzale au răposat, iar în locul lor, dând tonul mentalității dominante, s-au înstăpânit procesele de intenție și anatimizările ideologice. Nu mai are nici o importanță că mai toate rătăcirile ideologice pe care le punem în seama înaintașilor sunt trăsături de care aceștia habar nu au avut, important este ca pomelnicul greșelilor din trecut să joace pentru noi rolul unui îndreptar de conduită umană. Să nu gândim ca ei - acesta este până la urmă scopul acestei mentalități dominate.”¹⁸

Ceea ce se poate vedea este că țările și popoarele din zilele noastre sunt unele care sunt definite de aria geografică în care există. Ei bine sunt mai mulți ideologi în ele care trebuie să știm că vor cu o cu totul optică și modalitate de a privi lucrurile. Ei sunt unii care nu mai țin cont de geografie ci mai mult de

- mentalități,
- tradiții,
- obiceiuri
- și năravuri.

În acest sens ele sunt accentuate până la paroxism. Este evident că de aici până la a intra în război nu mai este decât un pas.

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că există în acest sens și o contra-discriminare. Dacă ajungi să iei apărarea celor discriminați ei bine vei ajunge să fi considerat unul care discriminezi pe cei din jur tocmai fiindcă vrei să îi ajuți pe cei discriminați cu adevărat. Iată ce spunea în acest sens gânditoarea Eugenia Golub: „discriminarea pozitivă este de obicei definită ca un ansamblu de măsuri menite a favoriza grupuri sociale discriminate în trecut, cu scopul de a corecta niște nedreptăți și a înlesni integrarea acestora în societate. Însă, nu de puține ori se întâmplă ca cei care sunt favorizați să nu se poată integra în ciuda tuturor acestor măsuri. Mai mult, ceea ce favorizează aceste minorități uneori nu face altceva decât să discrimineze majoritatea.

În prezent, în țara noastră există măsuri care favorizează etnia rromă sau alte minorități sociale, prin unele măsuri, dintre care amintim rezervarea pentru ei a unor locuri la licee și facultăți. Un copil rrom va intra mult mai greu la facultate și chiar la liceu, din cauza lipsei condițiilor de a se pregăti, astfel încât pare îndreptățit să i se ofere locuri speciale la buget, pentru care nu concurează cu elevii majoritari, ci cu cei de aceeași etnie cu el, fiind cam pe același picior de egalitate.”¹⁹

Problema etnică este una veche și care după cum am putut vedea a ridicat din cele mai vechi timpuri mari probleme și mari dispute. Aceasta fiindcă au fost unii care au susținut rasismul care merge exact pe problema etnică. Rasiștii susțin că etniile sunt de fapt un fel de formații genetice dincolo de care omul nu mai poate

- avansa,
- evalua,
- echivala
- sau depășii.

¹⁷ A se vedea Radu Teodorescu, *Prietenia creștin ortodoxă în contextul dușmăniilor globale* (Cugir, 2026).

¹⁸ Sorin Lavric, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/despre-discriminare-27348.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁹ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-positiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

Acest lucru s-a dovedit a fi o minciună. Oameni dintr-o etnie diferită au ajuns să se adapteze aproape perfect cu oameni din alte etnii. În acest sens de mai multe ori – mai ales în cazul căsătoriilor – unii au schimbat cu brio etnia din care făceau parte.

Este adevărat că de mai multe ori discriminarea creează mai multe dileme. Tot gânditoarea Eugenia Golub spunea: „dacă stăm însă să analizăm, procedura aceasta de a încerca egalizarea șanselor unor grupuri sociale defavorizate prin oferirea de avantaje este din start incorectă. Nu puține sunt cazurile când studenții rromi sau ai altor etnii intră la facultate cu note cu puțin peste 5, pe locurile de la buget rezervate lor, pe când studenții majoritari, cu note mult mai mari, ori nu intră deloc, ori intră pe locuri cu taxă. De ce să te obosești să înveți, când ai din start locuri asigurate? Bineînțeles, și aici există concurență, însă mai redusă, iar standardul este mult mai slab, din cauza lipsei motivației.”²⁰

Doi moralști discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Îmi dau seama de un lucru.
- Care?
- Discriminarea este o chestiune spinoasă.
- De ce?
- Sunt unii care îi urăsc pe alții numai fiind fac parte dintr-un anume popor.
- Știi ceva?
- Ce?
- De multe ori au dreptate.
- De ce?
- Sunt popoare care ajung să tolereze lucruri rușinoase.
- Cum ar fi?
- Războiul.
- Am mai auzit de acest lucru.
- Da?
- Da.
- Și la ce concluzie ai ajuns?
- De multe ori sunt popoare care sunt efectiv duse de val.
- Ce val?
- Valul ignoranței.
- Al nepăsării?
- Da.
- Se poate ca o etnie sau popor să fie nepăsătoare?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă pur și simplu nu le mai pasă de cei din jur.
- Este grav.
- Foarte grav.
- Și care crezi că este soluția?
- Soluția este să îți dai seama că dacă în istoria nu îți faci temele ai toate șansele să dispari.
- Ca popor.
- Da.
- Și ca etnie?
- Da.
- Și cum să ajungi să nu mai fi ignorant?
- Prin a fi un popor ancorat în realitate.
- Cum?

²⁰ Idem.

- O să îți spun o poveste adevărată în acest sens.
- Te ascult.
- Este din istoria creștină
- Sună interesant.
- Este.
- Deci?
- De marele predicator Bossuet ai auzit?
- Vag.
- Marele predicator, episcopul Bossuet istorisește că-și aducea de multe ori aminte în viață de cuvintele scrise pe ceasul de la școala, la care umblase în copilărie.
- anume?
- Pe ceas erau scrise cuvintele acestea.
- Care?
- „Transeunt et imputantur.”
- Latină?
- Da.
- Nu știu latină.
- Eu știu puțin.
- Și care este traducerea?
- “Ceasurile trec și se socotesc.”
- Și la ce se referă?
- Ceasul vieții fiecăruia dintre noi încă ne spune un lucru esențial.
- Care?
- Iată trece timpul și se socotește după faptele noastre.²¹
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.
- Cum să nu fiu?
- Deci vezi pentru a scoate un popor din ignoranță trebuie să ajungi să îl faci să prețuiască timpul.
- Se poate acest lucru?
- Da.
- Cum?
- Prin exercițiu.
- Prin practică?
- Da.
- Așa este.
- Discriminarea de cele mai multe ori este produsul unei ignoranțe tactice.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Pur și simplu nu ne mai pasă de cei din jurul nostru.
- Așa este.
- Ignoranța și discriminarea sunt strâns legate una de alta.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă discriminezi când nu mai vrei să îi vezi pe cei din jur așa cum sunt ei.
- Și cum sunt?
- Persoana umană.
- Creațiile lui Dumnezeu?

²¹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Da.
- Să știi că ai dreptate.
- Mă bucur că ești de acord.

Că sunt mai multe categorii de etnii care sunt mai mult sau mai puțin discriminate ne-o spunea tot gânditoarea Eugenia Golub: „în nici un caz aceste măsuri nu vor ajuta la o mai bună integrare a minorităților, așa cum se presupune. În astfel de situații, persoanele rromie vor fi nesimpatizate de colegii români, din simplul fapt că șansele lor nu au fost egale, iar munca depusă, disproporționată. Și în cazul liceelor, situația este asemănătoare. Dacă la un liceu bun din oraș românii trebuie să învețe temeinic pentru a trece examenul, fiind o concurență acerbă pe locuri, rromii înscriși vor intra din oficiu pe locurile rezervate. Bineînțeles, nu trebuie să excludem faptul că există și tineri rromi care au același nivel intelectual și aceeași pregătire ca cei majoritari, stabilindu-și țeluri profesionale pe care reușesc să le atingă după ani de studiu temeinic.”²²

Discriminarea la nivel de popoare și etnii trebuie să știm că este foarte veche. Dacă este să citim istoric Vechiul Testament vom vedea că poporul ales, poporul evreu a avut mai mulți care pur și simplu nu l-au suferit:

- filistenii,
- amoreii,
- asirienii,
- egiptenii
- sau babilonienii

au fost cu toate popoare care au dus războaie cu poporul ales al lui Dumnezeu.

Discriminarea față de poporul ales a ajuns să aibă de mai multe ori valențe chiar blasfemiatoare. De ce? Ar fi bine să ne aducem aminte de regele seleucid Antioh al IV-lea Epifanes. Ce a făcut el? Ei bine el a cucerit Ierusalimul și ce a făcut? A făcut o statuie a zeului suprem grec Zeus pe care a plasat-o în templul de la Ierusalim în Sfânta Sfintelor.²³

Avem aici nu numai o discriminare etnică sau națională ci la fel de bine și una etnică. Aceasta fiindcă este bine să știm că religia este una care joacă un rol important în viața

- popoarelor,
- a etniilor
- și a națiilor.

În acest sens trebuie să știm că sunt mulți care evident că trec peste diferențele de cultură și mentalitate între popoare și etnii dar nu pot să treacă peste diferențele de natură religioasă.

Acest lucru trebuie să știm că a fost subliniat și de Iisus în parabola samariteanului milostiv. Cum? Parabola este cât se poate de clară: un om – cel mai probabil un evreu – ajunge între tâlhari care după ce îl jefuiesc în lasă pe drumul mare abia viu. Pe acolo trece un preot dar se face că nu îl vede. Tot pe acolo trece un levit (un fel de ajutor de preot sau mai bine spus un fel de crâșnic din Vechiul Testament). Tot pe acolo trebuie un samaritean care văzând condiția victimei i se face milă și o ajută să se pună din nou pe picioare. Ei bine ci eu fost samaritenii?

Samaritenii erau evrei dar în urma ocupației asiriene asupra lor au fost aduse alte neamuri: „[...] și regele Asiriei a adunat oameni din Babilon, din Cuta, din Ava, din Hamat și din Sefarvaim și i-a așezat prin cetățile Samariei în locul fiilor lui Israel.” (Regii II 17:23-4). În urma la aceste imixiuni etnice ei bine samaritenii au ajuns să prea mai multe elemente religioase neiudaice și au respins cultul de la templul de la Ierusalim și și-au făcut un templu pe Muntele Garizim.²⁴

Se poate spune că o situație similară cu samaritenii există în România: „în România, mai putem vorbi și de discriminarea pozitivă a minorității maghiare. În județele Covasna și Harghita, românii trebuie să cunoască neapărat limba maghiară, deoarece în orice instituție există angajați ce nu știu sau nu vor să vorbească limba română. Mai mult, așa-numitul Ținut Secuiesc este prezent periodic în mass-media, din cauza dorinței maghiarilor de a-și proclama autonomia. În acest caz, am putea vorbi de un fel de "dictatură a minorității" împotriva majorității. Anul trecut a fost o adevărată dezbatere în presa scrisă și la televizor pe marginea unui subiect ce făcea referire la înlocuirea unor polițiști

²² Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-positiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

²³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Antioh_al_IV-lea (accesat pe 31.05.2026).

²⁴ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Samariteni> (accesat pe 31.05.2026).

români cu unii maghiari în județele Harghita și Covasna. Mulți români au fost atunci indignați de o măsură ce viza discriminarea românilor în țara lor de a cunoaște limba maghiară pentru a obține o funcție în poliție în județele menționate.”²⁵

Ceea ce este trist este că în istorie se poate vedea că de mai multe ori discriminarea a dus la multe

- războaie,
- crime
- și violențe

fiindcă evident că oamenii nu au mai voit să se recunoască pe sine ca frați și conaționali ci au dat curs unor sentimente de ură și de dispreț.

Discriminarea după cum am spus nu este un lucru care este susținut de sfinții părinți creștin ortodocși. Se știe de cazul unui preot creștin ortodox dintr-un sat că la un moment dat pe timpul unei călătorii iarna prin ger a auzit în zăpadă gemete. A găsit acolo un om pe jumătate înghețat. L-a luat și l-a pus pe calul lui. Ajuns în satul vecin un sătean l-a oprit.

- Doamne ajută.
- Doamne ajută.
- Ce faci părinte?
- Nu se vede.
- Duceți un om pe jumătate înghețat pe cal.
- Așa este.
- Dar părinte știți cine este acest om?
- Nu.
- Este pastorul baptist din statul nostru.
- Și?
- De ce îl ajutați?
- Fiindcă dacă eu nu îl ajut va murii.²⁶

Se poate vedea din această întâmplare că nu este bine să discriminăm mai ales în situații extreme când știm că ce din jur au nevoie de noi.

Tot despre discriminare gânditoarea Eugenia Golub spunea: „în alte țări mai dezvoltate decât România, precum SUA, care de altfel au și inventat conceptul de "discriminare pozitivă", și în unele state europene, această discriminare implică domenii diferite, de la educație până la locul de muncă și politică. În America, nu puține au fost cazurile când s-a creat un adevărat război interracial deoarece o persoană de culoare a fost concediată, deși poate ceea ce a dus la acest lucru a fost incompetența, și în nici un caz un motiv rasial. În statele respective, aceleași controverse le poate stârni și concedierea unui homosexual, a unui evreu și în unele cazuri a unei femei. Bineînțeles că există și situații când aceste persoane sunt discriminate tocmai din cauza prejudecăților rasiale, homofobe, antisemite și misogine. Și în astfel de cazuri ar trebui să se țină cont de principiul egalității șanselor pentru toți cetățenii. Cel care dă dovadă de competență într-o anumită funcție, poate să-și exercite munca fără piedici, indiferent de criteriile rasiale, sexuale sau religioase, în schimb, cine nu este capabil să îndeplinească anumite sarcini poate fi concediat fără a fi invocate motive rasiale sau de altă natură.”²⁷

Sunt foarte mulți care recurg la discriminare fiindcă după cum am spus viziunea lor despre viață este

- simplistă,
- reduționistă,
- îngustă
- și retrogradă.

Aceasta fiindcă oamenii sunt unii care atunci când nu vor să evolueze trebuie să știm că de fapt își manifestă răutatea. O formă răutății este și discriminarea.²⁸

²⁵ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-pozitiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

²⁶ Din Grigorie Comșa, *1000 deilde despre viața creștină* (Arad, 1929).

²⁷ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-pozitiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

²⁸ A se vedea Jenny Nordberg, *Fetele ascunse din Kabul* : o apărare secretă împotriva discriminării femeilor în Afganistan (București, 2016).

Discriminarea etnică trebuie să știm că este una care evident că ajunge să ne facă să fim unii care putem ajunge să credem că genocidul este singura soluție pentru *o lume mai bună*. De ce? Fiindcă sunt unii care consideră că în cele din urmă viața umană nu prea valorează mult. De ce? Ceea ce contează este să fi tu și numai tu cu toate ale tale și cei din jur sunt unii care trebuie să dispară odată pentru totdeauna.

Ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu Tatăl a lăsat ca mai multe popoare să existe în lumea noastră și ele să fie

- diferite
- și diverse.

Gânditoarea Eugenia Golub ne spune că discriminarea poate să fie în sens generic de două feluri:

1. discriminare negativă când ajungem să nu dăm ceea ce se cuvine celor din jur
2. și discriminare pozitivă când dăm drepturile cele ce care se cuvine celor din jur dar acest lucru ajunge să stârneasca invidia și gelozia.

Iată ce spunea Eugenia Golub: „despre discriminarea pozitivă ne-a vorbit și pr. Alin Balica, parohul Bisericii "Buna Vestire" (Banului) din Buzău: "Aș pleca în răspunsul meu de la ceea ce înseamnă discriminare în general, și anume că această noțiune desemnează atitudini și comportamente prin care anumitor indivizi sau grupuri li se refuză drepturile și oportunitățile existente pentru alți indivizi sau grupuri, în cadrul uneia și aceleiași societăți sau comunități. Acesta este, cred, sensul principal al discriminării negative. Venind apoi la subiectul discuției noastre în ceea ce privește discriminarea pozitivă, cu toate că nu sunt de acord cu alăturarea celor doi termeni în această sintagmă, ei fiind contrari, aș spune că ajungem în cazul discriminării pozitive la una din expresiile înțelepciunii din bătrâni, și anume la "a sări calul", adică vrând să ajungi în șa, te trezești pe partea cealaltă, problema rămânând aceeași, cu date puțin modificate.”²⁹

Ceea ce se poate vedea este că trebuie să ne dăm seama că discriminarea nu are numai războiul ca rezultat final ci la fel de bine se poate ajunge la genocid. Putem să dăm exemplu de cazuri de genocid:

1. în primul război mondial cam la 6 milioane de evrei au fost exterminați,
2. genocidul Armean (1915-1917) în care între 1 sau 1,5 milioane de armeni care trăiau pe teritoriul Turciei au fost exterminați,
3. genocidul din Rwanda (1994): În doar 100 de zile, extremiștii Hutu au ucis între 800.000 și 1 milion de etnici Tutsi și Hutu moderați, folosind preponderent arme albe (machete),
4. masacrul de la Srebrenica (1995): În timpul Războiului din Bosnia, forțele sârbe bosniace au executat sistematic peste 8.000 de bărbați și băieți musulmani bosniaci, fapt recunoscut ca genocid de tribunalele internaționale
5. Holodomor (1932-1933): O foamete provocată artificial de regimul sovietic al lui Iosif Stalin, care a dus la moartea a milioane de ucraineni și kazahi prin înfometare și privațiuni extreme.³⁰

Se poate vedea aici că genocidul este fără doar și poate o formă de discriminare care evident că ajunge să fie una care face multe victime.

Că discriminarea de cele mai multe ori are de a face cu distincția dintre majoritate și minoritate ne-o spunea tot gânditoarea Eugenia Golub: „discriminarea rămâne discriminare, indiferent de subiectul ei, pentru că în cazul discriminării negative subiectul este minoritatea, iar în cazul celei pozitive este majoritatea și că ea înseamnă în cele din urmă nedreptate, indiferent de subiectul ei. Cred, de asemenea, că s-a ajuns la această realitate a discriminării pozitive din încercarea de a corecta anumite inechități sociale și nu numai, dar fără a se păstra anumite limite, echilibrul, "calea de mijloc" a Sfinților Părinți, dovada că este o încercare sintetică, oarecum nenaturală, de rezolvare a problemei. Nu-mi pot scoate din minte acum, discutând acest subiect, "Pilda samarineanului milostiv", în care un samarinean a ajutat un om dezbrăcat și rănit de tâlhari, aici discriminarea putând fi aplicată fără probleme, însă n-a fost așa. Și în acest caz, Mântuitorul ne dă și soluția de eliminare a discriminării de orice fel, fie că e negativă, fie că e pozitivă, și anume că fiecare om este aproapele nostru, pentru că împărțim aceeași fire prin creație și că avem datoria de a asuma creația în ființa noastră, cu tot ceea ce înseamnă acest lucru. Discriminarea sau nedreptățirea aproapelui înseamnă din

²⁹ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-pozitiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

³⁰ După wikipedia.

acest punct de vedere căderea noastră din sensul existenței și schimonosirea Chipului după care am fost creați. Iubiți pe Dumnezeu, iubiți-I creația, iubiți-I creaturile și discriminarea și nedreptatea vor pieri!”³¹

Ceea ce trebuie să fim conștienți este că discriminarea între popoare și etnii ucide. Aceasta fiindcă oamenii nu mai vor să fie unii care să vadă în semenii lor prieteni ci mai mult dușmani care îi lezează și care nu vor să vadă în ei decât unii care sunt diferiți și altcumva decât ar trebuii. Ceea ce este mai trist este că de exemplu în cazul țărilor musulmane se consideră că ele sunt unele care trebuie să fie uciși toți “infideli” adică cei care nu recunosc pe Mohamed ca fiind cel mai mare profet al lui Allah.

Părintele Petre Semen ne spunea că Dumnezeu Tatăl nu discriminează pe nimeni: „dacă prin Convenția Internațională Privind Drepturile Omului se subliniază că din punct de vedere științific nu se justifică în nici un fel diferențierea oamenilor pe rase și nici discriminarea rasială, cu atât mai mult Biblia nu poate găsi vreo motivație a deosebirii dintre oameni de vreme ce mărturisește că toți oamenii îl au pe Același Dumnezeu de Tată. Articolul 4 al Convenției referindu-se la discriminare o condamnă ferm și cere să fie pedepsită prin lege orice propagare a unor idei bazate, chipurile, pe superioritate sau ură rasială, incitare la discriminare rasială sau violență.¹ După cum subliniam mai sus, prevederea în cauză își găsește oarecum echivalentul în prevederile legii mozaice vis-à-vis de atitudinea băștinașilor față de străinii care tranzitau țara fiilor lui Israel ori doreau să aibă aici o reședință permanentă. Străine erau considerate toate neamurile vecine adică: madianiții, egiptenii (Exod 2, 22), iebusiții (Jud. 19, 12), filistenii (II Samuel 15, 19), moabiții, amoniții, sidonienii și hitiții (I Regi 11, 1).”³²

Doi oameni de stat.

- Știi ce?
- Ce?
- Încerc să iubesc pe toată lumea.
- Este de datoria ta.
- Ca om de stat?
- Da.
- Așa este.
- Și atunci?
- Încep să fiu din ce în ce mai intolerant cu cei care nu sunt din poporul meu.
- Nu este bine.
- De ce?
- Fiindcă tu nu ești Dumnezeu.
- Sigur că nu sunt Dumnezeu.
- Dumnezeu a lăsat mai multe popoare în această lume.
- Dar unele sunt chiar ciudate.
- Așa este.
- Și atunci?
- Lasă-le în grija lui Dumnezeu.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă oamenii sunt unii care vor da răspuns de tot ceea ce fac în fața lui Dumnezeu.
- Așa este.
- Vezi?
- Știi de ce îmi aduci aminte?
- Ce?
- Că oamenii de multe ori fac lucruri ciudate.
- Cum ar fi?
- De multe ori investim în lucruri mai mult decât este necesar.

³¹ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-pozitiva-este-dictatura-minoritatii-14543.html> (accesat pe 22.10.2025).

³² Preot Petre Semen, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/amp/toti-oamenii-au-fost-creati-la-fel-si-trebuie-sa-se-considere-doar-canonice-oaspetii-pe-pamant-29799.html> (accesat pe 22.10.2025).

- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Asta încerc să îmi dau și eu seama.
- Adică?
- Adică?
- Să facem bine până avem timp.
- așa este.
- În zilele de 15 și 16 octombrie 1928 mare fierbere era în orașul New York.
- Da?
- Lumea aștepta sosirea Zeppelinului din Germania.
- Înțeleg.
- Apariția Zeppelinului deasupra orașului New York a fost salutăată de o mulțime imensă.
- cred.
- Pe străzile orașului domnea o animație de nedescris.
- Îmi dau seama.
- Toate clădirile mari aveau acoperișurile negre de masele de curioși.
- așa sunt new-yorkezii.
- Lucrătorii din fabrici au părăsit lucrul la ivirea dirijabilului și timp de o jumătate oră, cât a evoluat dirijabilul deasupra metropolei, au urmărit zborul.
- Și ei?
- Numărul persoanelor venite la aerodromul Lake-Hourst și în împrejurimi a fost evaluat la circa 300.000.
- Enorm.
- Zeci de mii de oameni au petrecut noaptea pe aerodrom în așteptarea Zeppelinului, deoarece știrile asupra raidului erau contrazicătoare și confuze.
- Cred.
- Iată că și timpul nopții l-au jertfit unii oameni numai ca să poată vedea un aeroplan!
- Așa este.
- Dau eu întreb altceva.
- Ce?
- Cât timp jertfim noi creștinii pentru a vedea pe Hristos cu ochii noștri sufletești?³³
- Bună întrebare.
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Oamenii sunt dornici de senzațional.
- Așa este.
- Pentru senzațional de mai multe ori trec peste orice fel de discriminare.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă omul este ușor influențabil.
- Am mai auzit acest lucru.
- Și este adevărat.
- Nu știu ce să spun.
- Discriminarea poate să fi eradicată printr-un lucru simplu.
- Care?
- Dacă oamenii ar avea mai multă iubire.
- De ce?

³³ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Fiindcă iubirea și discriminarea nu sunt compatibile.
- În ce sens?
- Dacă iubești nu ai cum să discriminezi.
- Așa este.
- Evident că așa este.

Despre care au fost cadrele discriminării în vechime părintele Petre Semen ne spune: „mai înainte de a ne referi la străini se cuvine a sublinia că Scriptura Primului Testament face o delimitare între străinii tolerați sau, mai precis, emigranți și stabiliți pe pământul lui Israel, din diverse rațiuni: politice, economice, religioase ori de familie și călătorii ocazionale, adică cei care tranzitau țara israeliților (Exod 20, 10; Lev., 16, 29; 17, 8; II Samuel 1, 13; Iezechiel 14, 7). Ca unul care era stabilit în comunitatea israelită, întocmai ca și în cazul emigranților din statele moderne, conform legislației mozaice, străinul (ger) trebuia tratat aproape la fel ca și un cetățean băștinaș, bucurându-se de multe drepturi când zice: Dacă un străin vine să locuiască împreună cu voi în țara voastră să nu-l asupriți. Să vă purtați cu străinul care locuiește între voi ca și cu un băștinaș din mijlocul vostru. Să-l iubiți ca pe voi înșivă căci și voi ați fost străini în țara Egiptului (Levitic 19, 33-34), dar totuși nu era scutit de celelalte îndatoriri comunitare. Se subînțelege deci că porunca iubirii aproapelui presupunea și iubirea celor de alt neam după cum subliniază și Domnul Hristos în pilda cu samarineanul milostiv (Luca 10, 25-37).”³⁴

CAPITOLUL 2

DISCRIMINAREA ÎN VIAȚA SOCIALĂ

Este cu adevărat o mare problemă să mergi la un interviu pentru un loc de muncă și să fi respins fiindcă la șeful de acolo nu îi place de tine, chiar dacă ai toate calificativele necesare. Acest lucru se cheamă discriminare la locul de muncă sau mai bine spus discriminare socială. Ei bine trebuie să știm că discriminarea socială este largă și vastă ca modalitate de manifestare:

- discriminare la locul de muncă,
- discriminare profesională,
- discriminare la școală,
- discriminare intelectuală,
- discriminare economică etc.

Aceasta fiindcă este bine să știm că deși cu toții avem nevoie de economie sunt unii care din cauza orgoliului sau a fixațiilor proprii pur și simplu refuză să facă economie cu tine.³⁵

“Diversitatea de limbă este protejată și respectată de către majoritatea țărilor pentru valoarea diversității culturale. Cu toate acestea, oamenii sunt uneori supuși unui tratament diferit, deoarece limba lor preferată este asociată cu un anumit grup, de clasă sau categorie. Frecvent, limba preferată este doar un alt atribut de separare a unui grup etnic. Există discriminare în cazul în care nu există tratament defavorabil față de o persoană sau un grup de oameni care vorbesc o anumită limbă sau dialect.

Discriminarea de limbă este sugerată să fie etichetată lingvism sau logicism. Anti-discriminatorii fac eforturi de a acomoda persoanele care vorbesc limbi diferite sau nu pot avea o influență în țara lor cu o altă limbă predominantă sau "oficială". Această protecție este bilingvismul cum ar fi documente oficiale în două limbi, și multiculturalismului în mai mult de două limbi.”³⁶

Se poate vedea aici că în lume sunt vorbite la ora actuală mai multe limbi. Ei bine în zilele noastre se pare că dacă nu știi limba engleză nu ai cum să fi parte la marile dezbateri internaționale care cu toate au loc în engleză. Paradoxul este că cea mai vorbită limbă de pe glob nu este engleza ci chineza.

³⁴ Preot Petre Semen, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/amp/toti-oamenii-au-fost-creati-la-fel-si-trebuie-sa-se-considere-doar-ca-niste-oaspeti-pe-pamant-29799.html> (accesat pe 22.10.2025).

³⁵ A se vedea Sergiu Balan, Lucia Ovidia Vreja, *Homo economicus și competitorii săi. O perspectiva trans-disciplinară asupra antropologiei economice* (Editura Ase, 2017).

³⁶ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

Discriminarea lingvistică este o problemă spinoasă fiindcă sunt mai multe enclave sociale din țări străine care vorbesc propria lor limbă. Acest lucru de mai multe ori s-a sfârșit în crimă sau război. În acest sens se știe că la ora actuală deși a existat o singură țară Coreea, ei bine în prezent există două: Coreea de Nord și Coreea de Sud. Se pare că unirea lor a ajuns în prezent o imposibilitate. Se știe în acest sens că de exemplu în Coreea de Nord sunt interzise orice fel de filme sau emisiuni din Coreea de Sud. Ironia a fost că la un moment dat mai multe sute de nord-coreeni au fost executați fiindcă urmăreau filme din Coreea de Sud. Se poate vedea aici cât de departe poate să meargă discriminarea în zilele noastre de secol XX.³⁷

Prin urmare trebuie să știm că discriminarea este un lucru care a ajuns să facă multe victime mai ales când vine vorba de locurile de muncă în care de mai multe ori “pilele și relațiile” au ajuns să fie unele care să fie mai importante decât calificările pe care le are un anumit candidat. “Se manifestă printr-o preferință a firmelor de a angaja cu predilecție proaspăt absolvenți, care acceptă un salariu mic în pofida volumului de muncă mare, pentru că altfel nu pot acumula experiența necesară. De asemenea, există o reticență a firmelor în a angaja persoane cu vârste peste 50, persoane despre care se consideră că s-ar acomoda mai greu valorilor firmei și despre care se știe că au așteptări mai mari din punct de vedere salarial sau sunt mai puțin interesate de a lucra ore suplimentare.”³⁸

Se poate spune că discriminarea este probabil una dintre cele mai sensibile probleme ale societății noastre. Aceasta fiindcă în zilele noastre mai ales comunitățile LGBT sunt unele care invocă de mai multe ori că sunt discriminate. Să fie acest lucru așa? Adevărul este că există o mare diferență între modul cum regimurile comuniste față de cele capitaliste au ajuns să trateze problema. În comunism știm că comunitatea LGBT era ilegală și orice membru era închis la închisoare dacă era prins în flagrant. Evident că aceasta nu este o soluție fiindcă după cum am spus comunitatea LGBT a invocat că este discriminată. Totuși ceea ce trebuie să știm că este că Biserica Ortodoxă condamnă perversiunile LGBT dar așteaptă pocăința acestor persoane.

Părintele Petre Semen e aducea aminte de discriminarea pe care egiptenii o făceau cu sclavii evrei pentru simplu fapt că erau evrei: „când legiuitorul zice: Să-l iubiți pe străin căci și voi ați fost străini în țara Egiptului (Deut., 10, 19) sau: Să nu chinuiești pe străin și să nu-l asuprești, căci și voi ați fost străini în țara Egiptului (Exod 22, 21; 23, 9) nu are în vedere doar aspectul negativ în sensul de a nu avea nimic a face cu el, ci impunea și niște măsuri concrete de protecție la îndemâna oricui. Ca să fie și mai explicit zice: Când vei secera ogorul și vei uita un snop pe câmp, să nu te întorci ca să-l iei, ci să fie al străinului, al orfanului și al văduvei (Deut., 24, 19). Mărturia unei bune conviețuiri cu străinii și, mai ales, neasimilarea lor forțată o dovedește recensământul din vremea regelui Solomon (970-930 î.Hr.), dar efectuat de tatăl său David, când se spune că mai conviețuiau cu israeliții un număr de 153.600 de străini (II Cronici 2, 17).”³⁹

Discriminarea de mai multe ori se poate spune că apare în societatea noastră mai ales între săraci și bogați. De ce? Fiindcă este bine să știm că din cele mai vechi vremuri aceste două categorii sociale s-au respins una pe alta. Au fost încercare mai multe soluții de a îi împăca pe săraci cu bogații:

- feudalism,
- socialism,
- liberalism,
- capitalism,
- comunism etc.

În acest sens în societatea noastră de cele mai multe ori discriminarea celor săraci este cât se poate de clară și de crasă ca să nu spunem grosieră. Ea a ajuns să fie tratată chiar și în mai multe basme: Cenușăreasa este unul dintre aceste basme. Știm că Cenușăreasa era o fată foarte frumoasă dar săracă care voia să se căsătorească cu prințul din regatul ei. Ea este ajutată în acest sens de o zână bună fără de care soarta ei ar fi fost pecetluită. Sunt mai puțini cei care au remarcat că basmul Cenușăreasa de fapt se bazează pe ideea de discriminare care are o soluție de natură supranaturală.

Discriminarea evident că a ajuns să fie subiectul la mai multe creații literare. Poate cea mai cunoscută este piesa de teatru Romeo și Julieta de Shakespeare în care Romeo și Julieta sunt doi tineri care provin din familii rivale care se

³⁷ A se vedea Iyiola Solanke, *Discrimination as stigma : a theory of anti-discrimination law* (Oxford, 2017).

³⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Discriminare> (accesat pe 22.10.2025).

³⁹ Preot Petre Semen, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/amp/toti-oamenii-au-fost-creati-la-fel-si-trebuie-sa-se-considere-doar-ca-niste-oaspeti-pe-pamant-29799.html> (accesat pe 22.10.2025).

opun categoric iubirii și eventualei lor căsătorii. Finalul este un tragic: Romeo și Julieta își i-au viața. Evident că aceasta nu este soluție dar credem că Shakespeare a voit să ne atragă atenția asupra ideii de discriminare care poate să facă iubirea din lumea noastră imposibilă. În istorie au fost poate mii sau sute de mii de astfel de iubiri din nefericire.

Părintele Petre Semen ne spunea că trebuie să știm că religia nu poate să fie impusă și nici discriminată: “pe de altă parte, se impune sublinierea că nefiind o religie fanatică, religia mozaică a respectat întru totul și libertatea de conștiință întrucât nu a încercat niciodată să se impună cu forța și, ca urmare, nici cei străini nu erau constrânși să îndeplinească în totalitate îndatoririle religioase cerute filor lui Israel. În cazul unui om liber, acesta se putea sustrage chiar actului circumciziei și celebrării Paștilor (Exod 12, 43-46). Ba mai mult, ajutându-l să strângă resturile de recoltă ori strugurii și fructele din livadă, străinul era asimilat orfanilor, văduvelor și celor lipsiți de apărare și ca atare Dumnezeu Însuși va interveni să-i ia apărarea și să-l judece pe cel care l-ar asupri în vreun fel (Ps. 94, 6; 146, 9; Ier., 7, 6; 22, 3; Iez. 22, 7, 29).² Încercând să impună grija față de cel străin și mai ales protecția acestuia, legiuitorul își motivează și teologic demersul subliniind că, de fapt, nici un om nu are vreun drept cu totul special înaintea lui Dumnezeu întrucât toți oamenii au fost creați la fel și trebuie să se considere doar ca niște oaspeți pe pământ (Ps. 39, 13; I Cronici 29, 15). 1 A se vedea Institutul Român pentru drepturile omului - principalele instrumente internaționale privind drepturile omului, în vol. I, Instrumente Universale, ediția a III-a, București, 1997, 66. 2 Vezi: Foreigner, în Illustrated Bible Dictionary, Part I, Aaron-Golan, Inter-Varsity-Press, 1998, 520; Étranger, în Vocabulaire de Théologie Biblique, publié sous la direction de Xavier Leon-Dufour et de Jean Duplacy, Augustin George, Pierre Grelot, Jacques Guillet, Marc-François Lacan, Sixième édition, Les Éditions du Cerf, Paris, 1988, 402.”⁴⁰

Discriminarea socială este una care după cum am spus de cele mai multe ori este manifestată că cei bogați pot face orice fără să fie trași la răspundere. Se cunosc mai multe cazuri de oameni foarte bogați care au făcut mari ilegalități dar nu au fost trași la răspundere fiindcă au avut bani cu care să mituiască.

- Mita,
- corupția,
- ploconul,
- ciubucul

trebuie să știm că sunt cu toate forme de discriminare.

De ce? Fiindcă ele ajung să reducă nevoile celor mulți la nevoia la numai câțiva. La fel de bine tot o formă de discriminare trebuie să știm că este corupția din poliție.⁴¹

Discriminarea socială trebuie să știm că de multe ori apare în copilărie în care unii părinți ajung să îi răsfete prea mult pe copii lor. Aceasta fiindcă este bine să știm că din copilărie unii au apucături discriminatorii. În acest sens ei sunt răutăcioși cu unii dintre colegii lor de joacă și foarte amabili cu alții fără de nici un motiv bine întemeiat.

Discriminarea socială ajunge de mai multe ori

- să suprima,
- să eradicheze,
- să șteargă
- și să nege

drepturile celor săraci, slabi și defavorizați.

Iată ce spunea în acest sens gânditoarea Eugenia Golub: „deși ne aflăm în secolul al XXI-lea, femeile încă nu pot ocupa aceeași funcție de conducere ca și bărbații, nu pot avea același salariu ca și reprezentanții sexului masculin, pentru o muncă similară prestată. De câte ori nu ați privit cu reticență o femeie chirurg sau academician, sau una cu o funcție înaltă în politică, deși avea aceeași pregătire și determinare ca un bărbat cu o funcție asemenea ei?

Sunt întrebări la care oamenii au răspunsuri diferite: unii vor spune că așa s-au obișnuit, că așa e tradiția, alții că femeile sunt prea fragile și delicate pentru asemenea posturi, iar misoginii vor declara sus și tare că rolul femeii este să stea "la cratiță" și să crească copii.”⁴²

Ceea ce se poate vedea este că de cele mai multe ori discriminarea este preferată fiindcă este mult mai

⁴⁰ Preot Petre Semen, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/amp/toti-oamenii-au-fost-creati-la-fel-si-trebuie-sa-se-considera-doar-ca-niste-oaspeti-pe-pamant-29799.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁴¹ A se vedea Jack Seargeant, *Polițiști corupți : o înșignă, o armă, nici un fel de milă* (București, 2004).

⁴² Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

- ușoară
- și facilă.

De ce? Fiindcă a nu discrimina cere de cele mai multe ori efort și nevoință. Trebuie să ajungi să înțelegi și să ajuți pe cel nedreptățit și defavorizat. Totuși trebuie să știm că acest lucru aduce multe satisfacții sufletești și fericire. De ce? Fiindcă a lupta împotriva discriminării înseamnă a fi cumva la fel ca Iisus. De ce? Fariseii din timpul lui Iisus erau cât se poate de discriminatorii: simplul fapt că erai fariseu și împlineai formal legea lui Moise te făcea plăcut lui Dumnezeu pe când restul erau pur și simplu plebei și o cantitate neglijabilă. Muștrați de Iisus pentru fariseismul lor am putut vedea care a fost urmarea: Iisus este crucificat.⁴³

Doi juriști discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Este greu să fi jurist.
- De ce?
- Fiindcă poți foarte ușor discrimina.
- Adică a nu mai face dreptate?
- Da.
- Așa este.
- Și ce este de făcut?
- Să stai să te evaluezi bine.
- De ce?
- În ce sens?
- Adică să fi sigur că îți pot face meseria.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă dacă nu sunt și alte alternative.
- Alte meserii?
- Da.
- Așa este.
- Vezi că am dreptate?
- Da.
- Dar totuși cum privești discriminarea juridică?
- Sunt judecători care pot fi cumpărați cu bani.
- Corupți?
- Da.
- Din nefericire.
- Așa este.
- Tu crezi că Dumnezeu vede toate aceste lucruri?
- Da.
- Și de ce nu face nimic?
- Fiindcă El are o privire mult mai largă decât noi.
- Cum ar fi?
- Cele care nu se rezolvă în această viață se rezolvă în viața de apoi.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- O să îți spun o poveste adevărată.
- În acest sens?
- Da.

⁴³ A se vedea Grigorie T. Marcu, Ioan Furna, *Procesul Mântuitorului* (Sibiu, 2017 reeditare).

- Care?
- Una pe care am auzit-o recent.
- Te ascult.
- Pestalozzi istorisește într-una din cărțile sale, cum un condamnat, când se găsea cu gâtul în ștreang la spânzurătoare, spuse gâdelui următoarele cuvinte.
- Care?
- „Ah de aș mai putea trăi odată, aș lua-o cu totul în altfel.”
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Sărmanul, era atât de muștrat în conștiința sa, că regreta întreaga lui viață petrecută până aici pe pământ!
- Se poate?
- Da.
- Cum?
- Dacă ar fi putut rechema încă odată trecutul.
- Așa este.
- Dacă ar fi avut posibilitatea să scape, dorea să-și schimbe felul viețuirii.
- Da.
- Dar era prea târziu!
- Cred.
- Adesea conștiința lui fusese, adânc chinuită, luptase să scape, dar ascultând mai mult de poftele ispititoare, acum era silit să exclame asemenea cuvinte.
- Așa este.
- La fel se întâmplă în cele mai multe cazuri cu oamenii, dar atunci e prea târziu!⁴⁴
- Îți dau dreptate.
- Deci vezi?
- Ce?
- Când discriminezi faci un rău.
- Și?
- Va venii și muștrarea.
- De ce?
- Fiindcă omul a fost lăsat de Dumnezeu cu conștiință.
- Și conștiința ne muștră.
- Da.
- Am cunoscut și eu acest sentiment.
- Sper că nu profesional?
- Nu.
- Foarte bine.
- În cele din urmă noi juriștii suntem puși de societate să luptăm contra discriminării.
- Se poate spune.
- Și crezi că vom învinge?
- Da.
- Cum?
- Cu ajutorul lui Dumnezeu.
- Asta așa este.
- Vezi?
- Mă bucur că ți-ai deschis inima cu mine.
- Știi cum se cheamă acest lucru?
- Nu.

⁴⁴ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Încredere profesională.
- Așa este.

Că de multe ori în societatea noastră emancipată științific și tehnologic femeile sunt discriminate ne-o spunea Gânditoarea Eugenia Golub: „diversele statistici arată că femeile sunt mai prost plătite decât bărbații pentru aceeași muncă prestată. Conform unui studiu, salariul câștigat de bărbați în țările membre ale Organizației pentru Dezvoltare și Cooperare Economică (OECD) este cu circa 18% mai mare decât cel primit de femei. Și în țări precum Japonia și Coreea de Sud există o diferență de 30% între salariul bărbatului și al femeii, în timp ce în Belgia și Noua Zeelandă, discrepanțele scad la 10%. Mai mult, în toate țările OECD, femeile sunt mai sărace decât bărbații, iar discriminarea reprezentanților sexului frumos se amplifică după 66 de ani.”⁴⁵

Discriminarea socială după cum am spus deși este facilă trebuie să știm că este

- falsă,
- mincinoasă,
- deficitară
- și problematică.

De ce? Fiindcă în ceea ce facem trebuie să dăm dovadă de profesionalism. Aceasta fiindcă deși trăim într-o lume în care sunt mai multe religii care se resping una pe alta de mai multe ori suntem puși în situația de a conviețui unii cu alții. Nu ne convine de cei care nu sunt de aceeași religie sau confesiune creștină ca noi dar trebuie să îi tratăm cu demnitatea umană necesară fiindcă nu știm când avem nevoie de ei.⁴⁶

Discriminarea trebuie să știm că este un lucru care nu este pe placul lui Dumnezeu. Acest lucru este demonstrat din faptul că mai toată Biblia este plină de referințe la faptul că trebuie să luăm partea celor

- defavorizați,
- a celor slabi,
- a celor nedreptățiți.

Văduvele, orfanii, săracii etc sunt cu toții unii care se poate vedea că în societatea noastră sunt discriminați. De ce? Fiindcă este bine să știm că lumea noastră are un adevărat *cult al puterii*. Puterea poate să fie de mai multe feluri:

- politică,
- financiară,
- economică,
- socială
- sau fizică.

Există o lume a interloperilor care trăiește de cele mai multe ori paralel cu societatea civilizată în care puterea fizică este un idol în toată regula. De mai multe ori sunt mai mulți care nu ajung să supraviețuiască în pușcării fiindcă nu au putere fizică și sunt slabi.

Tot cu privire la discriminarea femeilor gânditoarea Eugenia Golub spunea: „alte studii dezvăluie că femeile bugetare suferă mai multă discriminare la locul de muncă comparativ cu cele din sectorul privat, adică au salarii mai mici decât bărbații pe posturi similare, dar și faptul că numărul femeilor care reușesc să pună pe picioare propria afacere este de patru ori mai mic decât cel al bărbaților.

Și femeile frumoase sunt discriminate atunci când vor să ocupe posturi care în mod tradițional sunt atribuite bărbaților. Pentru funcții gen manager, director financiar, inginer mecanic, femeile atrăgătoare nu vor beneficia de credibilitate în obținerea acestor joburi. Cu toate acestea, bărbații care arată bine nu vor avea dificultăți în a convinge că sunt capabili să presteze aceste servicii, ceea ce arată că există încă discriminare pe bază de sex.”⁴⁷

Discriminarea trebuie să știm că este una care ajunge să lucreze împotriva noastră fiindcă ea este una care ajunge să ne facă să ne vedem numai pe noi și pe nevoile noastre și să călcăm în picioare pe restul. Iată de ce trebuie să știm unii care să dăm dovadă de multă

- maturitate

⁴⁵ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁴⁶ A se vedea Radu Teodorescu, *Demnitatea umană într-o lume în plin proces de degradare* (Cugir, 2026).

⁴⁷ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

- și consecvență

aceasta fiindcă în cele din urmă cu înțelepciune vom ajunge să trecem peste discriminare.

Ceea ce trebuie să știm este că discriminarea este un lucru care în nici un fel nu este compatibilă cu înțelepciunea. De ce? Fiindcă orice filosof oricât de slab instruit în filosofie ne poate spune că discriminarea nu este un lucru bun și nici nu este de folos. De ce? Fiindcă discriminarea este una care descalifică pe semenii noștri mai înainte de a le da șansa să demonstreze cine sunt.

Tot despre discriminarea femeilor ei bine gânditoarea Eugenia Golub spunea: „legislația din România prevede că nici o femeie nu poate fi discriminată pentru că este însărcinată sau pentru că are un copil de crescut, iar angajatorii sunt obligați să o respecte. Ce înseamnă acest lucru? Concret, nici unei femei nu trebuie să i se solicite la angajare să prezinte un test prin care să demonstreze dacă este însărcinată sau nu, ori să semneze un angajament conform căruia nu va rămâne însărcinată sau că nu va naște pe durata de valabilitate a contractului individual de muncă. Mai mult, concedierea femeilor este interzisă timp de șase luni de la revenirea la muncă, în timpul sarcinii sau după naștere, cu excepția situațiilor în care angajatorul a dat faliment.”⁴⁸

Prin urmare este bine să știm că discriminarea este o formă de manifestare a răului în lumea noastră. De ce? Fiindcă nu poți să descalifici de exemplu – cum fac mulți dictatori și tirani – un popor pentru simplu fapt că nu îți place ție de el. Discriminarea prin urmare este o probă de credință de mai multe ori. De ce? Fiindcă să fim sinceri apostolii au fost simplii pescari. Este pentru unii contrastant să afle că Iisus și-a ales apostoli simpli pescari evrei. Nu a ales pe marii filosofi din Areopagul Atenei și nici pe mari juriști de la Roma.

Acest lucru ne spune evident despre modul cum judecă și gândește Dumnezeu Tatăl. Se poate vedea că El are

- criterii,
- judecăți
- și o logică

net diferită de a noastră care de cele mai multe ori ne lăsăm seduși *de prima impresie*.⁴⁹

Faptul că la Judecata lui Dumnezeu Tatăl vom fi întrebați dacă nu am discriminat ne-a spus-o Iisus când ne-a dat criteriile după care ne va judeca Dumnezeu:

- dacă am hrănit pe cei flămânzi,
- dacă am adăpat pe cei însetați,
- dacă am cercetat pe cei bolnavi,
- dacă am îmbrăcat pe cei goi
- dacă am vizitat în temniță pe cei închiși.

Se poate vedea aici în predica lui Iisus un întreg program anti-discriminare. Dacă acest program ar fi luat în considerare ei bine evident că am trăii într-o lume mult mai bună și frumoasă.

Iată ce spunea despre discriminare gânditoarea Eugenia Golub: „oare cum am privi dacă România ar fi condusă de o femeie? Nu cu ochi buni, în mod sigur. O explicație ar fi mentalitatea românului, care nu poate percepe că o femeie este capabilă să aibă o astfel de responsabilitate, considerând că nu e de nasul ei povestea asta cu politica și conducerea. Pe de altă parte, nici nu există, deocamdată, vreo femeie care să fi câștigat simpatia, încrederea și respectul oamenilor. Așa că, pentru mulți ani de acum înainte, o femeie într-o asemenea funcție de conducere este ceva irealizabil.

România nu e singura țară care nu dorește să-și aleagă președintele din rândul femeilor, se pare că nici state mai bogate și cu o mentalitate mai lejeră decât a noastră nu sunt încă pregătite să se lase pe mâna unor femei. SUA, Franța, Italia sau Brazilia sunt state conduse din cele mai îndepărtate timpuri de către bărbați. Deși Hillary Clinton putea accede pe cea mai înaltă treaptă a conducerii SUA, a pierdut în fața unui bărbat, semn că nici cea mai puternică țară din lume nu e încă pregătită să lase o femeie să decidă pentru ea.”⁵⁰

Evident că trebuie să fim interesați de discriminare dar în nici un fel nu trebuie să fim obsedați de ea. Ceea ce se poate vedea este că în lumea noastră unii sunt atât de corupți că dacă ajungi

⁴⁸ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁴⁹ A se vedea Horia Roman, Patapievici, *Omul recent* (București, 2001).

⁵⁰ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

- să îi mustrii
- sau să îi critici

pentru discriminările pe care le-ai făcut vei ajunge să suferi foarte mult. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că discriminarea este un lucru care ajunge să ne facă să trăim într-o lume bazată pe legi rudimentare și care nu sunt valabile pentru toți.

Este bine să știm că în fața legii suntem egali cu toții. Ei bine – ca să îl parafrazăm pe George Orwell – se poate vedea că de multe ori în fața legii unii sunt mai legali decât alții. Aceasta fiindcă din câte se pare sistemul nostru juridic este unul care se bazează foarte mult pe bani.

Că femeile au fost discriminate din cele mai vechi timpuri este un mare adevăr. În antichitate de exemplu nici nu se punea problema ca femeile să aibă drept de vot. Tot gânditoarea Eugenia Golub spunea în acest sens: „societatea în care trăim este într-o continuă mișcare și schimbare, și poate că nu ar fi rău dacă am privi femeile cu mai multă încredere. De ce o femeie la fel de bine pregătită ca un bărbat, cu studii similare, ar trebui să se mulțumească cu mai puțin decât acesta? Poate că e timpul să ne schimbăm mentalitatea și să acceptăm că epoca femeilor bune doar "la cratiță" și la făcut copii a trecut și a venit timpul să le acordăm o șansă pentru "a se lua în piept" cu bărbații.”⁵¹

Discriminarea socială este un lucru prin care dacă suntem

- tenace,
- conștiincioși
- și sânguitori

vom ajunge să câștigăm raiul. De ce? Fiindcă a lua partea celor discriminați trebuie să știm că este un lucru plăcut lui Dumnezeu. Iadul se spune că nu discriminează pe nimeni, dar ceea ce ne spune teologia creștin ortodoxă este că iadul a luat până la Hristos toate sufletele oamenilor chiar și a celor drepti și sfinți. Pentru ei în sâmbăta mare Iisus s-a pogorât la iad și i-a scos de acolo. Pentru mai mulți necredincioși acesta este un scenariu fantastic dar el a avut loc în realitate.⁵²

Iată ce spunea tot gânditoarea Eugenia Golub: „despre acest subiect ne-a vorbit și pr. Romeo Ene, referent cultural la Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei: "Nu putem vorbi despre o discriminare a femeii în Biserica noastră. Chiar dacă femeilor nu li se poate oferi harul sfințitor al Sfintei Taine a Preoției și nu au acces în Sfântul Altar decât atunci când are loc târnosirea bisericii, totuși ele se bucură de un rol important în ceea ce privește slujirea lui Dumnezeu și a semenilor.

După Sfânta Treime și Mântuitorul Hristos, o cinste deosebită acordăm Preacinstitei Fecioare Maria, de care Însuși Mântuitorul a avut grijă chiar din înălțimea Crucii, încredințând-o ucenicului iubit. Multitudinea de mănăstiri în care slujesc monahiile, asemenea femeilor mironosițe, arată încă o dată nediscriminarea femeii în Biserică. Însuși Apostolul neamurilor, Sfântul Pavel, ne îndeamnă: "Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea. ... bărbații sunt datori să-și iubească femeile ca pe înseși trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia, pe sine se iubește" (Efeseni 5, 25, 28).”⁵³

Prin urmare este bine să știm că a lupta cu discriminarea este un lucru care este pe placul lui Dumnezeu. De ce? Fiindcă în acest fel vom ajunge să fim unii care vom vedea că viața este

- mai profundă,
- mai bogată,
- mai complexă
- și mai frumoasă

decât am crede.

Suntem obișnuiți să gândim după anumite stereotipuri și șabloane. Acest lucru evident că nu este bine și trebuie să ne ferim de el. După cum am spus Dumnezeu ne-a creat ca persoane și nu ca un fel de concepte care pot mai mult sau mai puțin să fie ignorate.

Discriminarea evident că poate să fie una care variază: au fost de exemplu popoare întregi care au fost discriminate datorită condițiilor istoriei sau a unor mofturi ale unor mari lideri. Poate cel mai vocal caz în acest sens a

⁵¹ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁵² A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul șansa umanității* (Cugir, 2017).

⁵³ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

fost în secolul XX discriminarea făcută popoarelor din fostul bloc sovietic în care părăsiți de aliații lor occidentali popoarele din estul Europei au intrat sub dominația sovietică ce a propagat un ateism cras în numele luptei de clasă.

Iată ce spunea tot despre discriminare gânditorul Teofil Leuștean: „în unele cazuri, tradiția noastră națională și, uneori, chiar cea religioasă greșit înțeleasă, a perpetuat o anumită viziune, conform căreia persoanele pot fi clasificate în superioare și inferioare, pe baza apartenenței de gen. Aceasta include atitudini, sisteme de valori și modele sociale care exprimă sau susțin numita superioritate/inferioritate.

Atitudinile - de altfel izolate în Biserică - de respingere sau marginalizare a femeilor, trebuie cât mai repede corectate de către persoanele responsabile, îndeosebi de către preotul paroh.

Orizontul valorilor religioase din Biserică nu mai poate fi perceput și conceput în manieră binară (bărbați - femei, tari - slabe, superiori - inferioare etc). Nici unui bărbat nu trebuie să i se permită să-și aroge superioritatea sau întâietatea în materie de credință religioasă doar după simpla apartenență de gen.”⁵⁴

Doi antropologi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Noi antropologii studiem cum se manifestă omul în această lume.
- Așa este.
- Dar ce părere ai despre discriminare?
- În sens antropologic?
- Da.
- Este o problemă veche de când lume.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Păi să ne gândim la primii frați Cain și Abel.
- Ce este cu ei?
- Abel aduce jertfe lui Dumnezeu din ceea ce a avut mai bun.
- Și?
- Dumnezeu privește cu plăcere la jertfa lui.
- Și Cain nu a făcut la fel?
- Nu.
- De ce?
- Din comoditate.
- Adică?
- A adus jertfă lui Dumnezeu din ceea ce îi prisosea.
- Și?
- Dumnezeu nu privește cu plăcere la jertfa lui.
- Da și Cain din invidie îl ucide pe Abel?
- Vezi că știi?
- Am citit și eu Biblia.
- Nu este aici un caz de discriminare?
- Nu văd.
- Păi Cain l-a discriminat pe fratele lui Abel.
- Fiindcă la ucis?
- Da.
- Și câte crime nu au loc din discriminare.
- Din nefericire așa este.
- Și este de făcut?
- Știi ce?

⁵⁴Teofil Leuștean, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/discriminarea-femeii-intre-traditie-si-pretext-2-64885.html> (accesat pe 22.10.2025).

- Mai multă sinceritate ar ajuta.
- De ce?
- O să îți spun o poveste adevărată în acest sens.
- Te rog.
- În Italia de sus sunt multe grădini frumoase.
- Nu știam.
- Un călător trecea pe lângă o asemenea grădină și începu să o laude zicând.
- Ce?
- Harnic îngrijitor are grădina.
- Și?
- Bătrânul grădinar auzi aceste cuvinte și opri pe călător, mulțumindu-i.
- Cred.
- Când călătorul a aflat că stăpânul grădinei trăiește la Paris și numai de două ori pe an vine acasă, îi zise așa.
- Ce?
- Bun grădinar ești, chiar mâne să vină stăpânul, te laudă pentru grădină.
- Așa este.
- Grădinarul îi zise.
- Ce?
- Chiar azi poate veni stăpânul iar nu mâne!
- Și care este morala?
- În fața lui Dumnezeu așa suntem și noi.
- De ce?
- Ai dori tu ca Iisus încă azi să ceară socoteală pentru faptele tale?⁵⁵
- Sincer nu.
- Vezi?
- Ce?
- Dacă am fi mai sinceri nu am discrimina.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ce ar fi dacă Dumnezeu ar discrimina?
- L-a asta nu m-am gândit.
- Să o faci.
- De ce?
- Fiindcă dacă Dumnezeu ar discrimina ei bine ar fi vai și amar de noi.
- De ce?
- Fiindcă nu ne-am mai mântuiri nici unul.
- Dar mântuirea este cu neputință la om.
- Dar este cu putință la Dumnezeu.
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Antropologic omul poate să facă din lupta contra discriminării o virtute.
- O virtute?
- Da.
- Așa de mult?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă discriminarea se leagă de morală.

⁵⁵ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Cred că ai dreptate.
- Mă bucur că ești de acord.

În plan social de mai multe ori discriminarea se poate termina în violență sau chiar crimă. Aceasta fiindcă sunt unii care cred că ei sunt legea și legea în societate se face după bunul lor plac. Au fost unii gânditori care în toiu celuil al doilea război mondial – în care se estimează că au murit între 60 sau 70 de milioane de persoane – au ajuns să vorbească de *banalitatea răului*. Ce vrea să însemne acest lucru? Că a lua o viață în război de cele mai multe ori ajunge să fie o banalitate.

Gânditoarea Eugenia Golub spunea despre drepturile femeilor: „prin Sfânta Taină a Cununiei, familia primește binecuvântarea dumnezeiască, iar femeia "...se va mântui prin naștere de fii, dacă va stăru cu înțelepciune în credință, în iubire și în sfințenie" (I Timotei 2, 15)".

" România nu e singura țară care nu dorește să-și aleagă președintele din rândul femeilor, se pare că nici state mai bogate și cu o mentalitate mai lejeră decât a noastră nu sunt încă pregătite să se lase pe mâna unor femei. SUA, Franța, Italia sau Brazilia sunt state conduse din cele mai îndepărtate timpuri de către bărbați."”⁵⁶

CAPITOLUL 3

DISCRIMINAREA CA STIGMATIZARE SOCIALĂ ȘI MORALĂ

Termenul de stigmatizat este unul care provine din Biserica Catolică și ne spune despre o persoană care a ajuns să aibă semnul cuielei lui Iisus în mâinile lui. Ei bine în termeni sociali a fi stigmatizat înseamnă să fi:

- dezonorat,
- defăimait
- sau înfierat.⁵⁷

În acest sens trebuie să știm că din cele mai vechi vremuri discriminarea a venit cu o *aureolă de diferență* față de cei care sunt discriminați. Până în anii '60 ai secolului XX ei bine în mai multe state din America existau trei băi publice:

- pentru femei,
- pentru bărbați
- și pentru negrii.

Se poate vedea cât de recent discriminarea a ajuns să fie practică în lumea noastră. În acest sens se poate vedea că am ajuns să trăim într-o societate multiculturală ce de mai multe ori ne cere să ne adaptăm. Iată ce spunea în acest sens gânditorul ortodox Teofil Leuștean: „este o realitate că societatea noastră actuală devine din ce în ce mai accentuat multiculturală. În ciuda distanțelor care ne separă în timp și în spațiu, are loc o întâlnire a culturilor care poate deveni problematică. Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural, majoritar, se confruntă cu dificultăți de adaptare cu consecințe negative asupra personalității sale.

Biserica Ortodoxă are o dublă misiune. Pe de o parte, ea trebuie să permită fiecăruia să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și sufletul. Pe de altă parte, însă, trebuie să permită membrilor săi să învețe să trăiască împreună, să trăiască unii cu alții, ca persoane diferite, în funcție de vârstă, gen, cultură.”⁵⁸

Cel care ajuns să fie stigmatizat ei bine deși trăiește în aceeași societate ca restul este totuși privit ca fiind diferit. Aceasta fiindcă el orice ar face nu este egal în drepturi cu semenii lor. Să ne aducem aminte în acest sens de un binecunoscut episod din Vechiul Testament. Dreptul Iosif are mai multe visuri profetice ceea ce face ca ura fraților lui să vină asupra lui. Frații lui îl vând ca sclav în Egipt. Pronia lui Dumnezeu a rânduit pentru Iosif un destin aparte. El ajunge rând pe rând în postura de prim ministru al Egiptului. Din această postură ajunge să își cunoască din nou frații care fiindcă peste Israel a venit o foamete au venit să se aprovizioneze din Egipt. Paradoxul este că Iosif nu se răzbună ci îi iartă.

⁵⁶ Eugenia Golub, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/societate/discriminarea-feminina-mereu-actuala-20001.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁵⁷ După Dicționarul explicativ.

⁵⁸ Teofil Leuștean, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/discriminarea-femeii-intre-traditie-si-pretext-2-64885.html> (accesat pe 22.10.2025).

Avem și aici un caz de discriminare grosieră pe care frații lui Iosif i l-au făcut. Se poate vedea că de mai multe ori discriminarea este prezentă și în familie. În acest sens după cum am spus sunt mai multe grupuri sociale care evident că sunt unele care sunt privite diferit ca un fel de stigmatizați. Ei nu vor putea niciodată să fie ca restul fiindcă așa vrea opinia publică. Nu trebuie să uităm de acest lucru în zilele noastre când sunt mulți care se văd pe sine mai presus de restul care au dreptul la confirmare sau respingere socială.

Că Biserica Ortodoxă poate juca un rol de atenuare a discriminării în societatea noastră ne-o spunea tot gânditorul ortodox Teofil Leuștean: „considerăm că Biserica poate fi un factor extrem de important în atenuarea și chiar eliminarea unor potențiale conflicte inter-genuri, cu condiția ca enoriașilor să li se prezinte într-o formă adecvată și atrăgătoare modele de conviețuire internă, precum și fundamentele teoretice și abilitățile de a rezolva posibile conflicte pe acest fond, în spiritul acceptării diversității, al toleranței și înțelegerii (decentrarea în relația cu celălalt).

În multe cazuri, persoanele în vârstă, atât bărbații, cât și femeile, sunt mulțumite cu actuala stare de lucruri și nu doresc nici o schimbare a statutului lor în Biserică. Deoarece „așa au trăit părinții noștri și bunicii noștri și strămoșii noștri și a fost foarte bine“.

Trăim într-o țară care nu de mult a aderat la Uniunea Europeană. Din punct de vedere religios, orientarea creștină a cetățenilor Uniunii Europene este cu mult majoritară în toate țările continentului nostru. Dar această majoritate trebuie întreținută și organizată. Religia poate fi considerată un principiu esențial al unității popoarelor. Visul acestei Europe unite nu se poate înfăptui dacă nu se iau în calcul și referințele religioase ale comunităților și indivizilor.”⁵⁹

Sunt mai mulți care în acest climat multicultural al societății noastre sunt mai înceți la capacitatea de a se adapta. Automat ei ajung să fie sancționați și stigmatizați. Aceasta fiindcă este bine să știm că sunt unii care vor să se prezinte pe sine mai buni ca restul și în acest sens ajung să fie persoane care se văd pe sine dincolo de orice capacitatea de a fi

- judecați,
- criticați
- sau sancționați.

Evident că discriminarea este o problemă socială. Aceasta fiindcă ea are un caracter social în toate împrejurările în care are loc. Ea ajunge să fie de mai multe ori promovată și susținută de mas media. De mai multe ori ni se spun lucruri frumoase despre un partid și lucruri rele despre altul. La fel de bine sunt mai mulți oameni politici de bine care fiindcă nu au o prezență media puternică sunt cu totul discriminați prin desconsiderare.⁶⁰

Se poate vedea prin urmare că este foarte ușor în mas media din zilele noastre de a crea stigmatizați din

- persoane,
- companii economice,
- grupuri sociale
- sau mari personalități publice.

Pentru a evita discriminarea de cele mai multe ori trebuie să învățăm să trăim unii cu alții și să ne acceptăm diferențele. Iată ce spunea în acest sens tot teologul Teofil Leuștean: „este foarte important ca măcar între membrii aceleiași religii creștine ortodoxe să se instaureze relații de comunicare, de înțelegere mutuală. Scăpate de sub control, anumite manifestări religioase fanatice pot duce la conflicte și chiar războaie (Irlanda, fosta Iugoslavie, etc).

Aceste atitudini etnocentriste spirituale își au rădăcinile denaturate, de cele mai multe ori, încă din primii ani de educație a copiilor, atât școlară, cât, mai ales, extrașcolară, religioasă. Biserica, ca și Școala, are o dublă misiune. Pe de o parte, ea trebuie să permită fiecăruia să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și sufletul. Pe de altă parte, însă, trebuie să permită copiilor, apoi tinerilor și adulților să învețe să trăiască împreună, să trăiască unii cu alții, ca persoane de genuri diferite. Trebuie să ne suportăm și să ne înțelegem unii cu alții așa cum suntem, în societate, în Biserică și în afara ei. Aceasta este singura atitudine viabilă pentru viitorul nostru.”⁶¹

Discriminarea după cum am spus ajunge să îl facă pe cel în cauză o victimă ce de cele mai multe ori este nevinovată. Este adevărat că sunt și persoane vinovate pe care trebuie să le evităm dar acest lucru nu intră sub incidența discriminării. De ce? Fiindcă este bine să știm că discriminarea este un lucru care aduce cu sine

⁵⁹ Teofil Leuștean, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/discriminarea-femeii-intre-traditie-si-pretext-2-64885.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁶⁰ A se vedea Radu Herjeu, *Tehnici de propagandă, manipulare și persuasiune în televiziune* (București, 2000).

⁶¹ Teofil Leuștean, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/discriminarea-femeii-intre-traditie-si-pretext-2-64885.html> (accesat pe 22.10.2025).

- ură,
- ranchiună,
- persecuție
- și vulgaritate.

Cel discriminat este un stigmatizat fiindcă se consideră că el nu este ca restul și nici nu prea merită atenție. Este bine să fim conștienți de acest lucru.

Gânditorul ortodox Cosmin Iulian Cîrstea consideră că discriminarea este incompatibilă cu mentalitatea creștin ortodoxă în care toți suntem membrii ai bisericii al cărei cap este Hristos: "una sobornicească și apostolească", Biserica unește credincioșii într-un singur trup, Trupul Tainic al lui Hristos, fiecare creștin fiind mădular și parte a acestuia: "Au nu știți că trupurile voastre sunt mădulele lui Hristos?" (I Cor. 6, 15). Astfel, dacă noi, creștinii, suntem mădulele ale aceluiași trup, și știm bine că un mădular nu se răzvrătește împotriva celui alt, oare nu este Biserica pricinuitoare a unității și înțelegerii dintre oameni?! Oare nu ne învață aceasta atât prin textele inspirate ale Sfintei Scripturi, prin glasul Sfinților Părinți, cât și prin cântările liturgice să trăim în iubire și armonie cu toți oamenii? Răspunsul este evident: cu siguranță, da! Încă de la actul creației se arată că suntem toți frați prin descendența noastră din protopărinții Adam și Eva, iar datoria fraților este să se iubească, să trăiască în pace și armonie, să fie toleranți unul cu celălalt și nu numai. Chiar și primii oameni alcătuiau un trup, căci Dumnezeu nu a plasmuit din țărână decât un om, pe Adam, iar Eva a fost făcută din coasta acestuia, fapt ce arată apartenența ei la trupul pe care îl compuneau cei doi. De asemenea, nici descendenții lor nu au fost creați din nimic, ci din sufletele protopărinților; astfel, nici un om nu este creat din nimic, nu este o făptură cu totul străină de firea primului om, ci toți suntem părtași ai firii omenești aflate în întregime doar în Adam și în Hristos."⁶²

Omul discriminat evident că este o victimă fiindcă lui îi sunt tăiate din start drepturile fără să fie lăsat să vorbească în apărarea lui. Aceasta fiindcă după cum am spus întotdeauna în modul de manifestare, discriminarea are ceva

- tiranic
- sau dictatorial.

Unii oameni pur și simplu au soarta și menirea unor rebuturi sociale și morale. Care sunt criteriile după care se stabilește acest lucru? Ele sunt unele care de cele mai multe ori sunt inexistente fiindcă după cum am spus de cele mai multe ori discriminarea este

- un moft,
- un ifos
- sau un caz de toane rele.

Prin urmare este bine să știm că de cele mai multe ori la un examen mai amănunțit ei bine discriminarea nu stă în picioare. De ce? Fiindcă este una care merge după aparențe.⁶³

Gânditorul ortodox Cosmin Iulian Cîrstea ne spune că se poate spune că se poate spune că discriminarea este o formă de dispreț: "de unde vine disprețul? Să fie responsabil contextul social, familial, cel cultural sau să fie o cauză intrinsecă? Disprețul în contextul psihologic este adesea considerat o emoție complexă și negativă, dar nu este catalogat ca o „afecțiune psihică” sau „boală” de sine stătătoare. Totuși, poate avea implicații semnificative în sănătatea mintală și în relațiile interpersonale, care se răsfrâng în atitudinile noastre la nivel social, în mediul unde interacționăm unii cu ceilalți, prin formele pe care le îmbracă – sentimente cum sunt furia, ura, invidia, competiția, o stare de durere internă care se manifestă în exterior și care ne schimonosește interior."⁶⁴

Este bine să știm că în păgânism de mai multe ori discriminarea era o chestiune cât se poate de

- firească
- și obișnuită.

De ce? Fiindcă în mai multe dintre practicile lui păgânismul trebuie să știm că erau bazate pe discriminare. Să ne aducem aminte de daci, strămoșii românilor. Ei bine dacii se știe că aveau un obicei nu numai bizar ci și ciudat: la

⁶²Cosmin-Iulian Cîrstea, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/amp/unitate-toleranta-si-intelegere-intre-oameni-3210.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁶³ A se vedea Camelia Burghel, *De la vrajă la vrăjeală. O antropologie a supranaturalului contemporan* (Iași, 2023).

⁶⁴ Cosmin-Iulian Cîrstea, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/amp/unitate-toleranta-si-intelegere-intre-oameni-3210.html> (accesat pe 22.10.2025).

fiecare patru ani un dac era aruncat în sulite și ucis pentru a merge în lumea de apoi și a prezenta în fața marelui zeu Zamolxe cu cerințele poporului dac. Nu știm cine erau sau mai bine spus care erau criteriile după care se făcea acest lucru însă ne este greu să credem că victima accepta cu plăcere ritualul.⁶⁵

Doi istorici discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Mai toate marile imperii au fost discriminatorii.
- De ce?
- Au considerat pe restul niște sclavi.
- Chiar așa?
- Aproape.
- De ce?
- Fiindcă au fost unii care au voit puterea cu orice preț.
- Cu riscul de a călca peste cadavre?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Imperiul ajunge să facă din împărat un fel de centru al lumii.
- Și?
- Restul nu mai contează prea mult.
- De ce?
- Fiindcă devin cantitate neglijabilă.
- Și acest lucru este o dovadă de discriminare?
- Cea mai crasă discriminare.
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.
- Cum să nu fiu?
- Totuși este bine să știm că au fost în istoria și imperii cinstite.
- Da?
- Da.
- În ce sens?
- Au fost epoci istorice când mai multe popoare au fost unite de un ideal comun.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă trăim într-o lume care se află în mișcare.
- Așa este.
- Știu de cazuri de împărați păgâni care au fost împotriva discriminării.
- O veste bună.
- Da.
- Nu credeam că au existat.
- Au existat dar mai puțini.
- Adică?
- Îți voi da un caz.
- Care?
- Din Grecia antică.
- Te ascult.
- Odinioară Alexandru Cel Mare a dat ordin să se așeze o luminare aprinsă în curtea palatului său.
- De ce?
- Îți voi spune.

⁶⁵ A se vedea Marius Cosmin Ghidarcea, *Neopăgânismul dac în contextul noilor mișcări religioase* (Alba Iulia, 2017).

- Bine.
- A trimis apoi crainici în toată împărăția să cheme la împăratul pe toți acei care i-au greșit ceva și sunt gata să ceară iertare.
- De ce?
- Fiindcă a voit să arate clemență.
- Cum?
- Cei chemați trebuiau să vină până când arde luminarea.
- Și?
- Mulți au venit și au primit iertare, dar mulți nu au venit și au fost aspru pedepsiți!
- Cred.
- Evident.
- Și care este morala?
- Una simplă?
- Care?
- Pe noi încă ne cheamă împăratul împăraților, Hristos, la pocăință.
- Așa este.
- Să ne pocăim deci până când avem vreme.⁶⁶
- Bine spus.
- Și adevărat.
- Deci știi ce vrei să spui tu.
- Ce?
- Că Hristos nu discriminează pe nimeni?
- Da.
- Este o mare speranță.
- De ce?
- Fiindcă înseamnă că sunt încă șanse de mântuire.
- Așa este.
- Și trebuie să ne folosim de ele.
- Cât mai mult posibil.
- Dar uni nu o fac.
- Ei sunt cei care vor avea de pierdut.
- De ce?
- Fiindcă se poate spune că nu Îl poți negocia pe Hristos.
- Da?
- Da.
- Nu știam.
- Discriminarea de cele mai multe ori nu aduce cu sine nici o negociere.
- De ce?
- Fiindcă este crudă.
- Nu dă nici o șansă?
- Da.
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Discriminarea în istoria s-a dovedit că trage societatea înapoi.
- Așa este.

Iată ce spunea despre discriminare gânditorul Cosmic Iulian Cîrstea: „nu este moral și nici creștinește să discriminăm, căci iată ce ne spune Sfântul Apostol Pavel: "Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos" (Gal. 3, 28). Astfel vedem

⁶⁶ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

cum iudeul și elinul, bărbatul și femeia, robul și liberul una sunt în Hristos, Capul Bisericii. Acest adevăr este expus și în cântările liturgice, căci un tropar din slujba înmormântării spune: "Adusu-mi-am aminte de proorocul ce strigă: Eu sunt pământ și cenușă. Și iarăși m-am uitat în mormânt și-am văzut oase goale și am zis: Oare cine este împăratul sau ostașul, bogatul sau săracul, dreptul sau păcătosul? Vedem, așadar, prin aceste cuvinte puse în antiteză, bogat-sărac, împărat-ostaș, că Dumnezeu nu ține cont de stare socială, dregătoriile lumești sau alte criterii de discriminare, căci în fața morții toți suntem egali; iar dacă Dumnezeu nu face astfel de diferențieri pentru ce le-am face noi, cei creați după chipul Său?" În concluzie, în mintea noastră ar trebui să răsunе următoarele întrebări: "De ce să-mi discriminez, să-mi rănesc sau să-mi judec aproapele? Oare am luat eu judecata de la Dumnezeu? De ce să nu trăiesc în pace cu toți oamenii, și în final de ce să nu ascult eu glasul Bisericii, care este garant al adâncirii spiritului de unitate, toleranță și înțelegere dintre oameni?"⁶⁷

Discriminarea pe criterii morale este o chestiune veche. În acest sens de mai multe ori când o tânără fată apucă pe calea bisericii i se spune că este *o mironosiță*. Aceasta fiindcă trebuie să știm că a fi o mironosiță înseamnă ceva

- degradant,
- depășit,
- perimat,
- învechit
- și care nu este la modă.

Este bine să ne aducem aminte că discriminarea anti-creștină în antichitate a fost practică la scară imperială. În tot imperiul roman creștinii au fost persecutați sistematic numai pentru simplu fapt că erau creștini. Se crede că sute de mii de creștini au fost uciși în marile arene romane.⁶⁸

În mentalitatea păgână a Imperiului Roman antic ei bine nu însemna prea mult că ești creștin fiindcă din moment ce nu ești păgân ești dușman al zeilor. În acest sens scriitorul creștin Tertulian ne spunea că dacă

- o calamitate
- sau o înfrângere în război

venea peste Roma era din cauza creștinilor care trebuiau să fie aruncați la lei.⁶⁹

Că discriminarea este o formă de dispreț ne-o spunea gânditoarea Cătălina Dumitrescu: "disprețul implică un sentiment de superioritate față de alții, o îndreptățire de a-i judeca pe ceilalți după adevărul propriu ca fiind singurul adevăr, fără nici o urmă de îndoială, doar cu certitudini, și adesea este asociat cu judecăți negative despre caracterul sau valoarea unei persoane. Disprețul este una dintre cele șapte emoții universale identificate în cercetările lui Paul Ekman, la nivel de expresie a feței. O posibilă cauză a acestuia este invidia simțită în raport cu ceilalți, pentru ce posedă aceștia – sunt ori mai frumoși, ori mai inteligenți, ori mai norocoși, ori mai determinați și perseverenți, mai capabili de efort și curaj, ori mai bogați ca noi –, iar pentru a ne proteja emoțional atunci când interacționăm cu cei care au lucruri dorite de noi, pentru că emoția invidiei aduce durere la nivel emoțional, dar și în chimia creierului, căutăm să compensăm printr-o poziționare în superioritate manifestată prin dispreț la adresa lumii înconjurătoare, corectând-i pe ceilalți permanent și vânzând-le greșelile cu satisfacția de a-i prinde pe picior greșit. Și oare cine nu greșește?"⁷⁰

Ceea ce trebuie să știm că este în această lume există două categorii de judecăți:

- judecățile noastre ale oamenilor
- și judecățile lui Dumnezeu.

În acest sens de mai multe ori oamenii au ignorat judecățile lui Dumnezeu și au venit cu soluții proprii la problemele din jur.

Discriminarea este una dintre cele mai larg răspândite. Aceasta fiindcă după cum am spus s-a putut vedea în istorie că întotdeauna când un imperiu s-a ridicat ei bine el a ajuns să discrimineze nu numai grupuri de oameni ci etnii

⁶⁷ Cosmin-Iulian Cîrstea, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/amp/unitate-toleranta-si-intelegere-intre-oameni-3210.html> (accesat pe 22.10.2025).

⁶⁸ https://ro.wikipedia.org/wiki/Persecu%C8%9Bia_cre%C8%99tinilor (accesat pe 02.06.2026).

⁶⁹ A se vedea A. J. O'Reilly, *Martyrs of the Coliseum. Historical records of the great amphitheatre of Rome* (Toronto, 1874).

⁷⁰ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

și popoare întregi. De ce? Fiindcă este bine să știm că politica din cele mai vechi vremuri s-a demonstrat că este o armă redutabilă a discriminării.

Despre faptul că discriminarea aduce un fel de satisfacție psihologică re-a spune tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu: „satisfacția simțită atunci când corectăm pe cineva, când disprețuim sau ne simțim superiori eliberează la propriu în creierul nostru neurotransmițătorii responsabili cu mecanismele de recompensă și plăcere, precum dopamina, serotonina și chiar oxitocina în unele contexte sociale. Sentimentul de a avea dreptate sau de a domina o conversație activează circuitele neuronale responsabile de recompensă, oferindu-ne un sentiment de validare și autonomie. O altă cauză a apariției disprețului din perspectivă psihologică este starea de competiție ca model de educare a copiilor, care se leagă de motivație, dar și de invidie, atunci când trăim eșecuri care sunt dureros de integrat și care accentuează starea de competiție. În timp, se poate atinge o stare patologică de tipul că nu știm când să ne oprim și să trăim liniștiți. Competiția patologică este opusul unei vieți în echilibru, iar mesajele sociale sunt cele care încurajează competiția aceasta, mai mult și mai mult, niciodată suficient.”⁷¹

Se poate vedea de mai multe ori că într-o societate decadentă ei bine de cele mai multe ori oamenii

- modali,
- drepti
- și buni

sunt discriminați.

De ce? Fiindcă ei nu sunt ca restul. De acest lucru ne avertiza în antichitate Sfântul Ioan Teologul: “nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el; Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume” (1 Ioan 2, 15-16).

Oamenii morali au fost din cele mai vechi vremuri de o societate

- căzută,
- imorală
- și de multe ori depravată.

A intra în iureșul politicii mondiale în zilele noastre de mai multe ori este sinucidere curată fiindcă deși se spun lucruri frumoase ei bine discriminarea este o legă nevăzută a lumii de azi. Aceasta fiindcă oamenii sunt unii care sunt

- individualiști
- și egoiști

și se gândesc numai la binele propriu.⁷²

Că de mai multe ori discriminarea este una care se bazează pe perturbări psihologice ne-o spune tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu: „disprețul apare frecvent în tulburările de personalitate, cum ar fi tulburarea de personalitate narcisistă sau antisocială. Aceste tulburări includ sentimente de superioritate extremă și lipsa de empatie față de alții. Dar îl regăsim îndreptat și către sine (autodisprețul), ducând la depresie și stări de anxietate. Autodisprețul este un sentiment de desconsiderare profundă față de propria persoană, care duce la autosabotaj și izolare. Disprețul manifestat în relațiile interpersonale este un indicator puternic al unei dinamici toxice și poate duce la suferință emoțională, stres și anxietate, dar este și un predictor al ruperii relațiilor respective.”⁷³

Discriminarea prin urmare este un lucru care aduce cu sine ceea ce se poate spune o înțelegere

- îngustă,
- retrogradă,
- subiectivă
- și primitivă

a realităților lumii din jur.

De ce? Fiindcă este bine să știm că cel care discriminează nu este unul care gândești ci mai bine spus se lasă dus de

⁷¹ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁷² A se vedea Christopher Lasch, *The Culture of Narcissism: American Life in an Age of Diminishing Expectations* (New York, 1979).

⁷³ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

- instinct,
- și de prima impresia.

În rest nu mai contează nimic.

Că sunt unii care găsesc o plăcere sadică în a discrimina trebuie să știm că este un lucru cât se poate de obișnuit. Iată ce spunea în acest sens tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu: „cînd noi suntem cei disprețuiți, simțim un amestec de emoții dureroase, precum rușinea, umilința sau izolarea. Disprețul este o emoție socială puternică ce implică percepția că suntem inferiori, nevaloroși sau nedemni de respect. Aceste sentimente afectează profund stima de sine și percepția asupra propriei valori. Studiile au arătat că atunci cînd oamenii se confruntă cu respingere socială sau dispreț, cortexul singular anterior, o regiune din creier, se activează, la fel cum se activează în cazul durerii fizice. Respingerea socială și disprețul sunt percepute de creier într-un mod similar cu suferința fizică. Atunci cînd organismul percepe o sursă de durere, receptorii durerii de la nivelul pielii activează neuronii periferici, care transmit semnalul către măduva spinării, iar, de aici, semnalul este transmis mai departe către creier, mai precis către talamus și alte regiuni care procesează durerea, inclusiv cortexul singular anterior, cortexul somatosenzorial și insula. Pe lângă transmisia neurală, există și o componentă hormonală, cortizolul fiind unul dintre hormonii stresului care este eliberat de glandele suprarenale ca răspuns la durere și stres. În cazul durerii cronice sau prelungite, pot apărea modificări în sistemele nervoase care duc la sensibilizarea acestora, astfel că persoana afectată poate deveni mai sensibilă la durere chiar și în absența unui stimul puternic. Întregul corp suferă, și astăzi nu mai putem disocia suferința psihologică fără a vedea strînsă legătură cu suferința corpului.”⁷⁴

După cum am spus în zilele noastre la nivel global există un dispreț mutuală față de morală. De ce? Fiindcă oamenii sunt unii care sunt creștini numai cu numele ca să nu mai spunem că sunt mulți care trăiesc în religii care de mai multe ori au practici cu totul imorale. Poligamia islamică credem că este un exemplu cât se poate de concludent în acest sens.

Fiindcă standardele morale din lumea de azi sunt cât se poate de șubrede ei bine discriminarea pe criterii de morală evident că este un lucru care decurge în mod logic. Vedem că în zilele noastre se consideră că a nu da drepturi comunității LGBT este de fapt o discriminare. Să fie lucrurile chiar așa? Evident că nu. A nu respecta legile moralei creștine este cu adevărat o dovadă de discriminare.⁷⁵

Ceea ce trebuie să știm este că faptele rele – printre care este și discriminarea – sunt unele care au efecte asupra sănătății noastre psihice și psihologice. De ce? Fiindcă este bine să știm că discriminarea este o formă de răutate. Am spus că în Imperiul roman nu conta ce fel de persoană ești fiindcă dacă erai creștin trebuia să mori fiindcă nu te închinai zeilor.

Iată ce spunea în acest sens gânditoarea Cătălina Dumitrescu despre efectele psihologice ale durerii emoționale: „În situațiile de durere emoțională cronică (cum ar fi depresia sau stresul de lungă durată), nivelurile de cortizol pot rămâne ridicate pentru perioade îndelungate. Acest lucru are efecte negative asupra sănătății mintale și fizice, ducând la hipersensibilitate emoțională, anxietate și o stare generală de epuizare. Pe termen lung, expunerea prelungită la cortizol compromite funcționarea sistemului imunitar prin creșterea inflamației în corp, produce o desensibilizare a receptorilor glucocorticoizi în celulele imune, ducând la creșterea riscului bolilor cardiovasculare, diabetului, tulburărilor autoimune și la o agravare a tulburărilor afective, cum ar fi depresia majoră. Ciclul vicios al stresului și inflamației arată că, pe măsură ce inflamația crește în corp din cauza durerii emoționale și a stresului cronic, acest lucru poate amplifica și mai mult răspunsul la stres. Inflamația în sine poate stimula activitatea axei HPA, menținând nivelurile ridicate de cortizol, ceea ce creează un cerc vicios între stres, inflamație și răspunsul hormonal afectat.”⁷⁶

Este evident că trebuie să fim unii care să ne dăm seama de implicațiile pe termen lung ale discriminării. De ce? Fiindcă de cele mai multe ori cei care discriminează cred că acest lucru este

- firesc,
- natural,

⁷⁴ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁷⁵ A se vedea Virgiliu Gheroghe, *Fața nevăzută a homosexualității* (București, 2014).

⁷⁶ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

- obișnuit
- și de la sine înțeles.

Ei bine realitatea arată cu totul altceva. Când discriminăm trebuie să știm că ajungem să ne înrăim sufletul. De ce? Fiindcă facem un lucru rău și el are efect asupra sufletului. Aceasta fiindcă la fel de bine discriminarea este nu numai o formă de manifestare a disprețului ci și de mândrie. Discriminez pe cineva asupra căruia te simți superior. Tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea în acest sens: „fiind o emoție complexă ce apare dintr-o combinație de factori psihologici, sociali și culturali, disprețul implică un sentiment de superioritate față de altcineva și este adesea însoțit de desconsiderare sau lipsă de respect față de cel disprețuit, considerând că acesta nu se ridică la anumite standarde morale, intelectuale, sociale sau estetice. Îl putem observa în judecata asupra comportamentului altcuiva ca fiind imoral sau inadecvat, fiind o reacție naturală datorită învățării mesajelor venite din mediu referitoare la diferențele de valori, credințe sau norme culturale. Totodată, disprețul are rol de apărare, cineva care disprețuiește încearcă, de fapt, să-și protejeze stima de sine. Când acesta se simte amenințat sau criticat, folosirea disprețului prin a-i cataloga pe ceilalți ca inferiori îl poate ajuta la restabilirea unui sentiment de control și superioritate. Alteori disprețul apare din frustrare acumulată sau resentimente față de comportamentele sau acțiunile cuiva, lucru care duce la manifestarea acestuia în locul unei confruntări directe sau a unei rezolvări constructive a conflictului.”⁷⁷

Doi filosofi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Poate o să ți se pară ciudat ceea ce am să spun.
- De ce?
- Am ajuns la o concluzie sumbră.
- Care?
- Moartea nu discriminează pe nimeni.
- Fiindcă cu toții murim?
- Da.
- Greșești.
- De ce?
- Nu toți oamenii mor la fel.
- Dar în cele din urmă mor.
- Așa este.
- Și atunci care este diferența?
- Oamenii buni mor cu conștiința împăcată.
- Conștiința împăcată?
- Da.
- În ce sens?
- Știu că și-au făcut datoria în această lume.
- Și oamenii răi?
- Mor în mari chinuri.
- Dar mor.
- Așa este.
- Și atunci?
- Uți că mai există și religie.
- Și ce este cu ea?
- Religia ne spune că există o a doua viață după moarte.
- Greu de dovedit.
- Crezi că Iisus a înviat?
- Da.
- Atunci înseamnă că există viață după moarte.

⁷⁷ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

- De ce?
- Fiindcă Iisus a propovăduit-o.
- Așa este.
- Știi de ce îmi aduci aminte?
- Nu.
- De o întâmplare adevărată pe care am citit-o recent.
- Care?
- Un principe tânăr întrebă pe învățătorul său ce să facă să moară fericit?
- Și ce i-a răspuns?
- Lasă deocamdată aceste gânduri prea serioase, îi răspunse acesta, căci ești încă prea tânăr și departe de moarte.
- Și ce i-a răspuns principele?
- Dar — zise prințul — am fost în cimitir și acolo am văzut și morminte de copii, care sunt mai scurte decât mine.⁷⁸
- Bun răspunsul.
- Așa este.
- Deci tu spui că moartea nu discriminează?
- Dacă te referi la biologie nu.
- Dar ce mai este?
- Omul nu este numai biologie.
- Ci și suflet?
- Da.
- Și contează sufletul?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă este nemuritor.
- Tu chiar crezi acest lucru?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă așa a fost creat de Dumnezeu.
- Așa este.
- Dec vezi într-un anume sens moartea nu discriminează.
- Dacă sufletul ajunge în rai?
- Da.
- Ai dreptate.
- Sigur că am dreptate.
- Este bine să te gândești la moarte.
- De ce?
- Fiindcă Sfântul Vasile cel Mare spune că gândul la moarte te face să nu mai păcătuiești.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ajungi să vezi lucrurile în perspectivă.
- Așa este.
- Deci trebuie să îți revizuiști opinia cu privire la discriminarea morții.
- O să îmi fie greu.
- Dar nu imposibil nu?
- Da.
- Știam eu.

⁷⁸ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Încerc să văd binele din jurul meu.
- Și vei reuși.

Că de mai multe ori ajungem să deprindem disprețul și discriminarea de la cei din jur ne-o spunea tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu: „dar ce este foarte interesant e că disprețul se învătă din mediul social sau cultural. Oamenii sunt influențați de atitudinile și opiniile celor din jur, inclusiv ale părinților, prietenilor, mass-media sau liderilor de opinie. Dacă disprețul este validat și promovat într-un grup social, unii oameni adoptă aceste atitudini. În cartea *Behave*, Robert Sapolsky explorează modul în care biologia influențează comportamentele umane, inclusiv tendința de a împărți lumea în „noi” și „ei”. Sapolsky explică cum rădăcinile acestor comportamente sînt ascunse adânc în structura noastră biologică, în evoluție, neurobiologie, hormoni și influențe culturale. Dintr-o perspectivă evolutivă, acesta explică cum favorizarea celor din grupul „noi” a avut un avantaj de supraviețuire și reproducere, favorizare ce a dus la formarea unor alianțe și a facilitat cooperarea în cadrul grupurilor.”⁷⁹

CAPITOLUL 4

DISCRIMINAREA ÎN MATERIE DE ECONOMIE

Economia cu cele trei ramuri ale sale

- agricultură,
- industrie
- și comerț

este una care într-un fel sau altul ne hrănește pe toți. Fiindcă ea este o parte integrantă a vieții noastre unii au emis chiar și conceptul de *homo economicus* sau mai bine spus de omul economic. După modul cum este structurată lumea în vremurile noastre ei bine economia este *cheia prosperității*. O țară sau o mare comunitate nu are cum să fie prosperă dacă nu are o economie funcțională. Totuși pentru mai multă lume se poate spune că economia a ajuns să fie un scop în sine. De ce? Fiindcă omul ajunge să trăiască în această lume nu pentru Dumnezeu, pentru a îi slujii și a Îl iubi pe El ci mai mult pentru a se gratifica la nesfârșit de binefacerile prosperității economice.⁸⁰ Acest lucru trebuie să știm că l-a prevăzut și Iisus în cunoscuta pildă a bogatului care i-a rodit țarina: “și le-a spus lor această pildă, zicând: Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să adun roadele mele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica jitițele mele și mai mari le voi zidi și voi strânge acolo tot grâul și bunătățile mele; Și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. Iar Dumnezeu i-a zis: Nebun! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu” (Luca 12, 16-21).

Avem aici un avertisment lăsat peste veacuri cum să în cele din urmă viața de huzur nu este pe placul lui Dumnezeu. Sunt mai mulți economiști în zilele noastre care gîndesc viața în termenii bogatului din pilda lui Iisus de mai sus. Ceea ce este clar este că în materie de economie în lumea noastră sunt multe discriminări. Sunt unele țări care sunt extrem de bogate și prosper economic în timp ce altele trăiesc în sărăcie și mizerie. Aceasta fiindcă după cum ne spune gânditoarea Cătălina Dumitrescu discriminarea este prezentă și aici: „discriminarea împotriva „celorlalți” (grupurile „ei”) a avut rolul de a proteja resursele și a reduce riscurile. Distincția „noi” și „ei” contribuie la conflicte sociale, discriminare, rasism și chiar la acte de violență în masă. Cultura și contextul social joacă un rol crucial în definirea grupurilor de „noi” și „ei” prin modul în care normele culturale și propaganda pot amplifica sau pot reduce aceste distincții. Sunt studii care demonstrează că prin expunerea la diversitate și prin educație se pot reduce prejudecățile și putem schimba răspunsurile neuronale asociate cu percepția „noi” versus „ei”. Totuși, natura umană este extrem de maleabilă, creierul, prin învățarea unor lucruri noi, de asemenea, iar în circumstanțe favorabile oamenii pot depăși aceste diferențe.”⁸¹

⁷⁹ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁸⁰ A se vedea Cristinel Ioja, *Homo economicus - Iisus Hristos, sensul creației și insuficiențele purului biologism* (Iași, 2021).

⁸¹ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

În zilele noastre o formă a manifestării discriminării economice este ceea ce se cheamă ca *războiul economic*. În acest sens oamenii de azi de mai multe ori nu își răpun adversarii pe câmpul de luptă ci mai mult prin

- crizele,
- problemele
- și ambiguitățile

economice. În zilele noastre există mai mulți așa ziși *prădători economici* care sunt de cele mai multe ori agenți ai supraputerilor economice ale lumii și care ajung să falimenteze economiile statelor adverse. În acest sens se poate spune că războiul economic poate să fie mult mai pervers decât cel militar fiindcă el poate viza milioane de victime.⁸²

Ceea ce ne spune gânditoarea Cătălina Dumitrescu este că omul este unul care ajunge să aibă implicații în metabolism în ceea ce privește cum reacționează la discriminare: „regiuni ale creierului, cum ar fi amigdala, devin active atunci când percepem persoane din grupurile „ei”. Această activare este asociată cu reacții de frică, neîncredere și prejudecăți. Cortexul prefrontal, implicat în reglarea emoțiilor și în luarea deciziilor, poate modera aceste reacții instinctive, dar această reglare necesită un efort conștient și este influențată de experiențele avute și de educație. Oxitocina, un neuromediator cerebral care este asociat atașamentului și încrederii, stimulează sentimentele pozitive față de „noi”, dar, de asemenea, accentuează neîncrederea sau ostilitatea față de „ei”. Oxitocina, cunoscută ca „hormonul iubirii” sau „hormonul atașamentului”, poate crește sentimentele de încredere și cooperare în interiorul grupului „noi”, dar și duce la creșterea ostilității sau discriminării împotriva grupurilor exterioare. Un studiu notabil este cel realizat de Carsten de Dreu, care a demonstrat că administrarea de oxitocină poate amplifica favorizarea grupului propriu, dar are efecte polarizante, întărind granițele dintre „noi” și „ei”. Dopamina și serotonina, alți neoromediatori ai creierului, sunt de asemenea implicați în modul în care experimentăm recompensa și plăcerea în legătură cu apartenența la un grup.”⁸³

Este foarte adevărată că în zilele noastre *economia este o problemă de grup*. De ce? Fiindcă trebuie să știm că într-un anume sens suntem unii care depindem de alții. Ceea ce se poate vedea este că de mai multe ori când anumite grupuri ajung la succes economic ele pur și simplu uită de grupurile care nu au avut această șansă. În acest sens lumea de azi a ajuns să fie împărțită în trei categorii:

1. prima lume formată de statele puternic industrializate,
2. lumea a doua, care nu are performanțe economice la fel de mari
3. și lumea a treia care este formată din țările sărace.

Este adevărat că ceea ce s-a putut vedea este că în țările sărace există multă corupție și evident că corupția duce la sărăcie.⁸⁴

Tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu ne spune cum reacționează creierul nostru în fața atitudinii de discriminare: „există deja o multitudine de cercetări care ne arată cum amigdala, o parte a creierului asociată cu frica și reacțiile emoționale, este activată atunci când vedem imagini ale persoanelor percepute ca „ei” (de exemplu, oameni de alte rase sau din alte grupuri sociale). Prin activarea creierului atunci când participanții la studiu priveau imagini ale persoanelor „disprețuite” (de exemplu, oameni fără adăpost), s-a observat cum regiuni ale creierului asociate cu empatia și recunoașterea fețelor nu se activează. Lipsa activării acestor regiuni ale creierului arată că disprețul are un impact profund asupra modului în care îi percepem pe alți oameni, reducând empatia și justificând comportamente de excludere și abuz. Un exemplu în acest sens este studiul realizat de Elizabeth Phelps și colegii săi, care au folosit imagistica RMN pentru a demonstra cum amigdala se activează mai puternic la vederea fețelor din alte rase. Această activare este rapidă și automată, arătând că răspunsurile la „noi” versus „ei” sunt adânc înrădăcinate și dificil de controlat conștient, dar și că educația și expunerea repetată la diversitate, experiențele pozitive și intervențiile sociale pot modula aceste răspunsuri.”⁸⁵

⁸² A se vedea John Perkins, *Confesiunile unui asasin economic* (Editura Litera, 2007).

⁸³ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁸⁴ A se vedea Bartolomeu Anania, *Corupția spirituală. Texte social-teologice* (Editura Eikon, 2012).

⁸⁵ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că organismul nostru este unul care nu rămâne fără de nici un stimul al practica discriminării. Ceea ce se poate vedea este că discriminarea dacă ajunge să fie practică constant evident că va ajunge să ducă la o împietrire a inimii. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că sunt mai multe forme de manifestare a urii și a răutății. Una dintre ele este discriminarea economică.

În acest sens în zilele noastre se poate vedea că *falimentarea adversarului* este o practică extrem de des întâlnită. De ce? Fiindcă trebuie să știm că dușmănia economică este una care se bazează pe

- invidie,
- gelozie
- ură
- și răzbunare.

Sunt mai mulți care în loc să îi imite pe cei de succes mai bine ajung să se răzbune pe ei.⁸⁶

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că de mai multe ori războiul economic poate duce la dezumanizare. De ce? Fiindcă oameni pur și simplu își văd adversarii ca un fel de animale ce trebuie să fie exterminate. Tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea în acest sens: „un aspect important ce merită subliniat este că disprețul este adesea asociat cu senzația de scârbă, iar această combinație poate duce la dezumanizarea celor percepuți ca „ei”. În contexte sociale și politice, dezumanizarea este o tactică periculoasă folosită pentru a justifica tratamente inumane față de anumite grupuri, transformând-i pe aceștia în „neoameni” sau „paraziți” care trebuie eliminați. Această dinamică a fost extrem de evidentă în istoria umanității, inclusiv în genocide și în alte acte de violență în masă. Dezumanizarea implică privarea unei persoane sau a unui grup de caracteristicile considerate esențiale pentru a fi perceput ca om, cum ar fi empatia, inteligența sau moralitatea. În contextul scârbei, dezumanizarea face ca oamenii sau grupurile vizate să fie percepuți ca inferiori, murdari sau ca o amenințare care trebuie eliminată.”⁸⁷

Discriminarea economică este cu adevărat o mare

- problemă
- și provocare

a societății din zilele noastre. De ce? Fiindcă sunt unii care consideră că ei merită să trăiască în bogăție și prosperitate pe seama unora care muncesc necondiționat pentru ei. Aceasta trebuie să știm că este o formă de sclavie modernă. Sunt mai mulți patroni în zilele noastre care trăiesc undeva foarte sus față de condițiile de viață ale angajaților. Aceasta fiindcă discriminarea economică este una care merge pe principiul: mie mi se cuvine totul în timp ce la alții nu li se cuvine nimic.

În acest sens trebuie să știm că la cei bogați din vremurile noastre pur și simplu le este scârbă de cei săraci. Iată ce spunea în acest sens tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu: „în psihologie, scârba este încadrată ca o emoție puternică legată de evitarea contaminării și de necesitatea protecției împotriva pericolelor. Aceasta poate fi extinsă și asupra oamenilor percepuți ca fiind „impuri” din punct de vedere moral, social sau fizic. Dezumanizarea reduce barierele psihologice față de violență și este direct legată de reducerea empatiei și a compasiunii față de oamenii diferiți de „noi”, ceea ce permite perpetuarea actelor de discriminare, violență și abuz. Dacă un om este perceput ca subuman, disprețul și scârba facilitează acțiuni care ar fi considerate inacceptabile față de indivizi percepuți ca umani, justificând violența.”⁸⁸

Discriminarea economică apare mai ales la cei care nu mai vor să se oprească din a deține cât mai multe bunuri și averi. Statisticile ne arată că din suma totală a populației de pe glob la ora actuală cam numai 1% este bogată în timp ce restul este din pătura de mijloc și cea săracă.

Ce putezi de bogați sunt unii care nu numai că dau dovadă de un materialism cras ci la fel de bine sunt iraționali. Ei adună mai mult decât consumă și în nici un fel nu se gândesc la cei care nu au nimic. Iată de ce se poate spune că bogăția nu este numai o discriminare economică ci la fel de bine și una morală. De ce? Fiindcă surplusul pe care ajungem să îl câștigăm îl putea direcționa spre cei săraci și nevoiași. Acest lucru este logic pentru orice om de bun simț numai că din nefericire bunul simț este un lucru în criză în zilele noastre.

⁸⁶ A se vedea Edward I. Altman, Edith Hotchkiss, *Corporate financial distress, restructuring, and bankruptcy : analyze leveraged finance, distressed debt, and bankruptcy* (John Wiley & Sons, 2009).

⁸⁷ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁸⁸ Idem.

Despre cum ajunge să se manifeste discriminarea la cote alarmante în lumea noastră tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea: „holocaustul este un exemplu în acest sens – prin propagandă, naziștii au descris evreii numindu-i „gândaci” sau „sobolani”, termeni care induc o asociere cu scârba și pericolul. Această retorică a fost folosită pentru a justifica exterminarea lor, întrucât erau prezentați ca fiind „infestați” și trebuiau eliminați pentru a proteja „puritatea” rasei ariene. Un alt exemplu este genocidul din Rwanda, unde tutsi au fost numiți „gândaci”, ceea ce a servit ca justificare psihologică pentru violențele extreme împotriva lor. După genocidul din Rwanda din 1994, Guvernul și diverse organizații internaționale au lansat proiecte de reconciliere prin care au reunit supraviețuitorii și agresorii în comunități comune pentru a construi un viitor împreună. Una dintre metodele folosite a fost sistemul de justiție „Gacaca”, ce a permis discuții deschise, mărturisiri și iertare în cadrul comunităților. De asemenea, au fost organizate workshop-uri și sesiuni de terapie de grup pentru a încuraja empatia și înțelegerea reciprocă. Studiile post-intervenție au arătat că aceste programe au redus semnificativ ostilitatea și dehumanizarea dintre hutu și tutsi, promovând o cultură mai empatică și de coexistență pașnică.”⁸⁹

Doi agenți anticorupție discutau într-o zi.

- Și ce crezi?
- Ce să cred?
- Crezi că vom reuși?
- Ce să reușim?
- Să oprim corupția din țara noastră?
- Ce întrebare este aceasta?
- Știi ce?
- Ce?
- Mă simt vlăguit.
- De ce?
- Lupta cu corupția nu este ușoară.
- Cine a spus că este ușoară?
- Și atunci cum vom reuși?
- Vom reuși fiindcă avem un mare aliat.
- Cine?
- Dumnezeu.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu este de partea noastră.
- Cum poți să fi așa de sigur?
- Mă sperii.
- De ce?
- Ce întrebări sunt acestea?
- Cum ți-am spus.
- Treci prin momente grele.
- Da.
- Mi-am dat seama.
- Faptul că ți-ai deschis inima față de mine este bine.
- De ce?
- Fiindcă acum știu ce este de făcut.
- Ce este de făcut.
- Ca să te motivez o să îți spun o poveste adevărată despre corupție din antichitate.
- Exista corupția și atunci?

⁸⁹ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

- Da.
- Nu știam.
- Pyrrus, regele Epirului, caută cu toate mijloacele posibile să-l atragă pe partea sa pe romanul Fabriciu.
- Era pe vremea imperiului roman?
- Da.
- Și a reușit?
- Nu, a fost în zadar.
- Cum?
- Atunci deodată apărură de după perdeaua unde era ascuns, un elefant de mărime colosală pășind cu trompa întinsă spre Fabriciu.
- Ca să îl sperie?
- Da.
- Mi-am dat seama.
- A fost pus acolo de Pyrrus.
- Și?
- Acesta însă — deși nu mai văzuse așa nămilă de animal, nu se înspăimântă, ci răspunse regelui, că nu-și poate trăda țara, lucrul cel mai sfânt pentru dânsul.
- ce frumos.
- Atunci Pirrus exclamă plin de admirație.
- Ce?
- Fabriciu ești un om, care mai curând ai schimba mersul soarelui, decât să-ți trădezi patria.⁹⁰
- Frumoase cuvinte.
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Dacă vrei cu adevărat poți înfrânge corupția.
- Chiar crezi?
- Da.
- De ce?
- Corupția este o problemă foarte veche.
- Mi-am dat seama.
- Este o ca o maladie în trupul social.
- Care ucide?
- Da.
- Parcă îmi dai curaj.
- Corupția este una care merge pe un principiu primitiv.
- Care?
- Nevoile celor mulți nu sunt mai importante decât nevoile personale.
- Așa este.
- Deci logic corupția nu funcționează.
- Logic?
- Da.
- Este bine că îmi spui acest lucru.
- De ce?
- Fiindcă eu nu m-am gândit la corupție în termeni logici.
- Să o faci.
- Da, am să o fac.
- Acum ești mai bine?
- Cu mult mai bine.

⁹⁰ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

În cadrul războiului economic care se poate vedea că există în lumea noastră ei bine gânditoarea Cătălina Dumitrescu ne spunea că trebuie să micim distanța dintre noi și ei: „soluțiile sunt personalizarea și umanizarea celorlalți, iar prin asta se va reduce distanțarea „noi” vs. „ei”. Acest fenomen este studiat prin experimente în care oamenii devin mai empatici când au o interacțiune personală sau detaliată cu membrii unui grup „ei”. Într-un studiu realizat de Emile Bruneau și Rebecca Saxe, participanții care au ascultat povești personale despre suferințele altor grupuri și-au redus nivelul de prejudecată și ostilitate. Experiențele directe și narative personale sunt instrumente puternice pentru a contracara instinctele de diviziune socială, promovând sentimente de conexiune și înțelegere. Programele și inițiativele care încurajează empatia și recunoașterea perspectivelor celorlalți pot contribui la reducerea disprețului și scârbei față de cei percepuți ca „diferiți”.⁹¹

Creștinismul ortodox este pentru a folosire rațională a resurselor planetei dar evident că nu toți semenii noștri se împărtășesc de concepții raționale de viață. De ce? Fiindcă lăcomia de mai multe ori a pus stăpânire pe ei. Lăcomia este de mai multe ori una care se ascunde în fața marilor

- întreprinderi,
- acțiuni
- și mișcări

economice din zilele noastre.

Aceasta fiindcă se știe că *omul cu cât are mai mult cu atât vrea și mai mult*. Economia de mai multe ori a devenit terenul de luptă dintre

- afaceriști,
- bișnițari,
- magnați,
- comercianți

din zilele noastre.⁹²

Se poate spune că în războiul economic disprețul și ura sunt lucruri cât se poate de des întâlnite și sunt metode de discriminare. Gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea: „disprețul și scârba sînt emoții puternice care, atunci când sînt îndreptate împotriva altor oameni, pot facilita dezumanizarea și justifica tratamente inumane. Aceste procese sînt amplificate de propagandă și de normele culturale, dar pot fi contracarate prin educație, empatie și expunere la diversitate. Proiectul „The Human Library” / „Biblioteca vie” aduce împreună oameni care au fost marginalizați sau disprețuiți din cauza identității lor (de exemplu, persoane fără adăpost, refugiați, persoane LGBTQ+) pentru a împărtăși experiențele lor direct cu publicul, într-un format asemănător unei biblioteci unde „cărțile” sînt oamenii. Limitarea utilizării limbajului de scârbă și dezumanizant în discursurile publice și politice, precum și educarea liderilor și a publicului despre efectele acestui limbaj pot reduce impactul psihologic negativ.”⁹³

Prin urmare este bine să ne dăm seama în acest sens de care sunt implicațiile pe termen lung al războiului economic aceasta fiindcă după cum am putut vedea acesta de mai multe ori ajunge să se soldeze cu

- victime,
- falimente,
- inimi frânte
- și destine distruse.

Este evident că deși vorbim de o economie globală în zilele noastre la fel ca în antichitate omul nu a ajuns să gândească rațional economia. Fiindcă nu o face ei bine s-a ajuns la atâtea cazuri de discriminare economică. Discriminarea economică este una care se poate spune că este oarbă. Aceasta fiindcă lăcomia te poate orbi. Este evident că și în discriminarea economică avem de a face cu vechea distincție dintre

- săraci
- și bogați

⁹¹ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁹² A se vedea Maximilian Hess, *Economic war*, (Hurt, 2023).

⁹³ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

care trebuie să ne dăm seama că este din cele mai vechi timpuri. În sens creștin ortodox viața trebuie să fie trăită la nivelul necesităților stricte dar oamenii vor mult mai mult și ajung la lăcomie. Aceasta fiindcă se poate ști că cu cât ai mai mult cu atât vrei și mai mult.

Se poate vedea că mediul social și cel online sunt unele care au ajuns să promoveze discriminarea. Tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea: „totodată, platformele media și rețelele sociale pot juca un rol în moderarea discursurilor care promovează disprețul, prin măsuri active împotriva conținutului care incită la ură sau promovează discriminarea. Măsurile vor duce la o înțelegere mai profundă a pericolelor asociate cu disprețul și scârba, atât la nivel personal, cât și la nivel de întreg social în care locuim cu toții, unde există suficient spațiu pentru ca fiecare să trăiască, astfel încât să ne acceptăm ca diferiți și nu unul împotriva celuilalt.”⁹⁴

Discriminarea economică evident că merge și ea după principiul mie mi se cuvine totul și la cel din jurul meu nu li se cuvine nimic sau eventual foarte puțin. Aceasta fiindcă după cum ne putem da seama discriminarea economică nu înseamnă *competiție* ci mai mult

- lăcomie,
- huzur,
- hedonism
- și materialism.

De ce spunem aceste cuvinte? Fiindcă trebuie să știm că în spatele la discriminarea economică se ascunde o concepție de viață puternic hedonistă care se bazează pe lăcomia pântecelui. Trebuie să mănânci cât mai mult și cât mai bine și evident că acest lucru este asigurat de economie.⁹⁵

Este adevărat că creștinismul ortodox nu susține

- foametea,
- lipsa
- sau nevoia

dar la fel de bine după cum am spus nu trebuie să ne facem să nu vedem că mai mulți semeni de-ai nostru sunt cuprinși de lăcomia economică.

Iată ce ne spune gânditoarea Corina Șuteu despre discriminare: “un nou serial de succes, difuzat de televiziunea americană din toamna lui 2006, e intitulat Studio 60. El conține toate stereotipurile politically correctness-ului de după 9/11 și vorbește despre viața unui studio de televiziune scăpat de la faliment de un grup de tineri, creativi și dinamici; apar obișnuitele complicații sentimentale ale celor care - ca să parafrazez - make big money, not love. Adică, un fel de Friends revisited. Într-unul din primele episoade, un membru de culoare - singurul - din "echipa creativă" a studioului îi propune producătorului-șef să meargă împreună într-o suburbie, să vadă un comic negru, autor al propriilor scheciuri, despre care a auzit numai de bine. Urmează un dialog de genul: "De ce nu ai decât albi în echipă, deși pretinzi că nu faci discriminare", albi fac glume despre negri care nu îi fac să râdă pe negri... etc. Deși nu are nici timp, nici chef, nici o motivație alta decât aceea că nu vrea să fie acuzat de discriminare, producătorul merge și asistă, în mijlocul unui public de culoare, la un scheci al cărui umor e integral bazat pe atitudinea anti-alb. Creativul negru, care își rugase producătorul să vină, e rușinat și confuz, își cere scuze. Producătorul înțelege și situația se răstoarnă în favoarea presupusului discriminator alb. Peste două zile, în emisiunea lui Jay Leno, același actor de culoare declară live, făcând un banc: "N-am prea văzut albi să culeagă portocale în căldură" (!) Cam așa arată, în America de azi, problema rasială și înțelegem că întreaga evoluție către formele de discriminare pozitivă pe care societatea Statelor Unite le-a integrat de mult se întorc, parțial, împotriva filosofiei sociale și filantropice din care s-au născut.”⁹⁶

Este adevărat că de mai multe ori discriminarea economică este una care se bazează și pe cea rasială. Nu faci economie cu negrii sau țigani fiindcă nu este bine. Trebuie să știm că și între negri și țigani sunt oameni de bine. Este adevărat că ei sunt mai greu de găsit dar sunt prezenți. În acest sens trebuie să știm că o economie discriminatorie în ici un fel nu mai este o economie în adevăratul sens al cuvântului. Nu are cum.

⁹⁴ Cătălina Dumitrescu, Dilema octombrie 2024 <https://www.dilema.ro/la-fata-timpului/eu-sint-mai-bun-ca-tine-despre-dispret-si-scirba> (accesat pe 22.10.2025).

⁹⁵ A se vedea Gabriel Bunge, *Gastrimargia sau nebulia pântecelui — știința și învățătura Părinților pustiei despre mâncat și postit plecând de la scrierile arvei Evagrie Ponticul* (Sibiu, 2014).

⁹⁶ Corina Șuteu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sestiune/tema-saptamanii/secvente-despre-discriminarea-pozitiva-616127.html> (accesat pe 22.10.2025).

Că discriminarea ajunge la crimă nu este o noutate. Aceasta poate să fie din motive economice sau nu. Iată ce spunea în acest sens tot gânditoarea Corna Șuteu: "aș fi tentată să cred că e o problemă a Americii, dacă nu aș fi trăit în Franța în 2001, când Lionel Jospin s-a văzut obligat să amendeze sever, alături de întreaga clasă politică franceză, fluierarea "Marseillezei" pe stadion în timpul meciului Franța-Algeria, de către un mare grup de algerieni, locuitori ai periferiei Parisului. Ei erau născuți și educați în Franța, țara în care școlile publice acordă oricărui copil, înainte de cetățenie, dreptul la educație, acordă familiilor acoperirea integrală a asigurărilor medicale, asistă financiar mamele singure de origine străină... etc.). Am asistat și la tulburarea mediatică produsă de asasinarea realizatorului de film Theo Van Gogh în 2004 de către un olandez de origine marocană, ca represalii împotriva faptului că cineastul dezvăluia, în filmul *Submission*, abuzurile comise de bărbați de religie musulmană contra soțiilor lor, în cea mai "tolerantă" democrație a Europei - Olanda, și la uciderea, în aceeași țară, în 2002, a ultra-naționalistului Pym Fortuin. Or, Olanda este țara în care fiecare cultură are dreptul să-și construiască propria formă de educație, în care emigranții turci, arabi, evrei, africani pot continua să-și ducă existența exact ca în țările de origine, Guvernul olandez se angajează în mod special să respecte și să încurajeze acest multiculturalism și să îi ofere spațiu de existență și de afirmare. Exemplele de mai sus arată că tradiționala idee, atât de dragă sfârșitului de secol trecut, că prin măsuri de discriminare pozitivă, se pot produce societăți multiculturale pașnice, în care dialogul intercultural se naște de la sine, apare azi într-o lumină diferită."⁹⁷

Este bine să știm că dacă am avea o economie care să nu discrimineze evident că ea ar funcționa mult mai bine. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama de greșelile trecutului. În antichitate trebuie să ne aducem aminte că economia era una care se baza pe sclavie. Erau sclavii care munceau pe brânci pentru ca stăpânii lor să se poată bucura de o viață fără

- griji,
- probleme,
- dificultăți
- și complicații.

Evident că sclavia a fost o mare discriminare. De ce? Fiindcă ce te diferențiază pe tine ca ființă umană de sclavul asupra căruia aveai drept de viață și de moarte?⁹⁸

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că s-a ajuns la ceea ce este *discriminarea migrației*. Ce este această discriminare? Ei bine mai mulți săraci ajung să migreze în țările mai bogate. Acest lucru se pare că este un mare avantaj pentru țările puternice care au nevoie de forță ieftină de muncă.

Iată ce spunea în acest sens tot gânditoarea Corna Șuteu: „fluxurile migratorii transnaționale, schimbarea compoziției și originii imigrației, dar și a calității acesteia, transformarea destul de rapidă a unor țări din spații de la care plecau imigranți în spații care primesc imigranți (Irlanda este, în acest sens, un foarte spectaculos exemplu), dar și noile forme de inegalitate, născute din accesul diferențiat la tehnologie și globalizarea piețelor, provoacă o chestionare în profunzime a noțiunii de discriminare pozitivă, dar mai ales a modului în care ea poate și trebuie gestionată. Cui servește deci discriminarea pozitivă? Dacă azi ea nu pare să mai opereze în categoriile tradiționale, utilitatea ei ar trebui să se deplaseze, poate, către zone mai puțin obișnuite.”⁹⁹

Migrația este un fenomen cât se poate de ciudat în zilele noastre. De ce? Fiindcă se poate vedea că migrații merg de la est spre vest. Țările vestice se poate vedea că sunt mult mai dezvoltate economic dar ele nu sunt unele care ar vrea să investească pe termen lung în țările mai sărace orientale fiindcă acest lucru ar opri un flux de emigranți care înseamnă mână ieftină de lucru.

Avem și aici din câte pe putem da seama o dovadă de mare discriminare. De ce? Fiindcă după cum am spus există o *veche hegemonie dintre est și vest sau mai bine spus dintre Orient și Occident*.

Hegemonia economică trebuie să știm că este una care de mai multă vreme face ravagii în lumea noastră. Aceasta fiindcă toate țările luptă pentru supremația economică. De ce? Fiindcă după cum am spus sunt mulți care gândesc că așa trebuie să fie: ei să fie foarte bogați și restul să nu aibă nimic. Evident că este un mod de gândire

⁹⁷ Idem.

⁹⁸ Jennifer A. Glancy, *Slavery in Early Christianity* (Oxford, 2002).

⁹⁹ Corna Șuteu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/secvente-despre-discriminarea-pozitiva-616127.html> (accesat pe 22.10.2025).

primitiv dar trebuie să știm că el este cât se poate de prezent în lumea noastră. În secolul XX *homo sovieticul* (omul sovietic) a fost în război economic cu *homo americanus* (omul american). Se pare că a câștigat *homo americanus*.

Că în lumea economică există categoriile de favorizați și defavorizați ne-o spune tot gânditoarea Corina Șuteu: „mecanismele consacrate ale discriminării pozitive (adică inventarea de "privilegii" pentru categorii socio-culturale și etnice care moștenesc la naștere un capital așa-zis negativ, legat de apartenența la grupuri defavorizate) par că servesc la construirea altor forme discriminatorii în lumea de azi, în care accesul și privilegiile devin, pentru societățile capitaliste evolute, concepte cu un mare grad de relativism produs de internaționalizarea piețelor și de evoluția tehnologiilor comunicaționale. Or, pentru soluționarea acestor noi forme de discriminare nu avem, încă, o filosofie, un sistem, o metodă. Ceea ce ar trebui să avem, însă, este curajul de a le identifica și de a dezbate nuanțat despre ele. A încerca să le limităm, pe cât posibil, efectele, pe termen lung. Chiar și în spații și contexte în care - nu-i așa - "nu avem timp de nuanțe". Singura discriminare pozitivă imperativă este aceea între iubitorii de arte și consumatorii de arte. Prin toate mijloacele, ar trebui azi încurajată și privilegiată - cred - prima categorie! Pentru că artele, nu birocrațiile, dețin întotdeauna răspunsul, fiindcă doar ele au curajul necesar să pună întrebările care dor.”¹⁰⁰

Doi investitori economici discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Crezi că facem bine ceea ce facem?
- Anume?
- Investiții economice.
- Sigur că facem bine.
- De ce?
- Fiindcă noi facem un lucru de care toată lumea are nevoie.
- Care?
- Noi creăm locuri de muncă.
- Așa este.
- Vezi că am dreptate?
- Dar de cele mai multe ori sunt unii care rămân pe din afară.
- Și ei pot să fie cooptați în economie.
- Cum?
- Prin tact și răbdare.
- Deci tu spui că există un loc de muncă pentru fiecare?
- Da.
- Cum?
- Dacă se vrea acest lucru.
- Așa este.
- Vezi că vi la adevăr.
- Încerc.
- Și vei reuși.
- Încerc.
- Foarte bine.
- Știi ce problemă am?
- Nu.
- De mai multe ori când facem economie mi se face lehamite.
- De ce?
- Fiindcă îmi dau seama cât am de muncă.
- Nu este bine.
- Știu.
- Există o soluție la această problemă.
- Care?

¹⁰⁰ Idem.

- Una creștin ortodoxă.
- Spune-mi-o și mie.
- Tu de Fericitul Ieronim ai auzit?
- Nu.
- A fost un părinte ale Bisericii Ortodoxe.
- Și de ce îi spune Fericit?
- Și nu sfânt?
- Fiindcă a avut mai multe erori doctrinare.
- Înțeleg.
- Mă bucur.
- Deci?
- Pe vremea Fericitului Ieronim era o femeie nobilă.
- Și?
- Era a ajuns să aibă mari probleme cu lenea.
- La fel ca mine?
- Da.
- Și ce a făcut?
- Ea s-a dus la Fericitul Ieronim.
- Și ce i-a spus?
- Părinte Ieronim am mari probleme cu lenea.
- Înțeleg, a spus părintele.
- Ce să fac?
- Știi ce să faci?
- Nu.
- Trebuie să aplici tehnica pașilor mici.
- Cum?
- Te rogi puțin după care iei o carte și citești.
- Și?
- Apoi iar te rogi.
- Înțeleg.
- Sunt și alte activități de care trebuie să te ocupi.
- Care?
- Ocupă-te cu lucru de mână, toarce și țese.
- Așa este.
- Astfel timpul va trece repede și încă cu mare folos.¹⁰¹
- Așa este părinte.
- Deci acum știi ce ai de făcut?
- Da părinte.
- Frumoasă povestea.
- Mă bucur că mi-ai spus-o.
- Crezi că te va ajuta?
- Da.
- Foarte bine.
- Știi care este problema mea?
- Nu.
- Vreau să fac totul dintr-o dată.
- Nu este bine.
- Așa este.
- Trebuie să cultivi răbdarea.

¹⁰¹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Asta încerc și eu.
- Sunt sigur că vei reuși.

Că de mai multe ori în societatea noastră se vorbește de un *contract social* în defavoarea unui *contract economic* ne-o spunea gânditoarea Alina Fumurescu: „povestea americană a discriminării pozitive a început în Anglia, în secolul al XVI-lea, cu fiul unui vicar cartofoar și cu un medic acuiat în suita unui lord. Primul, Hobbes, a venit cu o găselniță ce avea să schimbe rapid istoria omenirii - teoria contractului social. Conform acestuia, oamenii se nasc cu drepturi la care, de bunăvoie și nesiliți decât de frica de moarte, renunță în favoarea unui guvern(ator), protejându-se astfel de propria răutate. Dacă în "starea naturală" (i.e., în absența oricărei autorități) oamenii s-ar sfâșia între ei precum lupii (vezi *homo hominis lupus*), în societate lupii se transformă în mielusei disciplinați, la dispoziția păstorului. Simplu spus, frica de moarte păzește stâna. Al doilea pas pe drumul discriminării pozitive îl va face Locke, care preia ideea contractului social și o rafinează. În noua variantă, contractul nu mai este doar între "lupii-oi", ci între "lupii-oi", pe de o parte, și "păstor", pe de alta. Lupii-oi își cedează o parte din drepturi păstorului, dar își mențin dreptul cel mai important - acela de a avea ultimul cuvânt. Devin, cum s-ar zice, oi-lupi. Câtă vreme ambele părți respectă termenii contractului, toate sînt bune și frumoase. Dacă păstorul se obrăzniceste însă, contractul social este, de facto, reziliat, iar oile au nu doar dreptul, dar chiar datoria de a-și alege un alt păstor, cu forța, dacă e necesar.”¹⁰²

CAPITOLUL 5

FALSELE CRITERII ALE DISCRIMINĂRII

Ceea ce ne demonstrează discriminarea este că cei care o practică au criteriile lor care le spun cine are dreptate și cine greșeste. Ei bine aceste criterii trebuie să știm că sunt unele care variază și de cele mai multe ori țin de gustul personal. Cel care discriminează este unul care nu gândește niciodată faptele lui

- obiectiv,
- general
- și generic.

De ce? Fiindcă este mult prea stăpânit de egoism și individualism. Cum se poate acest lucru? Discriminatorul este unul care vrea să dețină și să folosească lumea din jurul lui după propria lui discreție. El nu respectă în acest sens cele mai elementare reguli ale bunului simț.¹⁰³

În istoria Statelor Unite se poate vedea că a existat o puternică luptă cu discriminarea. Iată ce spunea în acest sens gânditoarea Alina Fumurescu: „dreptul la revoltă/revoluție devine astfel un drept legitim. De acest drept avea să se folosească Thomas Jefferson când, în Declarația de Independență, justifica în fața întregii lumi dreptul coloniștilor la revoltă împotriva regelui George. Astfel, încă de la naștere, Statele Unite devin prima societate bazată exclusiv pe "drepturi inalienabile", înțelese în sensul cel mai juridic cu putință: dreptul la viață, la libertate și la căutarea fericirii. Acestea urmează să li se alăture, în scurt timp, primele zece amendamente la Constituție - cunoscute sub numele de Bill of Rights - prin care individului i se garantează o serie de drepturi concrete: libertatea credinței, a cuvântului, dreptul de a purta arme etc., iar ceva mai târziu amendamentele 13, 14, 15, 19 și 26, menite a proteja drepturile foștilor sclavi, discriminați în continuare în statele sudiste, prin tot soiul de chițibușerii legale: mai întâi, prin așa-numitele black codes, iar mai apoi, după introducerea amendamentelor 14 și 15, prin genericele "Jim Crow laws". Credeți-mă, nu vă plictisesc cu toate aceste detalii juridice de pomană. Vă plictisesc cu un scop - acela de a scoate în evidență o caracteristică specifică societății americane, de la origini, până în zilele noastre: "legalitatea".”¹⁰⁴

Discriminarea prin urmare trebuie să știm că este un lucru care se poate afirma că trage societatea înapoi. Aceasta fiindcă ea este una care se bazează de cele mai multe ori pe

- preconcepții
- pe idei preconcepute
- și pe o gândire închisată.

¹⁰² Alina Fumurescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/discriminare-cu-picioare-umflate-616144.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁰³ A se vedea Radu Teodorescu, *Bunul simț: trăsături de caracter a creștinului ortodox* (Cugir, 2018).

¹⁰⁴ Alina Fumurescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/discriminare-cu-picioare-umflate-616144.html> (accesat pe 22.10.2025).

Cel care discriminează de cele mai multe ori nu are puterea și tăria necesare să se ridice mai presus de propriile impresii și sentimente care ajung să îi stăpânească și în cele din urmă să lucreze împotriva lui. Discriminarea devine în acest sens un fel de absolutism al propriei persoane care nu mai ține cont decât de plăcerile și opiniile proprii.

Din experiența Statelor Unite ale Americii se poate vedea că discriminarea a ajuns să fie un lucru care a fost extrem de importantă fiindcă în America există un conglomerat de națiuni și etnii. Tot gânditoarea Alina Fumurescu spunea în acest sens: "în absența unei istorii, religii, rase sau etnicități "naționale", americanilor nu le-a mai rămas decât apelul la justiție - înțelegă în sensul cel mai prozaic al cuvântului - pentru a-și justifica inscripția *E pluribus unum* de pe moneda de cinci cenți. De aici și respectul, aproape religios, acordat de americani Constituției și importanța, iritantă uneori în viața de zi cu zi, a avocaților, la care făcea referire și Tocqueville. În fine, dar nu în cele din urmă, ultimul pas pe calea ideii de discriminare pozitivă îl va face, în 1955, Rosa Parks. Îl va face... rămânând pe loc. Refuzând, adică, să se ridice de pe scaunele interzise negrilor, într-un autobuz din Montgomery, Alabama, pentru a face loc unor albi. Nu o face în semn de protest pentru principii - o face pentru că este, pur și simplu, obosită și iritată după o zi de muncă, și pentru că are picioarele umflate. Gestul ei avea însă să declanșeze o avalanșă de evenimente ce va culmina cu Civil Rights Bill - un pachet de legi ce marchează sfârșitul "de jure" al discriminării rasiale, demonstrând, dacă mai era nevoie, că și o pereche de picioare umflate pot scrie, la o adică, istoria."¹⁰⁵

Am afirmat mai sus că marii corupți sunt unii care întotdeauna sunt mari discriminatori. Ei știu că trebuie

- să reprezinte,
- să slujească
- și să mențină

interesele celor mulți. Ei bine aceste interese sunt de multe ori de natură financiară. Coruptul consideră că el este unul care este mai presus de interesele celor mulți și nevoiași pe care îl loc să îi ajute ajunge să îi fure.

Se poate spune că discriminarea începe întotdeauna ca o schismă în sufletul celui care o practică. De ce? Fiindcă el ajunge să vadă realitatea

- trunchiat,
- deformat,
- individualist
- și retrograd.

Discriminatorul greșește fiindcă el este unul care pune mai presus propria persoană decât cele ale celor din jur. El nu mai vrea – deși ar putea – să asculte versiunea de realitate a victimei sale pe care o desconsideră – și crede că este singurul care poate face dreptate și lupta pentru adevăr. După cum am spus, discriminatorul este un individualist prin excelență.¹⁰⁶

În acest sens trebuie să știm că discriminarea de cele mai multe ori este o rupere de realitate. Ajungem să vedem numai ceea ce ne convine și ceea ce pare că este în avantajul nostru. În acest sens se poate vedea că în lumea noastră există o lege tacită a nepăsării.

- Săracii,
- cel slabi,
- orfanii,
- timizii
- și ce cu bun simț

de cele mai multe ori sunt tratați drept cantități neglijabile. Aceasta fiindcă societatea noastră este una care se închină de cele mai multe ori impresiei primului instinct și are mai probleme analitice.¹⁰⁷

Deși la început nu pare ceea ce trebuie să știm este că discriminarea ne încheie într-o viziune a lumii foarte

- îngustă
- și reducionista.

Tot despre discriminarea pe pământul american gânditoarea Alina Fumurescu ne spunea: „dacă, din punct de vedere legal, problema discriminării rasiale era rezolvată, de facto, lucrurile erau mai puțin roz, așa că în 1965

¹⁰⁵ Alina Fumurescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/discriminare-cu-picioare-umflate-616144.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁰⁶ A se vedea Louis Dumont, *Esen asupra individualismului* (București, 1997).

¹⁰⁷ A se vedea Nicolae C. Paulescu, *Instincte sociale, patimi și conflicte. Remedii morale* (București, 2010).

președintele Johnson semnează Ordinul 11246. Ordinul nu doar interzice discriminarea rasială la firmele care au contracte guvernamentale, dar le și obligă pe acestea să ia măsuri de discriminare pozitivă (affirmative action) drept compensație pentru anterioarele discriminări negative. Într-o societate legalistică prin excelență, bazată, în plus, pe principiul hotărârii precedente, conceptul deschide o ușă pe care dau repede buzna armate întregi de avocați. Curând, nu doar firmele - de stat sau private -, dar și școlile sau universitățile aveau să aplice principiul discriminării pozitive atât pentru minoritățile rasiale, cât și pentru majoritățile sexuale (femeile reprezintă, totuși, aproximativ 52% din totalul populației).¹⁰⁸

După cum am spus în acest capitol ne-am propus să demonstrăm că discriminarea este un lucru care evident că nu ne face bine. Aceasta fiindcă societatea în sine ajunge de cele mai multe ori să sancționeze pe discriminatori. Ei de multe ori se manifestă despotice și tiranice. Discriminatorii sunt unii care se pun pe sine mai presus de lege și se văd ca unii care numai ei au dreptate și o au la un nivel absolut.

În Statele Unite ale Americii se poate vedea că discriminarea a ajuns să fie un lucru cât se poate de frecvent. Tot gânditoarea Alina Fumurescu spunea în acest sens: „povestea, însă, nu se oprește aici. Unde-i lege, nu-i tocmeală, așa că în 1978 Alan Blake dă în judecată Universitatea de Medicină din Davis, California, pentru că a fost respins din motive discriminatorii: era... alb, iar negrii cu scoruri mai slabe la testele trebuincioase fuseseră acceptați. Curtea Supremă îi dă, parțial, dreptate, declarând "cota de negri" o violare a clauzei protecției egale în fața legii. (Mă grăbesc să le precizez celor mai slabi de înger că termenul "negri", în loc de "afro-americani", a redevenit parțial acceptabil inclusiv în mediul academic, tocmai datorită argumentului "discriminării inverse": câtă vreme îi poți spune albului, alb, se cuvine să fie permis a-i spune și negrului, negru, pentru a-i respecta identitatea rasială.) În același timp însă, Curtea Supremă acceptă ideea ca rasa să fie unul dintre factorii ce pot fi luați în considerare în luarea deciziilor de admitere la universitate (precum zona geografică, bunăoară) pentru a asigura diversitatea studenților.”¹⁰⁹

Discriminatorul este unul care consideră că dacă este corect cu cei din jur în cele din urmă toate drepturile lui vor fi călcate în picioare. Se știe de cazul adevărat a doi săraci care discutau într-o zi. Unul dintre ei a început să se laude că dacă el ar fi bogat ar fi cel mai milostiv om și ar face cele mai multe acte de caritate. Ei bine timpul a trecut și lăudărosul cu pricina chiar a ajuns foarte bogat. Odată ajuns bogat nu dădea nimic la nici un sărac care îi cerea ajutorul. Prietenul lui care nu a reușit să se ridice din sărăcie a auzit de comportamentul lui abuziv și discriminatoriu. S-a spus și i-a spus:

- Și ce milostiv erai tu când erai sărac nu?

Că problema discriminării a ajuns să fie una în lanț în Statele Unite ne-o spunea tot gânditoarea Alina Fumurescu: „povestea rămâne în continuare încălcată. În 1996, California decide, prin referendum, că discriminarea, fie ea pozitivă sau negativă, rămâne discriminare și, ca atare, e ilegală. La fel procedează și statul Washington în 1998, dar acțiuni similare în New Jersey, Michigan sau Arizona nu sunt încununate de succes. Un rol important în interzicerea discriminării pozitive îl are American Civil Right Institute, al cărui fondator și președinte este negrul Ward Connerly. Institutul susține că affirmative action este nedreaptă cu albi și debilizantă pentru negri. Susținând o părere asemănătoare, cunoscutul comedian de culoare, Bill Cosby, a reușit să strînească, acum câțiva ani, un scandal de proporții. Între timp, universități americane de prestigiu discută posibilitatea reintroducerii "cotei" pentru studenții... albi de sex masculin, a căror proporție a scăzut, în multe locuri, îngrijorător. Drumul spre iad e, adeseori, pavat cu bune intenții. Încercările de inginerie ecologică se sfârșesc, de obicei, cu catastrofe pentru sistem. Începi prin a introduce în ecosistem iepuri care să-ți mănânce excesul de varză, dar, pentru că aceștia se înmulțesc cu asupra de măsură, introduci vulpi care să mănânce iepurii, apoi lupi care să mănânce vulpile etc. În final, cel mai probabil, de suferit vor suferi tot oile.”¹¹⁰

Cei care discriminează de cele mai multe ori sunt stăpâniți de

- mândrie
- și orgoliu.

¹⁰⁸ Alina Fumurescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/discriminare-cu-picioare-umflate-616144.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁰⁹ Idem.

¹¹⁰ Alina Fumurescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/discriminare-cu-picioare-umflate-616144.html> (accesat pe 22.10.2025).

De ce? Ei se văd pe sine mai buni și mai morali decât netoții din jurul lor care trebuie să fie controlați cumva. Cea mai bună armă în acest sens este discriminarea. Când ești orgolios crezi că poți dispune de semenii tăi după bunul lor plac. Aceasta fiindcă toată lumea trebuie să se plece în fața ta care singur ai puterea să o judeci și nu și Dumnezeu.

Despre sensul generic al discriminării gânditoarea Alexandra Badea ne spunea: “termenul de discriminare are multe definiții, dar, în principiu, toate înseamnă același lucru: tratamentul diferit aplicat asupra a două persoane care se află în aceeași situație. De exemplu, să presupunem că unul dintre noi, elevii, cu toate că a rezolvat exercițiile la fel ca restul colegilor săi, a primit o notă mai mică la test, deoarece provine dintr-o etnie diferită. Totuși, să nu confundăm discriminarea cu altceva (o nedreptate, de exemplu). Pentru a considera o situație ca fiind discriminatorie, trebuie să nu existe nici o justificare rațională pentru diferența făcută. Dacă acel copil din exemplul de mai sus a primit o notă mai mică la test pentru că nu a scris corect gramatical, atunci nu avem de-a face cu o acțiune de discriminare, dar dacă ar primi o notă mai mică datorită culorii pielii sale, copilul ar fi discriminat.”¹¹¹

Un patron discriminatoriu discuta cu un preot creștin ortodox.

- Domnule patron aș vrea să discut ceva cu tine.
- Orice părinte.
- Este adevărat ce se aude?
- Ce să se audă părinte?
- O să v-o spun direct.
- Așa și trebuie.
- Umblă vorba prin oraș că discriminați angajații.
- Să discriminez?
- Da.
- Nu se poate.
- Mai mulți angajați spun că deși muncesc la fel pe unii îi plătiți mai bine (care vă sunt prieteni și simpatici) și pe alții îi plătiți mai puțin.
- Se poate spune.
- Domnule patron știți cum se cheamă acest lucru?
- Nu.
- Discriminare.
- Știu și eu ce este discriminarea.
- Mă bucur.
- Dar cum de alți aflat?
- La un preot vine multă lume.
- Aveți mare curaj părinte.
- De ce?
- Fiindcă îmi spune-ți aceste cuvinte.
- Știu că aveți o inimă bună.
- Încerc.
- Foarte bine.
- Dar știți cu este?
- Cum?
- Fabrica mea este mare.
- Știu.
- Are mulți angajați. M-am cam plictisit să tot țin cont de toate.
- De ce?
- Este muncă multă.
- Știu că este dar ea trebuie să fie făcută.
- Asta așa este.
- Trebuie să fiți întotdeauna cu garda sus.
- Dar de ce părinte?

¹¹¹ Alexandra Badea <https://taitung.eu/index.php/discriminarea-ce-inseamna-si-cum-se-manifesta/> (accesat pe 22.10.2025).

- Fiindcă sunteți patron.
- Nu înțeleg.
- Am să vă fac să înțelegeți.
- Vă ascult.
- O să vă spun o poveste din istoria Romei antice.
- Roma antică?
- Ce legătură are că eu îmi discriminez angajații?
- Are.
- Care?
- Vedeți mai mulți ani romanii au voit să cucerească orașul Cartagina?
- Nu este un oraș în nordul Africii?
- Ba da.
- Și?
- În cele din urmă romanii au cucerit Cartagina.
- Și?
- După înfrângerea cartaginenilor, luni de-a rândul un adevărat delir de bucurie a stăpânit Roma.
- cred.
- Scipio însă, care a fost nu numai un perfect comandant, ci și un excelent bărbat de stat, zise, suspinând.
- Ce?
- Acum se află patria mea în cel mai mare pericol, căci în lipsa unui vrășmaș destoinic și viteaz în lupte, poporul se va da trândăviei și cu trândăvia se vor încuiba toate păcatele în sufletul poporului meu, iar patria mea iubită, va decade.
- Interesant.
- Este?
- Și ce s-a întâmplat?
- Istoria ne dovedește că temerea marelui bărbat de stat nu a dat greș.¹¹²
- Adică romanii au fost atacați?
- Da.
- Și au fost luați pe nepregătite?
- Da.
- Înțeleg.
- Foarte bine.
- Ideea este că trebuie să fiți mai atent cu angajații.
- Îmi este greu părinte.
- Știți ce?
- Ce?
- Să considerați că faceți acest lucru pentru Dumnezeu.
- Voi încerca.
- Vedeți oamenii au nevoie de bani.
- Așa este pare.
- Știu că este mai greu.
- Este chiar destul de greu.
- Dar nu imposibil nu?
- Da.
- Mă bucur că sunteți de acord.
- Uitați părinte eu sunt un om credincios.
- Foarte bine.
- Dar mai fac și eu păcate.
- Înțeleg.

¹¹² Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Dar acum că m-ai avertizat mă voi conforma.
- Nici nu știți cât mă bucur.
- Foarte bine.

Gânditorul Alexandru Călinescu de spune despre un caz mai puțin cunoscut de așa numită discriminare din Franța: „deși există mari deosebiri între cele două cazuri, tentația e mare – și puțini i-au rezistat – de a pune pe același plan moartea lui George Floyd și ceea ce în Franța se numește „afacerea Adama Traoré”. Voi reaminti, foarte pe scurt, faptele. În 19 iulie 2016, o echipă a Jandarmeriei din Persan (localitate din apropierea Parisului) încearcă, la început fără succes, să-i aresteze pe doi dintre frații Traoré, bănuți de trafic cu stupefiante. După o lungă urmărire, Adama este prins și dus la sediul Jandarmeriei. Moare o oră mai târziu fără ca să aibă urme de violență pe corp. Ca și câțiva dintre cei 16 frați ai săi (provine dintr-o familie poligamă), Adama este delincvent multirecidivist, a stat de două ori în închisoare pentru violență, consum de droguri, furturi etc. În timpul celei de a doua detenții este acuzat de cel cu care împărțea celula că l-ar fi violat în repetate rânduri. Recent, tribunalul a stabilit vinovăția lui Adama, dar, oricum, sentința nu mai poate avea urmări penale. Decesul lui Adama în incinta Jandarmeriei a provocat, așa cum era de așteptat, tulburări în Persan, tulburări ce au luat o cu totul altă amploare după ce sora acestuia, Assa Traoré, excelentă comunicatoare, a declanșat o foarte agresivă campanie mediatică, prezentându-l pe Adama drept o victimă a „rasismului sistemic”. Expertiza medicală a stabilit că moartea lui se datora unei boli genetice. Assa a perseverat și a cerut contraexpertize peste contraexpertize, a pus pe roate colectivul „Dreptate pentru Adama” care o organizat numeroase manifestații în orașele franceze. Nimic nu a venit să confirme vinovăția jandarmilor, dar protestele continuă, mizând – firește – pe discursul antirasist.”¹¹³

Prin urmare este bine să știm că discriminatorul este unul care pune propriul

- interes,
- binefacere,
- profit
- și câștig

mai presus decât restul. Tot ceea ce contează pentru el este satisfacția lui proprie. Iată de ce se poate spune că cei discriminatorii nu vor fi niciodată buni lideri. De ce? Fiindcă ei sunt unii care sunt primii și mai apoi vor urma cei mulți. Ori trebuie să știm că un adevărat lider este unul care pune poporul pe primul plan și mai apoi propria lui persoană.¹¹⁴

Discriminatorul prin urmare a avut în istorie un mers sinistru:

- aruncarea celor care nu se conformau religiei oficiale la lei în arene romane,
- arderea pe rug a celor suspectați de erezie și vrăjitorie în Evul Mediu,
- aruncarea celor de altă etnie în lagărele de concentrare,
- războiul de cucerire pentru a lua bogățiile altora etc.

Toate acestea sunt forma sub care se bazează discriminarea și prin care ea și-a făcut simțită prezența în istorie. Gânditorul Alexandru Călinescu spunea în acest sens: „ceea ce apropie, așadar, cele două cazuri este tipul de reacție pe care l-au suscitată. Se respinge ipoteza unui act izolat sau a unui concurs nefericit de împrejurări și se recurge la o extrapolare simplistă, dar menită să influențeze puternic opinia publică: toți polițiștii sînt criminali și rasiști, statul e rasist, albi sînt rasiști. Eseișta Elisabeth Lévy rezumă foarte bine această strategie a stigmatizării: orice alb e rasist, orice bărbat este un violator și orice polițist e o brută, prin urmare polițistul are „privilegiul” de a fi de trei ori detestabil. Despre unele reacții franceze la teoria „rasismului structural” a scris de curând, chiar în această revistă, Matei Vișniec. Puțini sînt însă la noi cei care au aflat despre existența în Franța a unui partid numit Partidul Indigenilor Republicii (PIR). La început a fost o asociație care în 2010 s-a transformat în partid. Teza centrală a ideologiei partidului este că ne aflăm astăzi în faza „anticolonialismului postcolonial”.¹¹⁵

Discriminarea prin urmare ajunge să facă victime în numele unei false

¹¹³ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹¹⁴ A se vedea Archie Brown, *The myth of the strong leader: political leadership in the modern age* (Bodley Head, 2014).

¹¹⁵ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

- dreptăți,
- justiții
- și armonii.

După cum ne putem da seama discriminarea ajunge de multe ori să fie practică dintr-o prea mare comoditate. De ce? Fiindcă pentru a nu discrimina trebuie să știm că este una care de cele mai multe ori să luăm în considerare pe toți cei cu care avem de a face. Este adevărat că nu toți oamenii sunt la fel pentru noi. Cu unii relaționăm mai bine și ajungem să ne împrietenim mai repede în timp ce cu alții o facem mai greu. Acest lucru nu înseamnă că nu trebuie să avem relații profesionale cu cei în cauză.¹¹⁶

Despre faptul că de mai multe ori identitatea națională devine o identitate rasială ne-o spunea tot gânditorul Alexandru Călinescu: „Franța rămâne, în viziunea PIR, un „stat colonialist”, iar istoria Franței trebuie înlocuită cu istoriile comunităților care s-au așezat, de-a lungul anilor, pe acest teritoriu. Rasa este o „construcție socială”, întregul nostru cotidian este structurat de „lupta raselor sociale”. „Indigenii” sînt de un agresiv rasism anti-albi, ei condamnăm de pildă căsătoriile mixte și metisajul. Deși marginali, sînt vizibili mediatic și au un rol important în protestele de stradă. Și ei, și personaje precum Assa Traoré au făcut să circule imaginea unei Franțe ce îi supune pe imigranți unei persecuții polițienești generalizate. Nu e numai cazul Franței. Universitarul canadian Mathieu Bock-Côté observă că și Statele Unite, și țările europene se află într-o situație imposibilă: identitatea lor națională este în chip brutal redusă la o identitate rasială, aceea a „majorității albe”. E, în fapt, adaugă Bock-Côté, o formă de identitate negativă: aceste țări nu pot să existe decît ispășind păcatele care li se atribuie.”¹¹⁷

Falsele criterii ale discriminării trebuie să știm că sunt multe dar ceea ce trebuie să avem în vedere este că discriminarea este un lucru care de cele mai multe ori se bazează pe

- comoditate,
- dezinteres,
- superficialitate
- și artificialitate.

De ce discriminarea este superficială? Fiindcă merge pe primul impuls sau mai bine spus pe instinct. Ea nu să judece lucrurile serios ci de cele mai multe ori se rezumă numai la aparențe. Este adevărat că trăim într-o lume aparențelor. Ceea ce se poate vedea este că după cum spune proverbul *aparențele înșeală*.

Omul superficial este unul care întotdeauna va discrimina. Se poate vedea mai ales în lumea magnaților și a corporațiilor că mari șefi preferă secretare tinere și voluptuoase cu care de cele mai multe ori au aventuri extraconjugale. Trebuie să știm că necredincioșia față de partenerul de viață este tot o discriminare. De ce? Fiindcă ajungi să îți încalci un legământ pe care ți l-ai luat singur și fără să fi constrâns.¹¹⁸

Tot despre care au fost urmările discriminării în Franța gânditorul Alexandru Călinescu spunea: „insistența cu care este invocată perioada colonială atestă o importantă mutație ideologică: în anii '90, după prăbușirea comunismului, a câștigat teren critica imperialismului colonial. În universități au apărut studiile post-coloniale, a fost tot mai prezent discursul revendicativ, cerând reparații în numele victimelor de odinioară. Este ceea ce face, de exemplu, Algeria. Or, relațiile dintre Franța și Algeria au fost mult mai complicate. După 1830, francezii au cucerit un teritoriu unde viețuiau populații eterogene (un teritoriu pe care înainte îl colonizaseră... otomanii!). Prezența franceză a însemnat, ulterior, și eradicarea epidemiilor, construirea de spitale, școli, baraje, poduri, introducerea unei agriculturi performante etc. În războiul pentru independență, violența a fost de ambele părți, algerienii au comis multe atentate soldate cu victime din populația civilă. Președintele Macron a recunoscut, în termeni foarte duri, de altfel, responsabilitatea Franței, dar conducerea actuală a Algeriei vrea – pe urmele răposatului președinte Bouteflika – mai mult. Trecutul colonial nu este însă, probabil, chiar atât de sumbru, din moment ce astăzi trăiesc în Franța șase milioane de algerieni.”¹¹⁹

¹¹⁶ A se vedea Radu Teodorescu, *Profesionalismul dubovnicesc ca virtute morală practică* (Cugir, 2022).

¹¹⁷ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹¹⁸ A se vedea *Bimuința asupra desfrânării* (Editura Bunavestire, 2006).

¹¹⁹ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

Prin urmare este bine să ne dăm seama că trebuie să fim unii care să evităm să îi judecăm și privim pe semenii noștri numai după aparențe. Trebuie să ne facem timp și să avem o relație personală autentică cu cei cu care intrăm în contact. Acest lucru fiindcă numai așa în cele din urmă vom reuși să îl tratăm cu se cuvine și să nu îi discriminăm.

Cel care discriminează trebuie să știm că de cele mai multe ori nu este numai un om rău ci la fel de bine și un om superficial. De ce? Fiindcă el se rezumă numai la sine și la

- vederile,
- opiniile
- și considerațiile

lui proprii.

Tot despre cum se manifestă discriminarea pe continentul european gânditorul Alexandru Călinescu spunea: „culpabilizarea Europei este, de la un punct încolo, excesivă și nedreaptă. Europa a fost primul continent care a abolit sclavia, după ce aceasta fusese practică pe scară largă de negri și de arabi. Comerțul cu sclavi către Statele Unite este estimat la 11 milioane de persoane, cel intern african la 14 milioane, iar cel către țările musulmane la 17 milioane. Abia în 1980 (!), Mauritania a desființat prin decret târgurile de sclavi, dar se mai face comerț cu sclavi în Sudan și în unele țări asiatice. Manipularea istoriei e însă acum o practică obișnuită. Un specialist de mare autoritate în problemele rasismului și antisemitismului, Pierre-André Taguieff, consideră că antirasismul a devenit un tribunal instrumentalizat în numele unor memorii identitare și fundamentat pe imperativele căinței și recunoașterii vinei.”¹²⁰

Este bine să știm că superficialitate este în mare vogă în zilele noastre. Ea poate lua mai multe forme dar în cele din urmă poate să fie descoperită și demascată:

- cultura pop,
- scandalul mediatic,
- manipularea mas media,
- lideri politici artificiali,
- superstaruri comerciale

sunt cu toate dovezile unei mari superficialități în lumea noastră contemporană.¹²¹

Ei bine sunt puțini cei care când sunt discriminați își dau seama că acest lucru este făcută din superficialitate. Aceasta fiindcă sunt mai multe companii care merg pe

- instinct,
- pe primul impuls
- și pe prima impresie

fără să stea să analizeze lucrurile profund și substanțial. Așa că se poate vedea că falimentul este o constantă în societatea noastră.

Tot gânditorul Alexandru Călinescu spunea în acest sens: „totul converge, în consecință, către un antirasism caricatural, după cum către ipostaze caricaturale au evoluat și feminismul, și ecologismul. Așa a fost distrusă statuia lui Victor Schœlcher, cel care a avut un rol major în abolirea sclaviei (da, dar era alb...), așa a ajuns Churchill la fel de rasist ca Hitler, așa Cervantes, care a stat cinci ani ca sclav, a fost socotit un simbol al „supremației albe” etc. Creațiile artistice ale trecutului nu trebuie doar contextualizate, ci și, încă și mai bine, rescrise: în 2018, la Florența s-a montat opera Carmen la finalul căreia Carmen este cea care îl ucide pe Don José (dreaptă pedeapsă pentru un macho arogant).”¹²²

Prin urmare superficialitate de mai multe ori

- se maschează,
- se deghizează
- și se ascunde

¹²⁰ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹²¹ A se vedea Radu Teodorescu, *Simulacrele culturii: contrafacerea culturii în contracultură, subcultură și incultură* (Cugir, 2025).

¹²² Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

în discriminare. Acest lucru evident că nu mulți dintre noi nu l-am văzut. Este adevărat că întotdeauna în discriminare există o doză de răutate și ură. Însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că discriminarea este un lucru care în nici un fel nu analizează lucruri cum ar trebui și cu profesionalism.

Gânditorul Alexandru Călinescu ne spune cum ajunge discriminarea să fie privită ca un fel de ambiguitate în lumea noastră: „acum un an, Ashley Remer, fondatoare a muzeului virtual girlmuseum.org, declara pentru New York Times că Gauguin a fost un pedofil încrezut și supraestimat; i-a ținut hangul, în același ziar, o anume Farah Nayeri: „Într-o epocă în care a crescut sensibilitatea față de problemele de gen, rasă și colonialism, muzeele trebuie să reevalueze moștenirea lui Gauguin”. A pretinde – comentează Pierre Cormary, cunoscut muzeograf – să preiei „critic” o operă înseamnă să o stigmatizezi din start, să o denunți, să o semnalezi ca posibil nocivă. Muzica clasică ar fi, pare-se, privilegiul albilor și al asiaticilor. La fel, algebra și geometria (sigur că da: Pitagora, Thales etc.), o universitate plănuiește să simplifice gramatica limbii engleze. Teoria genului a generat aberația numită „scriitura incluzivă” pe care unii exaltați se obstinează să o practice.”¹²³

Doi oameni săraci discutau într-o zi.

- Nu știu ce să mă fac.
- De ce?
- Am încercat toate metodele să ies din sărăcie.
- Și nu ai reușit?
- Din câte se vede nu.
- La fel este și cu mine.
- Este grea sărăcia.
- Nu dar imposibilă.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Știi ce am putut remarca?
- Nu.
- Că sunt puțini bogați fericiți.
- Chiar?
- Da.
- De ce?
- La un moment dat viața lor cade în platitudine.
- De ce?
- Fiindcă se plictisesc de viața de huzur.
- Și ce vrei să spui?
- Că bogăția nu este neapărat un garant al fericirii.
- Și crezi că sărăcia este?
- Am văzut mulți oameni săraci fericiți.
- Așa este.
- Vezi?
- Nu știu ce să spun.
- Să stai mai bine să gândești.
- De ce?
- Sărăcia nu înseamnă că ești neapărat discriminat.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă sunt unii care își merită sărăcia.
- Cum ar fi?

¹²³ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

- O să îți spun.
- Ce?
- O poveste adevărată în acest sens.
- Te ascult.
- De orașul Gent ai auzit vreodată?
- Nu.
- Este un oraș din Belgia.
- Și?
- În fața primăriei din Gent, aștepta odată un cerșetor, ca să iese funcționarii primăriei și să-l miluiască.
- Și?
- Ieșind consilierii, cerșetorul începu să se plângă că în urma unei boli groaznice, nu mai are ce mânca.
- Înțeleg.
- Fu miluit destul de bogat.
- Frumos.
- Un consilier rămânând mai în urmă puse pe un om al său să îl urmeze pe cerșetor.
- De ce?
- Ca să afle de ce boală suferă cerșetorul.
- Și?
- Când omul îl întrebă, cerșetorul începu să râdă batjocoritor și zise.
- Ce?
- Sufăr de o boală, care mă face imposibil de orice muncă și această boală se cheamă: trândăvia.
- Chiar așa a răspuns?
- Da.
- Nu îmi vine să cred.
- Este o poveste adevărată.
- Consilierul auzind aceste cuvinte, nu numai că l-a tratat cu refuz, ci a lămurit și pe colegii săi, că ajutorul trebuie acordat numai celor într-adevăr avizați la el.¹²⁴
- Cred.
- Deci vezi?
- Ce?
- Pentru unii lenea este așa de mare că nu vor să muncească.
- Și preferă să cerșească?
- Se pare că da.
- Nici chiar așa.
- Așa sunt unii oameni.
- Trăiesc pe spinarea altora?
- Da.
- Urât.
- Nu urât.
- Dar cum?
- Foarte urât.
- Așa este.
- Deci știi ce avem noi de făcut?
- Ce?
- Să fim cinstiți.
- Săraci și cinstiți?
- Da.
- Am mai auzit acest slogan.
- Este unul bun.

¹²⁴ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Crezi?
- Da.
- Cred că ai dreptate.

Gânditorul Alexandru Călinescu ne spune că pentru unii adevărul este mult prea mult și pentru acest lucru ei ales să discrimineze și să fie unii care vin cu versiunea lor la realitate: „în mediul academic trebuie să te miști cu maximă prudență: într-o carte din 2008, Aristotel la muntele Saint-Michel, istoricul Sylvain Gouguenheim a scris că moștenirea antichității grecești a fost transmisă nu numai grație arabilor, ci și prin intermediul călugărilor din mănăstirile medievale. Urmarea: mai mulți colegi de la École Normale au inițiat o petiție cerând îndepărtarea lui din învățământ. O teză despre care se zice că își face loc printre istorici pretinde că, de fapt, invaziile barbare n-au avut loc, că Roma a fost în realitate salvată de populațiile diferite (diversitatea este aprioric benefică) ce au revigorat o civilizație mai puțin brillantă decât s-a crezut. Avem de a face cu încă o contribuție la mitologia destinată a celebra virtuțile multiculturalismului.”¹²⁵

CAPITOLUL 6

ÎN FAȚA MÂNTURII IISUS NU DISCRIMINEAZĂ PE NIMENI (A SE VEDEA TÂLHARUL DE PE CRUCE)

Dacă se poate spune că până acum am discutat despre discriminarea mai ales în lumea laicilor, ei bine în acest capitol ne vom concentra atenția spre discriminarea în sens religios sau mai bine spus în probleme de religie. La ce voim să ne referim? Să presupunem că suntem proprietarii unei companii de construcții aviatice. La un moment dat rămâne un loc liber în compania noastră. Dăm un anunț pentru un interviu pentru cineva care să ocupe această poziție. Ei bine la interviu se prezintă mai multe persoane dar cel mai competent și mai bun este o persoană de altă religie decât a noastră. O vom angaja sau nu? Dacă nu o angajăm evident că vom da dovadă discriminare fiindcă am ajuns să trăim într-o societate care face distincție dintre viața profesională și viața religioasă.¹²⁶

Prin urmare ceea ce trebuie să știm și ceea ce trebuie să avem în vedere este că discriminarea religioasă este probabil una dintre cele mai grave forme de discriminare. De ce? Fiindcă a ajunge să îi vadă pe cei care nu cred ca noi automat damnați la iad. Ori trebuie să știm că noi nu avem

- dreptul
- și autoritatea
- de a damna pe nimeni la iad.

Iată ce spunea părintele Florin Ciprian Apetrei în acest sens: “obiectivul vieții unui creștin prin Botez este mântuirea. Scopul existenței noastre este dobândirea Împărăției cerurilor. Profesorul Gheorghios I. Mantzaridis ne spune că „venirea lui Hristos a adus în lume Împărăția lui Dumnezeu. Iar spa-țiul unde se arată Împărăția lui Dumnezeu este Biserica. Biserica păstrează veșnicia în istorie și conferă istoriei perspectiva veșniciei”. De aceea, Biserica este spațiul mântuirii, unde prin Sfintele Taine dobândim Împărăția lui Dumnezeu.

În Evanghelia pe care am auzit-o duminică în Biserică, Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne spune: „Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?” (Marcu 8, 36-37). Adică ce poate fi mai important pe lumea aceasta, dacă nu sufletul prin care putem trăi veșnicia Împărăției lui Dumnezeu, chiar după trecerea noastră din această lume. Astfel, omul ajunge la mântuire prețuind sufletul mai presus decât lumea trecătoare în care trăim efemer.”¹²⁷

Dacă este să analizăm venirea lui Iisus Fiul lui Dumnezeu în lume vom vedea că ea nu a avut nimic discriminatoriu. De ce? Iisus se naște la periferie în ieslea vitelor la un capăt de oraș în Betheem. Din ceea ce știm a trăit ca simplu tâmplar lângă tatăl lui dreptul Iosif. La 30 de ani își începe propovăduirea sau mai bine spus misiunea publică. Ea ajunge într-un punct critic când Iisus este răstignit între doi tâlhari afară din Ierusalim. Dacă este să privim

¹²⁵ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹²⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Religious_discrimination (accesat pe 04.06.2026).

¹²⁷ Pr. Ciprian Florin Apetrei Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/amp/mantuirea-183883.html> (accesat pe 22.10.2025).

viața lui Iisus evident că vom ajunge la concluzia că El a fost discriminat. De ce? Fiindcă Iisus nu merita moartea de care a avut parte.

Iată de ce spunea părintele Ciprian Florin Apetrei despre modul cum Hristos a realizat mântuirea noastră: „învățătura de credință ne spune că „mântuirea înseamnă în primul rând eliberarea și răscumpărarea noastră din robia păcatului și a morții, adusă de Mântuitorul Hristos prin Întruparea, Pătirea, moartea pe Cruce și Învierea Sa din morți”. Primind mântuirea prin Hristos, noi trebuie să-I urmăm pentru a ajunge în Împărăția cerurilor.

Ieromonahul Macarie Maroudas ne spune: „Mântuirea reprezintă cu adevărat o artă care te scoate din banalitate, din starea de îndestulare, din comoditatea traiului bun, te eliberează de greutatea de prisos, te face să zbori, să te înalți spre cer cu inimă curată”. Deci pentru a ajunge la mântuire trebuie să facem un efort susținut, urmând calea credinței împletită cu faptele bune și împlinită de rugăciune și asceză.”¹²⁸

Prin urmare este bine să știm că toți oamenii se pot mântui, adică își pot damna sufletele de la iad. De ce? Fiindcă Iisus a făcut posibil acest lucru. Aceasta a fost ceea ce teologia creștin ortodoxă denumește ca *lucrarea mesianică* a lui Iisus. Sunt mulți care cred că în cele din urmă mântuirea este o chestiune de privilegiu. Acest lucru este negat de faptul că pe cruce Iisus îl mântuiește pe tâlharul cel pocăit. Prin urmare pentru a ne mântui avem nevoie de pocăință. Aceasta mai ales după ce am făcut păcate mari dar la fel de bine avem nevoie de pocăință ca părere de rău tot timpul pentru păcatele trecute. Se poate vedea că pocăința are două aspecte:

1. unul momentan de mare intensitate
2. și unul permanent dar nu la fel de intens.¹²⁹

Iisus nu ne discriminează deși oamenii L-au discriminat punând-L nevinovat pe cruce. Evident că acest lucru pe noi creștinii ortodocși nu ne lasă indiferenți. Nu are cum. Trebuie să știm că discriminarea în probleme de mântuire nu îi este propria lui Iisus. Acest lucru mai poate să fie văzut din alt loc: este vorba de pilda bogatului și a săracului Lazăr. Pilda este larg cunoscută. Un bogat antic avea un cerșetor pe nume Lazăr la poartă pe care îl ignora sistematic singurii care îi dădeau atenție lui Lazăr fiind câinii străzii. Se poate spune că Lazăr era un om al străzii după cum sunt unii prin marile orașe ale lumii.

Bogatul și săracul Lazăr mor dar pe lumea de dincolo se află în locuri diferite:

- Lazăr în rai
- și bogatul în iad.

Ambii și-au luat recompensa pentru modul de viață dus în această lume. Se poate spune că există ceva extrem în această pildă a lui Iisus despre bogatul și săracul Lazăr însă mesajul este clar: Iisus nu discriminează pe nimeni când vine vorba de mântuire.

Tot părintele Florin Ciprian Apetrei spunea în acest sens: „Mântuitorul ne spune foarte clar: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Fără a părăsi mândria și iubirea de sine nu putem ajunge la mântuire. Așa că fără smerenie și ascultare nu putem fi următori ai lui Hristos, Care S-a făcut ascultător față de Dumnezeu-Tatăl până la moarte pe Cruce pentru mântuirea noastră.

În concluzie, putem ajunge la mântuire urmând cu toată ființa noastră Domnului nostru Iisus Hristos și mărturisind prin credință și faptele noastre bune că suntem cu adevărat creștini.”¹³⁰

Deși este mai greu de acceptat și înțeles din cuvintele lui Iisus înțelegem că va venii o vreme când discriminarea din lumea noastră va înceta. Este vorba de intrarea în lumea de apoi sau mai bine spus de venirea Împărăției Cerurilor. Aceasta fiindcă este bine să știm că discriminarea

- înrăutățește,
- strică,
- corupe
- și aduce în decadență

societatea noastră.

Discriminarea religioasă trebuie să știm că este una care de cele mai multe ori duce la război. Se știe că adepții islamului sunt unii care susțin că religia lor trebuie să se impună

- pe cale pașnică

¹²⁸ Idem.

¹²⁹ A se vedea Sfântul Ilarion Felea, *Pocăința. Studiu de documentare teologică și psihologică* (Alba Iulia, 2018).

¹³⁰ Pr. Ciprian Florin Apetrei Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/amp/mantuirea-183883.html> (accesat pe 22.10.2025).

- sau război.

Aceasta fiindcă într-un fel sau altul mesajul profetului Mohamed este singur mântuitor și trebuie să ajungă mai de vreme sau mai târziu la toți oamenii.

Iată ce spunea Sfântul Clement Romanul despre modul cum vine mântuirea la om: „fiind întrebat Însuși Domnul de cineva când va veni Împărăția, a spus: Când vor fi cele două una, când partea din afară va fi ca cea dinăuntru, iar bărbatul cu femeia nu vor fi nici bărbat, nici femeie. Cele două sunt una, când spunem unii altora adevărul și când în două trupuri locuiește, fără fă-țarnicie, un singur suflet. Partea din afară ca cea dinăuntru înseamnă: sufletul este partea dinăuntru, iar trupul, partea din afară; după cum trupul tău se vede, tot așa să se vadă și sufletul tău în faptele cele bune. Bărbatul cu femeia nu vor fi nici bărbat, nici femeie vrea să spună că fratele când vede o soră să nu gândească de ea că e femeie, nici sora când vede un frate să nu gândească de el ca de un bărbat. Când veți face acestea, spune Domnul, va veni Împărăția Tatălui Meu.”¹³¹

Discriminarea religioasă trebuie să știm că nu mai ajunge să fie una cu adevărat problematică dacă ajungem să fim unii care să ne dăm seama că suntem pe calea greșită. De ce? Fiindcă trebuie să știm că sunt și unii oameni de bine care se poate spune că nu ne discriminează ci mai mult ne evită dacă am ajuns să mergem după o religie falsă. Religii false au existat multe în istoria lumii:

- păgânism,
- baalism,
- maniheism,
- mitraism,
- gnosticism etc.

La fel de bine se poate spune că și în zilele noastre lumea este bântuită de mai multe curente religioase false:

- yoga,
- New Age,
- meditația de tip budist sau Meditația Transcedentală,
- jainism,
- islam,
- zoroastrianism etc.¹³²

Sfântul Ioan Hrisostom a spus cât se poate de clar că nu există mântuire fără de Hristos: „adevărat, adevărat zic vouă - spune - că cel care ascultă cuvintele Mele și crede în Cel care M-a trimis are viață veșnică (Ioan 5, 24). Vezi cum spune mereu același lucru pentru a vindeca acea bănuială? Și prin această afirmație, și prin cele care urmează, și prin înfricoșare, și prin vestirea răsplătii, caută să risipească răzvrătirea lor, arătând iar mult pogorământ în cuvintele Sale. Căci nu a zis: Cel care ascultă cuvintele Mele și crede în Mine, căci ei ar fi socotit că aceasta este îngâmfare și cuvinte umflate peste măsură. Dacă și după atâta timp, și după nenumărate minuni aveau astfel de bănuieli, cu atât mai mult ar fi avut dacă ar fi vorbit așa. De aceea îi ziceau atunci: Avraam a murit și prorocii au murit. Și cum zici Tu: «Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va gusta moartea în veac»? (Ioan 8, 52). Și, ca să nu se sălbăticească iarăși, iată ce zice: Cel care ascultă cuvântul Meu și crede în Cel care M-a trimis are viață veșnică. Această învățătură - anume că cei care ascultă de El cred în Tatăl - făcea discursul Lui foarte lesne de primit, căci, odată ce acceptau aceasta cu bunăvoință, și celelalte aveau să le primească mai ușor. Vorbirea Sa smerită ajuta și pregătea drumul spuselor înalte. După ce a spus: Are viață veșnică, a adăugat: Și la judecată nu vine, ci s-a mutat de la moarte la viață (Ioan 5, 24). A făcut cuvântul Său lesne de primit prin aceste două afirmații: aceea că Tatăl este Cel în care se crede și aceea că cel care crede se va bucura de multe bunătăți. Iar la judecată nu vine înseamnă: Nu este pedepsit. Nu vorbește despre moartea aceasta de aici, ci despre cea veșnică, după cum și viața [la care se referă] este aceea fără de moarte. Adevărat, adevărat zic vouă că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului Omului și cei care vor auzi vor învia (Ioan 5, 25). Spunând cuvintele, arată și dovada din fapte. De vreme ce a zis: După cum Tatăl îi înviază pe cei morți și le dă viață, tot așa și Fiul dă celor cărora voiește (Ioan 5, 21).”¹³³

¹³¹ Sfântul Clement Romanul, Omilie, numită a doua Epistolă către Corinteni, Cap. XII, 2-6, în *Părinți și Scriitori Bisericești* (1979), vol. 1, pp. 117-118.

¹³² A se vedea Radu Teodorescu, *Riscurile istoriei religiilor* (Cugir, 2024).

¹³³ Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Evanghelia după Ioan, omilia 39, 2, în *Părinți și Scriitori Bisericești* (2016), vol. 15, pp. 366-367.

Discriminarea în probleme de religie de acele mai multe ori are loc fiindcă evident că am ajuns să trăim într-o lume care nu mai vrea să vadă diferențele. De mai multe ori noi creștinii ortodocși am ajuns să trăim cu creștini de alte confesiuni (catolică, reformată, neo-protestantă, greco-catolică). Evident că alternativa de a ne ucide unii pe alții nu este o soluție. Ar fi o soluție dacă am căuta să fim mai buni și mai înțelegători unii cu alții fiindcă unirea creștină nu vine prin război și crimă. Toți creștinii căutam mântuirea și dacă am face-o mai sincer nu am mai fi așa de scindați.¹³⁴

Un creștin ortodox s-a dus la un părintele lui paroh.

- Știi ceva părinte?
- Nu.
- Cu greu mai pot rezista.
- De ce?
- Fiindcă trăim într-un oraș cosmopolit.
- Așa este.
- Fiecare este cu biserica, sinagoga sau moscheea lui.
- Știu ce vrei să spui.
- Ce anume?
- Nu îți poți da seama de ce nu sunt toți creștini ortodocși?
- Da.
- Uîți un lucru esențial.
- Care?
- Dumnezeu la creat pe Dumnezeu cu libertate.
- Adică capacitatea de a alege?
- Da.
- Și?
- Omul poate alege sau refuza pe Dumnezeu.
- Și dacă Îl refuză Dumnezeu nu se supără?
- Ba da.
- Și de ce nu face nimic?
- Fiindcă El respectă libertatea omului.
- De ce?
- Fiindcă dacă nu am avea libertate am fi niște roboți.
- Așa este.
- Și ce va fi care nu deschis poarta inimii lui Iisus?
- Vor fi evident damnați.
- Dar când?
- După Biblie după moarte.
- De ce trebuie să așteptăm atât?
- Fiindcă sunt legi lăsate de Dumnezeu.
- Unele dintre ele sunt foarte grele.
- Dar nu imposibile.
- Oare?
- Uite ce este.
- Ce?
- Tu ești creștin ortodox.
- Da.
- Când vi la biserică te împiedică cineva să o faci?
- Nu.
- Atunci nu te mai gândeai la restul.
- Și ce să fac?
- Să îi lași în grija lui Dumnezeu.

¹³⁴ A se vedea Radu Teodorescu, *Mântuirea ca și ortodoxie în religia comparată* (Cugir, 2014).

- O să încerc.
- Știi de cine îmi amintești tu?
- Nu.
- De regele spartan Celomente.
- Cleomante?
- Da.
- Nu am auzit de el.
- Auzi acum.
- Și ce a făcut el?
- Cleomente a fost un rege foarte viteaz.
- Da?
- Da.
- Și?
- La un moment dat cineva l-a întrebat.
- Ce?
- De ce nu nimicești de pe suprafața pământului pe inamicii de atâtea ori biruiți?
- Și ce a răspuns?
- Un răspuns foarte înțelept.
- Care?
- Ceva fi cu noi atunci, când nu vom mai avea vrăjmași cu care să ne războim?
- Adică?
- Oare nu ne vom da trândăviei, care este începutul tuturor relelor?¹³⁵
- Este un răspuns de războinic.
- Regii spartani se poate spune că erau războinici.
- Așa este.
- Dar morala este alta.
- Care?
- De mai multe ori lumea din jur ne ține în stare de trezvie.
- De ce?
- Fiindcă trebuie să luăm seama la noi înșine.
- Așa este.
- Și nu este acest lucru bun?
- Ba da.
- Deci vezi în tot răul este și un bine.
- Se poate spune.
- Așa este.
- Dar cu mari indulgențe.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă unele spiritualități din lumea noastră sunt toxice.
- Din nefericire.
- Mă bucur mult că m-ai ascultat părinte.
- Și eu m-am confruntat cu această problemă.
- Și cum ați ieșit din ea?
- Mi-am pus nădejdea în rugăciune.
- Adică?
- Mă rog ca vei rătăciți să se întoarcă la adevăr.
- Așa este.

¹³⁵ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Faptul că de multe ori ne interesăm numai de propria mântuire și nu și de mântuirea semenilor poate la fel de bine să fie un act de discriminare. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur: „Temei de mântuire ne este nouă când nu ne străduim numai pentru mântuirea noastră, ci și când căutăm să fim de folos semenilor noștri, când îi povățuim pe calea adevărului. Și ca să vezi ce mare bine este să poți mântui și pe altul odată cu tine, ascultă ce spune profetul ca din partea lui Dumnezeu: Cel care face om cinstit dintr-un om nevrednic, va fi ca gura Mea (Ieremia 15, 19).

– Ce vor să spună cuvintele acestea?

– «Cel care duce pe un om de la înșelăciune la adevăr, spune Dumnezeu, cel care întoarce pe semenul său de la păcat la virtute, acela, atât cât omenește este cu putință, Mă imită pe Mine».

(...) Așadar dacă El, Dumnezeu fiind și având ființa aceea care este mai presus de înțelegere, a primit, din pricina iubirii Lui nespuse de oameni, toate acestea pentru noi și pentru mântuirea noastră, ce n-ar trebui să facem noi pentru semenii noștri, pentru mădularele noastre, ca să-i smulgem din gâtlejul diavolului și să-i ducem pe calea virtuții?»¹³⁶

Este bine să știm că într-un anume sens de cele mai multe ori noi avem

- opinii
- și concepții

Despre noi care nu sunt adevărate. Aceasta fiindcă suntem unii care tindem să ne vedem mai mult decât suntem. Valoarea noastră ultimă nu constă în cum ne vedem noi înșine pe noi ci mai mult în modul în care Dumnezeu ne vede. Aceasta fiindcă este bine să știm că Dumnezeu este mult mai înțelept și mai realist ca noi.¹³⁷

În acest sens trebuie să știm că Dumnezeu nu discriminează pe nimeni ci dă fiecăruia

- soarta
- și plata

pe care o merită.

Ceea ce ne spune mistica creștin ortodoxă este că dacă este să ne luăm după păcatele pe care le facem nimeni nu s-ar mai mântui. Totuși avem un Dumnezeu iertător care ne-a spus că *și ne iartă nouă păcatele greșelile pe cu și noi iertăm greșelilor noștri*. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur: „(...) Să ne străduim să îndreptăm, cu sfaturi și îndemnuri, pe cei căzuți în păcate, vorbindu-le despre măreția iubirii de oameni a lui Dumnezeu, despre covârșitoarea Lui bunătate și despre nemăsurata Lui milostivire, ca să ne bucurăm de mai mare binecuvântare decât ei de la Dumnezeuul universului, Care vrea ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină (I Timotei 2, 4).”¹³⁸

Discriminarea în materie de religie trebuie să știm că o face omul și nu Dumnezeu. De ce? Fiindcă trebuie să știm că de mai multe ori omul este unul care ajunge să își facă legile lui proprii în religie. În acest sens știm că creștinismul ortodox vorbește de două revelații:

1. revelația naturală care înseamnă deducția existenței lui Dumnezeu pe cale rațională din observarea lumii din jur
2. și revelația supranaturală care înseamnă descoperii pe care Dumnezeu le-a făcut în Biblie și la sfinții creștin ortodocși.

Ei bine se poate vedea că omul în istorie l-a discriminat de mai multe ori pe Dumnezeu venind cu concepțiile lui proprii despre existența Lui.

Este o istoria cât se poate de veche aceasta a discriminării lui Dumnezeu a omului prin diferitele religii false pe care și le-a făcut și creat de-a lungul

- istoriei,
- a timpului
- sau a vremurilor.

¹³⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Facere, omilia III, IV, în Părinți și Scriitori Bisericești (1987), vol. 21, p. 52.

¹³⁷ A se vedea Constatin Coman, *Dreptatea lui Dumnezeu și dreptatea oamenilor* (București, 2010).

¹³⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Facere, omilia XXIX, V, în Părinți și Scriitori Bisericești (1987), vol. 21, p. 371.

Aceasta fiindcă trebuie să ne dăm seama că omul nu este atât de nevinovat pe cât pare. Omul de multe ori se înrăiește pe sine separat de lucrarea demonică. Poate părea mai greu că oamenii au ajuns să Îl discrimineze pe Dumnezeu dar în realitate acest lucru a avut de mai multe ori în istoria religiilor.

Prin urmare nu se poate spune că Dumnezeu ne discriminează ci mai mult că noi Îl di scrimăm pe El când nu mergem după adevăr. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Florin Ciprian Apetrei: „trăim în această lume pentru a ne mântui. Scopul existenței noastre este mântuirea. Dacă nu atingem această țință a viețuirii noastre în această lume înseamnă că ratăm Raiul pentru care am fost creați. Nu putem trăi fără să avem ca scop dobândirea vieții veșnice prin mântuire. Pentru un creștin asumat existența din această lume este un exil temporar în care el se pregătește pentru viața netrecătoare din Împărăția lui Dumnezeu. Sensul timpului în lumea aceasta constă în înveșnicirea acestuia prin dobândirea Raiului, unde vom trăi în ziua cea nesfârșită a Învierii lui Hristos.

Viziunea creștină asupra timpului este una mistică în care vedem dincolo de timpul în care trăim, adică în vremea veșniciei din Împărăția cerurilor, unde trebuie să ajungem după viața aceasta trecătoare. Pentru a ajunge acolo este esențial să avem credință în Dumnezeu pe care s-o vădăm prin faptele bune pe care le facem față de semenii noștri, în care-L vedem pe Hristos - Domnul Vieții, Întrebat pentru mântuirea noastră.”¹³⁹

Evident că sunt mai multe religii false care dacă ajungem să intrăm în contact cu reprezentanții lor vor ajunge să fie unele care ne fac să fim discriminați. Aceasta fiindcă

- fanatismul
- și fundamentalismul

este prezent în mai multe religii false. În cele din urmă aceste două noțiuni sunt unele care sunt proprii religiilor false.¹⁴⁰

Ei bine ceea ce se poate vedea că în lumea noastră creștină există un conflict al sfinților mai ales între ortodocși și catolici. Sfinții ortodocși nu sunt recunoscuți de catolici și sfinții catolici nu sunt recunoscuți de ortodocși. Se poate vorbi în sens religios de o discriminare a sfinților. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că sfinții sunt unii care au dovedit prin viața lor sfințenia pe care au dobândit-o.

Iată ce spunea tot părintele Florin Ciprian Apetrei în acest sens: „dacă ne uităm la calendarul bisericesc vedem că zilele anului sunt binecuvântate de pomenirea sfinților care atunci s-au născut în Împărăția lui Dumnezeu. În aceste zile noi îi sărbătorim pe sfinți pentru că au trecut din această lume spre Patria cerească, unde sunt prietenii și casnicii lui Dumnezeu, însă noi nu cinștim moartea lor, ci viața veșnică la care au ajuns, unde vrem să ajungem și noi imitându-le exemplul de sfințenie. Noi nu cinștim ziua morții, ci ziua în care începe veșnicia lor din Rai, adică serbăm prin ei triumful vieții asupra morții, al sfințeniei asupra păcatului aducător de suferință și moarte.”¹⁴¹

Discriminarea în materie de religie prin urmare trebuie să știm că este una care aparține numai oamenilor și nu și Dumnezeu. Aceasta fiindcă nu se știe de nimeni pe care Dumnezeu să îl fi discriminat. Se poate că răspunsul la această problemă să fie dat de cartea lui Iov din Vechiul Testament. De ce? Fiindcă aici ni se spune de faptul că diavolul cere în cer drept de a îl testa pe Iov susținând că singurul motiv pentru care Iov este credincios este fiindcă Dumnezeu i-a dat multe averi.

Diavolul se pune pe treabă și rând pe rând Iov își pierde familia, avutul și în cele din urmă sănătatea lui. Iov nu se leapădă de Dumnezeu – deși femeia lui insistă să facă acest lucru – motivând că pe cum a primit pe cele bune de la Dumnezeu la fel de bine trebuie să ne primească și pe cele rele.¹⁴²

Ei bine în cele din urmă va reprimi de la Dumnezeu tot ceea ce a pierdut.

Ceea ce trebuie să știm este că creștinismul ortodox este unul care pentru dreptate în lume și în societatea și în acest sens susține că dreptatea nu trebuie să fie discriminată. Se știe că simbolul dreptății sau al justiției este o femeie cu o sabie într-o mână și o altă balanță în alta și legată la ochi. De ce? Nu fiindcă justiția este oarbă ci mai mult fiindcă ea

- nu discriminează,
- nu favorizează
- și nu părtinește pe nimeni.

¹³⁹ Pr. Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/editorial/viata-ca-timp-pentru-mantuire-177182.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁴⁰ A se vedea Sandu Frunză, *Fundamentalismul religios și noul conflict al ideologiilor* (Ed. Limes, Cluj, 2003).

¹⁴¹ Pr. Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/editorial/viata-ca-timp-pentru-mantuire-177182.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁴² A se vedea Adrian Miroiu, *Iov și dreptatea lui* (Iași, 2025).

Iată cum privea Sfântul Macarie Egipteanul discriminarea în probleme de religie: „să presupunem că un împărat încredințează averea sa unui (om) sărac. (Săracul) care o primește spre păstrare nu o consideră pe aceasta ca fiind a sa, ci totdeauna își recu-noaște sărăcia și nu îndrăznește să risipească (nimic) din comoara străină. Un lucru îi vine mereu în minte, (și anume) pe lângă faptul că este o comoară străină, i-a fost încredințată de împăratul cel prea puternic, iar acesta o ia de la el atunci când vrea. La fel trebuie să cugetăm și noi, cei ce avem harul lui Dumnezeu; să ne smerim și să mărturisim sărăcia noastră. Pentru că, după cum cu cel sărac, care primește comoara împăratului și își pune nădejdea în comoara străină ca într-o comoară proprie, și inima i se umple de trufie, (atunci când) împăratul își ia de la el comoara, el, cel căruia i se încredințase comoara spre păstrare, rămâne sărac ca mai înainte; la fel (se întâmplă cu) cei ce au (primit) harul: dacă se mândresc și se semețesc cu inimile lor, Domnul ia de la ei harul Său, iar aceștia rămân așa precum erau înainte de a-l fi primit de la Domnul. Însă unii, deși au harul în ei, sunt amăgiți de păcat și nu știu. (...) La fel (face) și groaznicul șarpe al păcatului care se află la un loc cu sufletul; îl îmbie și ațâță, iar dacă sufletul cedează, se face părtaș cu răutatea cea netrupească a duhului (celui rău), adică un duh se unește cu altul, iar cel ce cedează și primește cugetul celui rău în inima lui comite adulter. Întru aceasta constă lupta ta: să nu desfrânezi în gândurile tale, să duci război înlăuntrul tău împotriva minții (care iscă gânduri rele), să nu ascuți (de ea), nici să nu îngădui răutății (să intre) în cugetul tău. Dacă Domnul va afla în tine această pregătire, te va primi în împărăția Sa în ziua cea de pe urmă.”¹⁴³

Prin urmare ceea ce trebuie să știm că este că discriminarea este un lucru care există și în probleme de religie fiindcă omul de mai multe ori s-a plasat pe sine într-o poziție mai presus de Dumnezeu. Aceasta fiindcă din moment ce ajungi să fondezi o religie care nu este inspirată și voită de Dumnezeu evident că te vezi pe tine

- mai bun,
- mai capabil
- și mai drept

decât Dumnezeu.

În acest sens se poate vedea că în istorie de mai multe ori omul a creat religii fataliste care îl discriminează pe om. În acest sens în păgânismul antic la greci avem conceptul de *moira* care era destinul pe care zeii

- în hotărau
- și îl decideau

pentru muritorii de rând. Acest destin era implacabil și nu putea să fie depășit orice ar fi făcut omul. Se poate spune că o concepția asemănătoare au hindușii prin conceptul de *nirvana*. Nirvana este un concept care se leagă de reîncarnare. În acest sens dacă o persoană a dus o viață rea într-o viață ei bine în reîncarnarea următoare el va avea o viață rea putând să se reîncarneze chiar și într-un animal sau insectă.¹⁴⁴

Că Hristos nu ne discriminează ne-o spuen faptul că El ne cheamă la mântuire. Părintele Florin Ciprian Apetrei spunea în acest sens: „darul vieții pe care ni-L dăruiește Dumnezeu prin naștere trebuie să-l înveșnicim prin viața noastră închinată urmării lui Hristos, Calea, Adevărul și Viața. Zilele anilor vieții noastre din această lume să le facem, prin faptele noastre bune izvorâte din iubirea față de aproapele, trepte ale credinței noastre în viața veșnică la care ne cheamă Hristos. Iar în ziua mutării noastre din această lume să primim binecuvântarea dumnezeiască de a viețui veșnic cu sfinții în Împărăția cerurilor pregătită pentru noi „de la întemeierea lumii””¹⁴⁵

Suntem chemați prin urmare la rai dar se poate vedea că nu toți dau răspuns chemării. De ce? Fiindcă ei ajung să se împotmolească în

- răutate,
- păcat,
- viclenie,
- deșertăciune,
- destrăbălare

¹⁴³ Sfântul Macarie Egipteanul, Cele cincizeci de omilii duhovnicești, omilia XV, 27-28, în Părinți și Scriitori Bisericești (1992), vol. 34, pp. 161-162.

¹⁴⁴ A se vedea Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, *Despre destin* (București, 2024).

¹⁴⁵ Pr. Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/opinii/editorial/viata-ca-timp-pentru-mantuire-177182.html> (accesat pe 22.10.2025).

- sau pierzanie.

Prin urmare Dumnezeu nu ne discriminează fiindcă ne-a menit pentru rai dar evident că de multe ori suntem atrași de răutate și de depărtăm de Dumnezeu. Iată ce spunea despre posibilitatea mântuirii Clement Alexandrinul: „mărturisiți-mi, o, oamenilor, câte lucruri n-ați vinde voi, ca să vă cumpărați mântuire veșnică? Nici dacă vei măsura tot Pactolul, râul legendar de aur, nu vei număra atâtea măsuri ca să poți plăti mântuirea! Dar nu vă descurajați! Vă este cu puțință, dacă voiți, să vă cumpărați mântuirea cea de mare preț cu propria voastră comoară, cu dragostea și cu credința voastră; acesta este prețul care merită să fie luat în seamă pentru viață. Acest preț îl primește Dumnezeu cu plăcere.”¹⁴⁶

Doi istorici ai religiilor discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- La ce trebuie să ne uităm mai mult?
- Adică?
- La asemănările dintre religii sau la deosebiri?
- Bună întrebare.
- De ce?
- Eu aș spune că trebuie să privim la ceea ce ne aseamănă.
- De ce?
- Fiindcă oricum lumea este divizată.
- Crezi?
- Da.
- Așa este.
- Vezi?
- Dar cum rămâne atunci cu discriminarea religioasă?
- Adică?
- Nu Îl discriminează oamenii pe Dumnezeu.
- Evident că da.
- De ce?
- Fiindcă oamenii uită repede de Dumnezeu.
- Nu îmi vine să cred.
- Ba să crezi.
- Cum se poate?
- Omul are multă mândrie în el.
- Orgoliu?
- Da.
- Și?
- Acționează în conformitate cu ea.
- Și face mai multe religii?
- Da
- De ce?
- Pentru a Îl forța pe Dumnezeu.
- Adică?
- Să asculte de el.
- Este grav.
- Foarte grav.
- Nu eram conștient de această mândrie a omului.
- Este foarte reală.
- Încerc să îmi dau seama.

¹⁴⁶ Clement Alexandrinul, Cuvânt de îndemn către eleni (Protrepiticul), Cap. IX, 85.4, 86.1, în Părinți și Scriitori Bisericești (1982), vol. 4, p. 138.

- Te voi ajuta.
- Prin trufie a căzut prima pereche de oameni; ei voiau să se ridice peste ei înșiși, voiau să fie ca Dumnezeu.
- Așa este.
- Trufia zace în inima omului.
- Acolo?
- Da.
- Adică?
- Ai văzut pe copii mici?
- Da.
- Caracteristic pentru aceasta este că copilul mic, dacă este întrebat cât e de mare, își ridică mânuțele cât poate deasupra capului.
- Ca să arate cât este de mare.
- Fiecare ar voi să fie mai mare, decât e în realitate.
- Sunt de acord.
- Se par că tendința de a te supraaprecia este foarte veche.
- Așa este.
- Știi ce întâmplare adevărată am auzit?
- Un învățător întrebă odată pe un copil așa.
- Ce?
- Cine te-a creat?
- Micul elev răspunse așa.
- Ce?
- Dumnezeu, dar, aduse el cu un gest, numai atât, restul am crescut eu însumi.¹⁴⁷
- Sugestiv.
- Da.
- Deci vezi?
- Ce anume?
- De mici unii se văd cumva autonomi față de Dumnezeu.
- Adică independenți?
- Independenți și separați.
- Dar totuși copii sunt nevinovați.
- Așa este.
- Dar spun multe lucruri sugestive?
- Da.
- Așa credeam și eu.
- Așa și este.
- Nu credeam că mândria este una care duce la discriminare.
- Și nu orice fel de discriminare.
- Dar ce discriminare?
- Discriminare religioasă.
- Așa este.
- Dar totuși este bine să știm că nu toți o comit.
- Totuși sunt multe religii în lume.
- Și au fost și mai multe în trecut.
- Se pare că omul este extrem de creativ când vine vorba de religie.
- Din nefericire.
- O să meditez mai mult la această discuție.
- Foarte bine.
- Îți mulțumesc pentru cuvinte.

¹⁴⁷ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Pentru nimic.

Sfinții creștini ortodocși trebuie să știm că sunt unii care nu discriminează ci sunt cât se poate de dreți și pentru aceasta ei necesită mai multă atenție de la noi. Iată ce spunea în acest sens părintele Florin Ciprian Apetrei: „Acum, la început de an, să ne obiectivăm existența temporară din această lume în perspectiva vieții veșnice la care suntem chemați de Hristos prin Învierea Sa, care ne-a deschis Raiul închis de păcatul lui Adam. În fiecare zi să citim viețile celor care s-au învrednicit de veșnicia Raiului, și anume sfinții, și să le urmăm exemplul pentru a ajunge la scopul vieții noastre, care este mântuirea.”

„Privind în fiecare zi la calendarul bisericesc și învățând din exemplul de urmare a lui Hristos al celor sărbătoriți, descoperim că el este „ecranul vieților sfințite în timp și intrate în eternitate, în viața veșnică”, după cum spune Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. Și vom înțelege, după cum ne învață Patriarhul nostru, că „omul este chemat să trăiască timpul vieții sale ca pe un dar primit de la Dumnezeu care însă trebuie cultivat prin iubire față de Dumnezeu și față de semenii, pentru a participa la viața veșnică din Împărăția iubirii Preasfintei Treimi”.”¹⁴⁸

CONCLUZII

Cartea noastră adresează o problemă extrem de actuală pentru societatea noastră emancipată științific și etic. Aceasta fiindcă auzim de mai multe ori că se vorbește în mas media de discriminare. Ei bine am voit să venim în acest sens cu un răspuns creștin ortodox. Am arătat care este poziția Bisericii Creștin Ortodoxe cu privire la discriminare și de ce ea în creștinismul ortodox este considerată un păcat.

A discrimina este un lucru care te face

- reduționist,
- închistat,
- obscurantist
- și limitat.

Aceasta fiindcă trebuie să știm că în cazul discriminării ei bine limitele sunt foarte înguste.¹⁴⁹ În acest sens una dintre cele mai crase forme de discriminare este xenofobia. „Xenofobia (din greacă: *ξενοφοβία*, însemnând frica de străin) este atitudinea de frică, respingere sau ură față de străini (sau față de popoare străine) și de necunoscut. Aceasta nu se referă numai la repulsia unei etnii, unei culturi sau unei religii diferite, dar și la frica de oameni necunoscuți și de concepte necunoscute. Forme ale xenofobiei pot include rasismul sau homofobia. Există însă o diferență între rasism și xenofobie. Pe când xenofobia este o frică sau o ură față de străini, rasismul este convingerea că oamenii sunt inegali în funcție de etnia căreia îi aparțin sau de culoarea pielii (conform ideologiei produse în secolele XIX și XX de către francezii Jules Soury, Joseph Arthur de Gobineau și Charles Maurras sau de germanul Alfred Rosenberg în context național socialist) adică, mai global, convingerea că popoarele sunt inegale ca atare. Există, de asemenea, xenofobie fără rasism (i.e. atunci când există o anumită ură sau frică de străini dar aceștia nu sunt socotiți sau percepuți drept inferiori sau superiori altora) și rasism fără xenofobie (i.e. atunci când există convingerea inegalității între popoare, dar fără să existe o teamă de străini).”¹⁵⁰

Am dat acest citat în contextul în care sunt unii care nu vor să vadă

- diversitatea,
- multiculturalitatea
- și perspectivele

unei planete în care nu am fost creați să fim toți la fel.

Xenofobii sunt unii care nu pot accepta că sunt alții care

- nu gândesc,
- nu acționează
- și nu simt ca ei.

¹⁴⁸ Pr. Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/opinii/editorial/viata-ca-timp-pentru-mantuire-177182.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁴⁹ A se vedea Gabriel Liiceanu, *Despre limită* (București, 1997).

¹⁵⁰ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Xenofobie> (accesat pe 22.10.2025).

În acest sens este bine să știm că xenofobia este una dintre cele mai crase forme de discriminare care de cele mai multe ori s-a terminat în război și crimă.

„Xenofobia este adesea provocată și întărită de inegalitățile sociale când acestea se cuplează cu diferențe de etnie sau de religie (adesea alimentate de anumite particularități sau sensibilități politice sau geopolitice care exploatează în mod cinic și cu rea voință aceste inechități), ca în Transilvania pe vremea Imperiului Austro-Ungar, în Irlanda de nord (i.e. Ulster) între protestanți și catolici, în Algeria pe vremea stăpânirii franceze, în Africa de Sud pe vremea apartheidului, în Statele Unite între afroamericani, americanii albi și hispanici, sau în Europa între populațiile sedentare și romi sau între populațiile creștine și evrei. Câteodată, xenofobia poate fi provocată și întărită de factori politici: Românii nu aveau nicio formă de xenofobie împotriva africanilor, până când situația privilegiată a anumitor studenți africani în România pe vremea regimului comunist a provocat abuzuri și tensiuni; Arabii erau foarte toleranți cu evreii și primitori cu călătorii occidentali de secole, dar colonialismul, apoi conflictul Israelo-Palestinian au provocat în majoritatea lumii arabo-musulmane o intensă xenofobie împotriva americanilor, a europenilor și a evreilor.”¹⁵¹

Ei bine se poate vedea din afirmația de mai sus că xenofobia este un o realitate care de mai mult ori poate ajunge să se manifeste la scară planetară. Aceasta fiindcă trebuie să știm că discriminarea de mai multe ori poate ajunge la

- implicații
- și conotații

planetare.

În loc să se accepte unii pe alții și să își rezolve problemele prin dialog și calm ei bine de mai multe ori se ajunge la război. Oameni care în 30 sau 40 de ani oricum se întorceau în mormânt sunt lipsiți de darul sacru al vieții în cel mai crud și nemilos fel.¹⁵²

În această carte am vorbit de faptul că de mai multe ori discriminarea s-a manifestat și continuă să o facă prin rasism. Iată ce spunea în acest sens gânditorul Alexandru Călinescu: „a fi antirasist însemna – și sper că mai înseamnă pentru mulți dintre noi – a refuza clișeele și a respinge categoric ideea că există rase superioare și rase inferioare, rase utile și rase nefolositoare. Însuși cuvântul „rasă” era contestat și se cerea ca oamenii să nu mai fie judecați după culoarea pielii. Discursul „progresist” de astăzi ne obligă să ne definim identitatea și repune – ce ironie! – în prim plan conceptul de rasă, antirasisti de la Black Lives Matter, de la Partidul Indigenilor sau de la grupul (ce se prezintă drept „afrofeminist”) Mwasi din Franța fiind la fel de obsedați de rasă precum rasiștii cei mai înverșunați. Ei afirmă acum că e un comportament rasist să NU judeci un om după culoarea pielii ! Minoritățile își proclamă identitatea ca „victime istorice”, iar națiunile ar trebui să-și ispășească păcatele pedepsindu-se prin ritualuri colective sau prin alte gesturi simbolice (discriminarea pozitivă). Anette Davis, membră a grupului Mwasi, a lansat un manifest („Să vorbim despre privilegiul alb”) în care – adresându-se albilor – spune, printre altele: „Dați-ne banii voștri, fără condiții (...) Ascultați-ne și învățați să tăceți”. E tipic pentru acel discurs de intimidare de care vorbea mai demult Taguieff, asociindu-l cu „practica euforică a delațiunii”.

Poate că totuși vom avea suficiente resurse de inteligență și luciditate pentru a nu eșua într-o societate a culpabilizării permanente și a delirului identitar.”¹⁵³

Cartea noastră se vrea nu numai o carte anti-discriminare ci la fel de bine se poate spune că ea se vrea un

- manifest,
- un protest
- și o luare de atitudine

în fața unui flagel social care face anual mai multe victime.

Aceasta fiindcă ceea ce poate vedea este că în țările civilizate ale lumii nu există numai poliție ci la fel de bine și un departament anti-corupție.¹⁵⁴

¹⁵¹ Idem.

¹⁵² A se vedea John Breck, *Darul sacru al vieții* (Cluj- Napoca, 2001).

¹⁵³ Alexandru Călinescu, Dilema <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/antirasismul-ca-reglare-de-conturi-630851.html> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁵⁴ În România se numește DNA.

Ei bine în această carte am vorbit mai mult despre corupție ca una care discriminează interesele celor mulți și săraci. De ce? Fiindcă oamenii sunt unii care au nevoie să nu le fie încălcate drepturile. Ei bine ce corupți tocmai acest lucru îl fac.

Ceea ce se poate vedea este că discriminarea din cele mai vechi timpuri a ajuns să discrimineze: „În Evul Mediu, xenofobia avea adesea o bază religioasă: credincioșii unei religii se temeau de oricine nu le împărtășea credința (acesta fiind și unul dintre motivele tragice declanșatoare ale unor războaie religioase, de exemplu Războiul de Treizeci de Ani). În Antichitate, avea o bază culturală: Grecii și Romanii îi socoteau barbari pe toți cei care nu le împărtășeau limba, religia și forma de civilizație.”¹⁵⁵

Am arătat în această carte că discriminarea nu este o problemă nouă în societatea noastră fiindcă trebuie să știm că au fost multe cazuri de discriminare în istorie cu mult înainte ca mas media din zilele noastre să facă din ea un leit-motiv al emisiunilor televizate sau al site-turilor de internet.

Discriminarea este un lucru care de multe ori oamenii îl i-au ca un rău necesar. Așa merge societatea noastră. Ei bine sunt și mulți creștini ortodocși care nu suportă această stare a lucrurilor și ajung să intervină și să schimbe soarta societății din jur.

Prin urmare ce atitudine trebuie să avem în fața discriminării? Biserica Ortodoxă trebuie să știm că este una care a combătut și a condamnat din cele mai vechi vremuri discriminarea. Vorbit în această carte că a fost creștinismul ortodox care a făcut cele mai multe presiuni sociale pentru ca în antichitate sclavia să fie desființată. De ce? Fiindcă evident că sclavia a fost o instituție discriminatorie.¹⁵⁶

Ceea ce ne spune Clement Alexandrinul este că atunci când nu mai găsim dreptate în lume trebuie să o căutăm la Dumnezeu: „Scriptura spune: Deschideți porțile dreptății, ca intrând în ele să laud pe Domnul (Psalmi 117, 19). Pentru că Dumnezeu mântuie în felurite chipuri - că este bun - de aceea și căile care duc la dreptate sunt multe și felurite. Dar toate aceste căi duc la calea și poarta cea principală. Iar de cauți intrarea cea împărătească, intrarea cea adevărată, atunci vei auzi: Aceasta este poarta Domnului! Dreptii vor intra prin ea! (Psalmi 117, 19). Dintre multe porți deschise, numai poarta dreptății este poarta lui Hristos; toți care intră prin ea sunt fericiți și-i îndreaptă mersul lor în cuvioșie gnostică.”¹⁵⁷

Prin urmare am voit să combat discriminarea din societate în această carte fiindcă din cauza ei au de suferit mai mulți oameni. Mai toată lumea este în zilele noastre

- superficială,
- de sclipici
- și de suprafață.

Aceasta fiindcă oamenii sunt unii care nu vor să fie profunzi și profesioniști ci se mulțumesc cu jumătăți de măsură. Acest lucru afectează foarte mult societatea noastră. Așa se face că pentru cei care au o brumă de cultură și sunt cât se poate de grăbiți, ei bine discriminarea este ceva

- natural,
- firesc,
- obișnuit
- și de la sine înțeles.

Origen al Alexandriei era de părere că discriminarea nu are cum să fie compatibilă cu desăvârșirea creștin ortodoxă: „nici lucrarea de desăvârșire a omului nu se săvârșește dacă nu contribuie și omul la ea; dar încununarea ei n-o ducem noi la sfârșit, ci Dumnezeu este Cel ce contribuie cel mai mult.

Și ca să ne convingem cu și mai multă claritate că la acest lucru s-a gândit și Sfântul Pavel în citatul amintit, să mai luăm un exemplu din arta cârmuirii corăbiilor. În comparație cu bătaia vânturilor, cu liniștea vremii, cu clipirea stelelor, care toate colaborează la siguranța călătorilor, pentru reîntoarcerea fericită în port, oare cam ce parte de contribuție îi vom atribui cârmaciului? Adeseori, dintr-o sfilă cucernică, nici marinarii n-au curaj să spună că ei ar fi salvat corabia, ci totul îi atribuie lui Dumnezeu nu ca și cum ei n-ar fi ajutat cu nimic, ci pentru că rolul Providenței e

¹⁵⁵ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Xenofobie> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁵⁶ Christy Cobb, Katherine a Shaner, *Ancient Slavery and Its New Testament Contexts* (Grand Rapids : William B. Eerdmans Publishing Company, 2025).

¹⁵⁷ Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata I, Cap. VII, 38.6-38.7, în *Părinți și Scriitori Bisericești* (1982), vol. 5, p. 32.

nesfârșit mai important decât destoinicia cârmaciului. De bună seamă că și la mântuirea noastră contribuția lui Dumnezeu este incomparabil mai mare decât ceea ce se atribuie hotărârii noastre libere. Aceasta e pricina pentru care s-a spus că nu depinde de voința noastră ori de alergarea noastră, ci de milostivirea lui Dumnezeu.”¹⁵⁸

Doi oameni de stat discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- A fi om de stat este un talent sau un lucru care se deprinde?
- Și una și alta.
- Chiar?
- Da.
- De ce?
- Sunt unii care se nasc cu calități de buni lideri.
- Eu cred că sunt unul dintre ei.
- Lasă să te laude alții.
- Așa este.
- Dar sunt și oameni de stat care ajung să învețe cum să guverneze.
- Se poate?
- Da.
- Cum?
- Sunt școli și facultăți care te învață cum să fi un lider bun.
- Am auzit.
- Deci înseamnă că poți deprinde a fi om de stat.
- Și ce găsesc greu?
- Ce?
- Că trebuie să fi simplu cu cei simplii.
- Așa este.
- Nu ți se pare greu?
- Nu de ce?
- Mă gândesc la ceea ce a spus Sfântul apostol Pavel.
- Ce?
- “Cu iudeii am fost ca un iudeu, ca să dobândesc pe iudei; cu cei de sub lege, ca unul de sub lege, deși eu nu sunt sub lege, ca să dobândesc pe cei de sub lege; Cu cei ce n-au Legea, m-am făcut ca unul fără lege, deși nu sunt fără Legea lui Dumnezeu, ci având Legea lui Hristos, ca să dobândesc pe cei ce n-au Legea; Cu cei slabi m-am făcut slab, ca pe cei slabi să-i dobândesc; tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să mântuiesc pe unii.”
- Unde spun el acestea?
- 1 Corinteni 9, 19-22.
- Frumos.
- Mă gândeam că îți va place.
- Chiar că îmi place.
- Mă bucur.
- Deci acolo unde există solidaritate nu poate fi discriminare.
- Așa este.
- Nu m-am gândit la acest lucru.
- Este mai mult o formă de subtilitate.
- Dar de multe ori încerci ca om de stat să faci binele.
- Și?
- Parcă nu îi poți cuprinde pe toți.
- Este nevoie de răbdare și modestie.

¹⁵⁸ Origen, Filocalia, XXI, [Din cartea a III-a «Despre principii»], 18, în Părinți și Scriitori Bisericești (1982), vol. 7, pp. 437-438.

- Adică?
- Îți voi spune o poveste adevărată.
- În acest sens?
- Da.
- Te ascult.
- Ai auzit de Primislaw, regele Boemiei?
- Nu.
- Ei bine el a avut o condiție umilă.
- Când?
- Mai înainte de a se sui pe tron.
- Înțeleg.
- Bine.
- Ce era el de meserie?
- S-a născut într-o familie de agricultori.
- Și el a fost agricultor?
- Da.
- Deci se poate spune țăran?
- Da.
- Și?
- El a decis un lucru.
- Anume?
- A voit să se rețină de la orice acțiune contra țăranilor, să-și aibă întotdeauna înaintea ochilor săi originea.
- Frumos.
- Așa este.
- Și ce a făcut?
- El se hotărî a nu depune îmbrăcămintea de țăran.
- Extraordinar.
- Așa este.
- Deci a renunțat la porfira și mătasea regală?
- Da.
- Nu cred că aş putea face un astfel de lucru.
- El l-a făcut.
- Îmi dau seama.
- Astfel și creștinul, nu ar trebui să uite originea din țărână, ci să-și înfrâneze mândria și să se umilească înaintea Creatorului său, înaintea lui Dumnezeu.¹⁵⁹
- Sunt de acord.
- Știi ce?
- Oamenii de cele mai multe ori discriminează din orgoliu.
- De ce?
- Fiindcă se văd mai buni decât semenii lor.
- Așa este.
- Când te vezi superior crezi că dispui de semenii tăi după bunul plac.
- Ca om de stat am fost ispitit de acest lucru.
- Dar ai rezistat nu?
- Cu mare greutate.
- Mă bucur.
- Și eu.
- Acum ești lămurit cum este cu discriminarea?
- În mare da.

¹⁵⁹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Mă bucur.

„Indiferent că suntem la școală, luăm masa în oraș, mergem pe stradă, suntem la locul de muncă sau navigăm pe internet, este important pentru fiecare dintre noi să avem parte de un mediu sigur: să fim acceptați așa cum suntem. Acesta este un drept fundamental al omului.

Din păcate, în realitate, oamenii ajung să fie agresați fizic și psihic, excluși, jigniți, pentru că sunt diferiți într-un fel sau altul. Chiar și în mediile sigure și inclusive, pot apărea incidente care afectează sentimentele de apartenență și siguranță ale unei persoane.

Radicalizare, manifestările și incidentele antisemite, discriminatorii, xenofobe, și motivate de ură reprezintă manifestări sociale și individuale caracterizate prin ostilitate, prejudecăți sau agresiune îndreptate împotriva unor persoane sau grupuri de persoane, pe baza identității lor etnice, religioase, culturale sau orice alte criterii prevăzute de legislația națională în vigoare. Acestea pot include acte de violență fizică, discurs de ură, propagandă extremistă, distrugere a simbolurilor culturale și religioase (vandalism) sau excludere socială și au scopul de a intimida, marginaliza sau provoca suferință. Ele subminează principiile egalității, diversității și drepturilor fundamentale ale omului, contribuind la polarizarea socială și apariția sau alimentarea conflictelor intercomunitare.”¹⁶⁰

Discriminarea prin urmare este bine să știm că este o problemă care apare sub o formă sau alta în mai toate epocile istoriei. De ce? Fiindcă întotdeauna s-au găsit oameni

- nedrepti.
- superficiali,
- neloiali
- și răi.

Iată de ce se poate spune că discriminarea este ca un fel de Hidra. Cine a fost Hidra? Hidra a fost un monstru din mitologia greacă pe care Heracles (Hercule) a mers să îl ucidă. Problema este că atunci când el i-a tăiat un cap Hidrei care avea mai multe i-au crescut în loc celui tăiat două la loc.¹⁶¹ Așa se poate spune că este și cu discriminarea care în istorie a venit cu noi și noi forme de manifestare.

„Discursul incitator la ură reprezintă orice tip de expresii care incită, promovează, răspândesc sau justifică violența, ura sau discriminarea împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane sau care le denigrează, din cauza caracteristicilor sau statutului lor personal real sau atribuit.

Cade în sarcina organelor judiciare competente (procuror, instanță de judecată), precum și a organelor administrative care au atribuții jurisdicționale (Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării) să stabilească răspunderea făptuitorului unui incident motivat de ură. Dacă organele judiciare sau cele administrative constată că incidentul raportat atrage o altă formă de răspundere, acestea vor transmite acel incident spre analiză și soluționare organului competent.”¹⁶²

Această carte și-a atins scopul dacă a ajuns să lărgescă viziunea de ce discriminarea este un rău pentru societatea noastră și ne face să fim unii care să avem de suferit. De ce? Fiindcă este bine să știm că cei care discriminează nu o duc rău dar în nici un fel nu sunt dispuși să ne ajute să o ducem mai bine pe noi.

Discriminarea prin urmare este un mare răul al societății care trebuie să fie adusă din sfera

- ignoranței
- și a nepăsării

în cea a conștiinței și a acțiunii. Aceasta fiindcă este bine să știm că atunci când luptăm contra discriminării de fapt suntem de partea binelui.

¹⁶⁰ <https://politiaromana.ro/ro/prevenire/recomandari-preventive/prevenirea-infractiunilor-contr-persoanei/prevenirea-discriminarii-si-a-infractiunilor-motivate-de-ura/raportarea-incidentelor-antisemite-discriminatorii-xenofobe-radicalizate-si-motivate-de-ura> (accesat pe 22.10.2025).

¹⁶¹ “Când monstrul a ieșit din peșteră, eroul a sărit să se lupte cu ea, folosind o seceră, o sabie sau cu o bâtă. Când a decapitat-o, Hidrei i-au crescut două capete la loc. Heracle le-a tăiat pe ambele și au crescut alte patru capete. Și a repetat procedura până când Hidrei i-au crescut sute de capete, potrivit Legendelor Olimpului.” [https://ro.wikipedia.org/wiki/Hidra_\(mitologie\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Hidra_(mitologie)) (accesat pe 05.06.2026).

¹⁶² <https://politiaromana.ro/ro/prevenire/recomandari-preventive/prevenirea-infractiunilor-contr-persoanei/prevenirea-discriminarii-si-a-infractiunilor-motivate-de-ura/raportarea-incidentelor-antisemite-discriminatorii-xenofobe-radicalizate-si-motivate-de-ura> (accesat pe 22.10.2025).